

Rapport 2007:17

Hatbrott 2006

En sammanställning av polisanmälningar med främlingsfientliga, islamofobiska, antisemitiska och homofobiska motiv

brå

brottförebyggande rådet

Hatbrott 2006

En sammanställning av polisanmälningar med
främlingsfientliga, islamofobiska, antisemitiska och
homofobiska motiv

Rapport 2007:17

Brå – centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott

Brottsförebyggande rådet (Brå) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

Denna rapport kan beställas hos bokhandeln eller hos
Fritzes Kundservice, 106 47 Stockholm
Telefon 08-690 91 90, fax 08-690 91 91, e-post order.fritzes@nj.se

Produktion:
Brottsförebyggande rådet, Information och förlag,
Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-401 87 00, fax 08-411 90 75, e-post info@bra.se
Brå på Internet www.bra.se
Författare: Tove Sporre, Klara Klingspor, Jennie Wigerholt
Omslagsfoto: Synnöve Özer
Omslag: Ylva Hellström
Tryck: Edita Norstedts Västerås 2007
© Brottsförebyggande rådet 2007
ISSN 1100-6676
ISBN 978-91-85664-73-3

Innehåll

FÖRORD	7
SAMMANFATTNING	8
INLEDNING	12
BAKGRUND	14
Vad avses med majoritet och minoritet?	15
Hatbrottens offer	16
Tidigare studier	19
METOD	22
Definitioner och bedömningskriterier	22
Insamling och bearbetning	29
Statistiska enheter och redovisningsgrupper	31
Tillförlitlighet	37
Jämförbarhet	40
HATBROTT – SAMTLIGA MOTIV	42
Nivå och utveckling	42
Tillvägagångssätt vid brotten	45
Plats	45
Relation	46
FRÄMLINGSFIENTLIGA HATBROTT	48
Nivå och utveckling	48
Tillvägagångssätt vid brotten	51
Plats	52
Relation	53
ISLAMOFOBISKA HATBROTT	55
Nivå	55
Tillvägagångssätt vid brotten	58
Plats	59
Relation	60
ANTISEMITISKA HATBROTT	62
Nivå och utveckling	62
Tillvägagångssätt vid brotten	64
Plats	65
Relation	66
HOMOFOBISKA HATBROTT	68
Nivå och utveckling	69
Tillvägagångssätt vid brotten	72
Plats	73
Relation	74

IDEOLOGISKT MOTIVERADE HATBROTT	76
Nivå och utveckling	76
Hatbrottsmotiv	78
Koppling till organisation	79
Tillvägagångssätt vid brotten	79
Plats	80
Relation	81
REGIONAL FÖRDELNING	83
H-regioner	83
Brott	84
Hatbrottsmotiv	85
SKÄLIGEN MISSTÄNKTA PERSONER	86
Hatbrottsmotiv	86
Kön	86
Ålder	87
AVSLUTANDE DISKUSSION	89
REFERENSER	92
BILAGOR	95
Bilaga 1a. Generell sökordslista	95
Bilaga 1b. Islamofobisk sökordslista	96
Bilaga 2. Regional fördelning	97
Bilaga 3. Tabeller	100

Tabellförteckning

Tabell 1	Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv, åren 2004–2006	43
Tabell 2	Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter tillvägagångssätt, år 2006	45
Tabell 3	Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter plats, år 2006	46
Tabell 4	Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006	47
Tabell 5	Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga motiv efter huvudbrottskategori, åren 2004–2006	49
Tabell 6	Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga motiv efter tillvägagångssätt, år 2006	52
Tabell 7	Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga motiv efter plats, år 2006	53
Tabell 8	Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga motiv efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006	54
Tabell 9	Antal och andel anmälningar med islamofobiska motiv efter huvudbrottskategori, år 2006	56
Tabell 10	Antal och andel anmälningar med islamofobiska motiv efter tillvägagångssätt, år 2006	59
Tabell 11	Antal och andel anmälningar med islamofobiska motiv efter plats, år 2006	60
Tabell 12	Antal och andel anmälningar med islamofobiska motiv efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006	61
Tabell 13	Antal och andel anmälningar med antisemitiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2004–2006	63
Tabell 14	Antal och andel anmälningar med antisemitiska motiv efter tillvägagångssätt, år 2006	65
Tabell 15	Antal och andel anmälningar med antisemitiska motiv efter plats, år 2006	66
Tabell 16	Antal och andel anmälningar med antisemitiska motiv efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006	67
Tabell 17	Antal och andel anmälningar med homofobiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2004–2006	69
Tabell 18	Antal och andel anmälningar med homofobiska motiv efter tillvägagångssätt, år 2006	73
Tabell 19	Antal och andel anmälningar med homofobiska motiv efter plats, år 2006	74
Tabell 20	Antal och andel anmälningar med homofobiska motiv efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006	75
Tabell 21	Antal och andel anmälningar med ideologiskt motiv efter huvudbrottskategori, åren 2004–2006	76
Tabell 22	Antal och andel anmälningar med ideologiskt motiv efter hatbrottsmotiv, år 2006	78
Tabell 23	Antal och andel anmälningar med ideologiskt motiv efter tillvägagångssätt, år 2006	80
Tabell 24	Antal och andel anmälningar med ideologiskt motiv efter plats, år 2006	81
Tabell 25	Antal och andel anmälningar med ideologiskt motiv efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006	82

Tabell 26	Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter huvudbrottskategori och H-regioner per 100 000 invånare, år 2006.	84
Tabell 27	Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter H-regioner, per 100 000 invånare, år 2006.	85
Tabell 28	Antal och andel skäligen misstänkta personer med hatbrottsmotiv efter kön, år 2006.	87
Tabell 29	Antal skäligen misstänkta personer efter hatbrottsmotiv, ålder och medelålder, år 2006.	88
Figur 1.	Andel anmälningar med hatbrottsmotiv, år 2006.	42
Figur 2.	Andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter huvudbrottskategori, år 2006.	44

Teckenförklaringar

- Noll
- 0 Mindre än 0,5 av enheten
- .. Ingen uppgift tillgänglig
- . Ingen adekvat uppgift finns
- x Tal lägre än fyra

Avrundningsregler för samtliga tabeller

I tabellerna anges endast heltal, decimaler över ,5 avrundas uppåt, exempelvis avrundas 1,49 till 1 och 1,51 till 2. Därför kan det förekomma att totalsummeringar av andelar uppgår till 98–102 procent även om totalsumman alltid anges som 100, vilket då beror på att delsummor avrundats.

Förord

Säkerhetspolisen (Säpo) har sedan 1993 fört statistik över anmälda brott med koppling till rikets inre säkerhet. Det ursprungliga syftet var att försöka ta fram ett mått på den då till synes ökande brottsligheten mot invandrare samt undersöka i vilken utsträckning vit maktmiljön låg bakom denna brottslighet. Säpo har sedan år 1997 årligen publicerat statistik över registreringen av denna typ av brottslighet.

Regeringen har beslutat att Brottsförebyggande rådet (Brå) från och med år 2006 ska överta ansvaret för statistikföringen avseende hatbrott. Anledningen till detta är att Brå är en statistikansvarig myndighet med ansvar för övrig kriminalstatistik. Denna hatbrottsstatistik utgör en del av den statistik som Säpo benämnt *Brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet*. Mer precist ska Brå redovisa antalet polisanmälningar med främlingsfientliga, islamofobiska, antisemitiska och homofobiska motiv. Hatbrottsstatistiken för år 2005 var den första hatbrottsredovisningen som publicerades av Brå, utifrån en sammanställning av uppgifter som insamlades av Säpo. Från och med 2006 års statistik, som redovisas i denna rapport, står Brå för hela statistikproduktionen. Ett nytt system och gränssnitt för hatbrottsstatistiken har utvecklats utifrån samma huvudprinciper som Säpo tidigare tillämpade.

Rapportens författare är Tove Sporre, utredare/statistiker vid Brå samt Klara Klingspor och Jennie Wigerholt, båda handläggare vid Brå. I arbetet har även Catarina Arvidsson, Torbjörn Holde, Mikael Hänström och Anna Molarin deltagit. Rapporten har vetenskapligt sakgranskats av fil. lic Michael Johnson, analytiker vid Säkerhetspolisen, professor Åke Sander vid Göteborgs Universitet och docent Eva Tiby vid Stockholms Universitet. Kontaktpersoner vid samtliga polismyndigheter i länen har varit till stor hjälp i arbetet.

Stockholm i juni år 2007

Jan Andersson
Generaldirektör

Barbro Loogna
Biträdande enhetschef

Sammanfattning

Resultaten i denna rapport bygger på polisanmälningar i Sverige år 2006. Till skillnad från tidigare år har Brå detta år haft det fulla ansvaret för såväl insamling som bearbetning och bedömning av alla anmälningar med hatbrottsmotiv.

Vilka grupper kan utsättas för hatbrott?

Den hatbrottslighet som beskrivs i föreliggande rapport grundas på gärningspersonens *motiv* till sin handling. För att ett brott ska bedömas som ett hatbrott krävs att gärningspersonen tillhör en definierad majoritetsgrupp och offret en definierad minoritetsgrupp. Hatbrott innefattar brott motiverade av gärningspersonens negativa inställning till *utländsk bakgrund* – i denna kartläggning hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund, *religiös tro* – i denna kartläggning muslimsk eller judisk tro eller *sexuell läggning* – i denna kartläggning homosexualitet.

Metod för hatbrottsstatistiken

Insamlingen av uppgifter skiljer sig markant från vad som gäller avseende den officiella kriminalstatistiken. Det finns nämligen inga särskilda koder i polisens system för att registrera brott som hatbrott. I stället utgör den fritext som finns i polisanmälningarna grunden för kartläggningen av sådana brott. I syfte att identifiera polisanmälningar med hatbrottsmotiv används sökordslistor. De ord som ingår i dessa listor markeras vid en automatiserad genomsökning av fritexten varefter de utselekerade anmälningarna granskas och bedöms manuellt. Denna statistik utgör således en sammanställning av hatbrottsrelaterade händelser och bygger på polisanmälans fritext. Statistiken har sin utgångspunkt i ett brottsofferperspektiv eftersom uppgifterna i mycket hög utsträckning bygger på brottsoffrets upplevelse av händelsen.

Tillkomsten av det islamofobiska motivet påverkar jämförbarheten

Till skillnad från tidigare års rapporter har ett nytt motiv tillkommit – islamofobi. Genom att utöka antalet hatbrottsmotiv försvåras jämförelser med tidigare år vad avser kategorin främlingsfientlighet (där tidigare en del av de islamofobiska hatbrotten ingått), men även hatbrottslighetens totala omfattning påverkas genom att ytterligare en grupp, muslimer, kan utsättas för hatbrott. De presumtiva hatbrottsoffren har kort sagt blivit flera. Detta är viktigt att ta hänsyn till vid tolkning av förändringar.

Främlingsfientliga hatbrott vanligast

Under år 2006 uppgick det totala antalet anmälningar som identifierats som hatbrott till 3 259. Av dessa bedömdes

- 67 procent (2 189) ha främlingsfientliga motiv
- 8 procent (252) ha islamofobiska motiv
- 4 procent (134) ha antisemitiska motiv
- 21 procent (684) ha homofobiska motiv.

Antalet främlingsfientliga hatbrott var ungefär lika många under åren 2004–2006 och har år 2006 minskat marginellt från föregående år. Såväl de antisemitiska som de homofobiska hatbrotten minskade mellan åren 2004-2005, för att år 2006 återigen öka med 21 procent vardera.

Ökar hatbrotten?

Ja, de ökar på så vis att sedan föregående år har anmälningarna ökat med 11 procent. Men denna ökning kan ha många förklaringar. Dels finns det aspekter av övertagandet av produktionen från Säpo som sannolikt kan ge konsekvenser, såsom införandet av det islamofobiska motivet. Ytterligare en förklaring är att Brå varit mer inkluderande när det gäller allmänna kränkningar av homo- bisexuella och transpersoner, HBT-personer (dessa ingår som grupp om gärningspersonens motiv till sitt handlande är homofobiskt), än vad Säpo varit tidigare år. En av de största ökningarna (21 procent) har noterats för de homofobiska brotten. Dessutom har hatbrott också ett stort mörkertal, vilket påverkas av anmälningsbenägenheten hos de olika utsatta grupperna. Detta påverkas i sin tur bland annat av offrets förtroende för rättsväsendet och dennes språkkunskaper. I ljuset av detta går det ändå inte att utesluta att en faktisk ökning skett.

Olaga hot/ofredande är det vanligaste hatbrottet

I media framställs ofta våldsbrott som typiska hatbrott, medan rättsväsendet oftast i stället talar om hets mot folkgrupp och olaga diskriminering. I denna rapport är bilden annorlunda. Den största brottskategorin är olaga hot/ofredande, som är nästintill dubbelt så stor som den efterföljande kategorin våldsbrott. Majoriteten, 62 procent, av hatbrotten år 2006 har således andra brottskategorier än de som framställs som stereotypa. De fem vanligast förekommande brottskategorierna för hatbrott år 2006 var

olaga hot/ofredande (36 procent, eller 1 179 anmälningar)
våldsbrott (20 procent, eller 662 anmälningar)
ärekränkning (19 procent, eller 616 anmälningar)
hets mot folkgrupp (12 procent, eller 398 anmälningar)
olaga diskriminering (6 procent, eller 194 anmälningar).

Våldsbrott mindre vanliga då motivet är religiöst

Överlag har främlingsfientliga och homofobiska hatbrott liknande fördelningar avseende brottstyper, med tonvikt på olaga hot/ofredande,

våldsbrott och ärekränkning. Även för islamofobiska och antisemitiska hatbrott är olaga hot/ofredande en stor kategori, för islamofobi den största, men här är även hets mot folkgrupp en stor brottstyp. Till skillnad från ovannämnda motiv, är våldsbrotten inte lika framträdande för de religiösa motiven. Den minst vanligt förekommande brottstypen är övriga brottstyper, där exempelvis sexuellt ofredande ingår. Även klotter och skadegörelse var ovanligt förekommande.

Främlingsfientliga våldsbrott har ökat mest

Jämfört med år 2005 ökade våldsbrotten för samtliga hatbrottsmotiv; mest ökade främlingsfientliga våldsbrott, 35 procent. Ökningen kan delvis förklaras av skilda kodningsförfaranden mellan Brå och Säpo, men sannolikt även med en reell ökning av anmälda våldsbrott.

Antisemitiska hatbrott oftare ideologiskt motiverade

Den enskilt vanligaste brottstypen vid antisemitiska hatbrott är hets mot folkgrupp. Det är mycket vanligt att denna brottstyp sammanfaller med uttryck för sympati med nationalsocialistiska eller högerextrema grupper och åsikter. I jämförelse med övriga hatbrottsmotiv är antisemitiska hatbrott i mycket högre grad ideologiskt motiverade. Till skillnad från främlingsfientliga hatbrott, 10 procent, samt islamofobiska och homofobiska hatbrott, vardera 5 procent, är antisemitiska hatbrott ideologiskt motiverade i 35 procent av fallen.

Homofobiska hatbrott drabbar inte bara hbt-personer

Till skillnad från vad många tror drabbar homofobiska hatbrott inte enbart HBT-personer. Mediebilderna av denna typ av brott är att en homosexuell person blir nedslagen av en person med högerextrema åsikter. Dessa brott förekommer, men är inte det typiska homofobiska hatbrottet. I denna studie är det bara i var fjärde homofobisk anmälan som offret uppgett sig vara en HBT-person. Det är inte ovanligt att en person anmält en förolämpning till polisen, där denne blivit kallad "bög" eller "flata" och känner sig kränkt över det. Vart tionde homofobiskt hatbrott är av denna typ.

Utsattheten störst i vardagen

Generellt sett kan man inte tala om någon framträdande hatbrottsplats, eftersom brotten sker på alla möjliga platser. Det är lika vanligt att ett hatbrott begås i hemmet som på stan. Det är mycket vanligare att någonting sker i skolan eller på arbetsplatsen, än på krogen.

Vanligast att gärningspersonen är obekant för offret

Den vanligast förekommande relationen (39 procent) är att offret inte vet någonting om gärningspersonen, att denne är helt okänd. I en knapp tredjedel av fallen är gärningspersonen en granne, skolkamrat eller kol-

lega till offret, eller en för offret till namn eller utseende känd person. Det är ovanligt att gärningspersonen är närstående till offret (5 procent) men dubbelt så vanligt för de homofobiska hatbrotten som för övriga hatbrottsmotiv.

Motivfrågan är viktig vid anmälningstillfället

Hatbrottsstatistiken är nära knuten till polisens arbete med hatbrottsfrågor. Genom att öka eller fördela resurser samt vidareutbilda personal, kan fler hatbrott upptäckas. För att identifiera fler hatbrott bör hatbrottsmotiv uppmärksammas under förundersökningens alla skeden. Om *motivfrågan* ägnas särskild uppmärksamhet redan från anmälningstillfället hos polisen kan det hjälpa polis och målsägande att snabbare och enklare identifiera ett eventuellt hatbrott.

Inledning

I denna rapport redogörs för de polisanmälda hatbrotten år 2006. Redovisningen av hatbrottsstatistiken har utvecklats genom att brott med *islamofobiska* motiv särredovisas. Denna utveckling har skett i samarbete med en arbetsgrupp bestående av personer från forskningsinstitutioner och myndigheter. Nytt för år 2006 är också en redovisning av vilken *plats* brottet skedde på, vilket *tillvägagångssätt* gärningspersonen hade vid brottet, samt vilken *relation* gärningspersonen hade till offret (se resultatavsnitten för respektive hatbrottsmotiv). Denna information kan relateras till annan forskning på området och på så sätt bidra till en mer nyanserad beskrivning av hatbrotten. För de homofobiska hatbrotten har en särskild genomgång av *vilka* som anmäler att de utsatts för detta gjorts. Resultaten har kategoriserats i tre grupper (se vidare i metodavsnittet under rubriken ”Homofobiska motiv”). För att ytterligare belysa hur hatbrott kan yttra sig inkluderas många exempel från polisanmälingars fritexter.¹ En del är mer typiska än andra och syftet är att belysa variationen av olika typer av hatbrott.

Vad kännetecknar då ett hatbrott? Som i så många andra avseenden handlar det i stor utsträckning om vad som läggs in i definitionen, men en övergripande samstämmighet råder – såväl i Sverige som internationellt – att kränkningen är ett resultat av bristande respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde.² Men hatbrott är inte en brottstyp som uttryckligen regleras i egna bestämmelser i brottsbalken eller som det finns särskilda brottskoder för i polisens system. Således finns det heller inte någon möjlighet att på sedvanligt sätt producera och publicera statistik över polisanmälda hatbrott.

För att ett brott ska betraktas som hatbrott krävs att gärningspersonen tillhör en definierad majoritetsgrupp och offret en definierad minoritetsgrupp. De i rapporten aktuella hatbrottsegenskaperna för att vara i minoritetsposition är att vara av utländsk härkomst, muslim, jude eller HBT-person.³ Kompletterande egenskaper för att vara i majoritetsposition är att vara av svensk härkomst, icke-muslim, icke-jude eller heterosexuell.⁴ Det är inte bara våldsbrott, hets mot folkgrupp och olaga diskriminering som utgör hatbrotten. Lika många hatbrott, om inte fler, utgörs av brottstyper såsom klotter, skadegörelse, olaga hot/ofredande och ärekränkning.⁵ Ett hatbrott kan således vara allt ifrån ett mord till kränkande klotter på någons bil – vad som avgör om det är hatbrott eller inte är *motivet* till brottet. Rättsväsendet ser allvarligt på om

¹ I samtliga exempel har namn och platser bytts ut för att avidentifiera autentiska fall.

² Justitiedepartementet (2006) s. 29.

³ HBT-personer ingår som grupp om gärningspersonens motiv till sitt handlande är homofobiskt.

⁴ För en utförlig beskrivning av definitioner och begrepp, se metodavsnittet s.19.

⁵ I föreliggande rapport används ärekränkning som ett samlingsbegrepp för brottstyperna förtal och förolämpning.

”ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller annan liknande omständighet”⁶

Bakgrunden till ovanstående straffskärpningsregel och senare också till produktionen av hatbrottsstatistik är att statsmakterna i mitten av 1990-talet uttalade att rasistiska och främlingsfientliga brott skulle vara prioriterade för rättsväsendet. Sedan år 2000 är även de homofobiska hatbrotten prioriterade.⁷ Vidare antog regeringen år 2001 en nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering. Denna handlingsplan identifierade framför allt brister som behövde åtgärdas och nyckelområden för det fortsatta arbetet. Ett av nyckelområdena i handlingsplanen var rättsväsendet, där regeringen anförde att brott med rasistiska eller främlingsfientliga, antisemitiska och homofobiska inslag skulle förebyggas och bemötas med kraftfulla åtgärder. Ett led i detta var och är redovisningen av polisanmälningar med hatbrottsmotiv.

Syftet med statistiken i denna rapport är att bistå rättsväsendet med underlag för uppföljning av de åtgärder som vidtas enligt den nationella handlingsplanen och att ge en mer allmän information om nivå och utveckling av polisanmälningar med olika hatbrottsmotiv. Ett annat syfte är att bidra med kunskap till den forskning som bedrivs på området. Hatbrottsstatistiken är ytterligare ett underlag som tillsammans med andra studier och forskning kan ge en bättre bild av hur hatbrotts-situationen ser ut i Sverige. Rapporten riktar sig till alla som vill veta mer om hatbrott, såväl regering, riksdag och rättsväsende som allmänhet, media och specialiserade forskare.

⁶ Straffskärpningsregeln 29 kap. 2§ 7 p. Brottsbalken.

⁷ Näringsdepartementet (2001).

Bakgrund

Sedan början av 1990-talet har Säpo kartlagt brott med rasistiska, anti-semitiska och högerextrema motiv.⁸ Från och med år 1997 publiceras det även statistik över homofobiska motiv, samt brott med koppling till den högerextrema vitmaktmiljön och så kallade sakfrågeorienterade brott bland annat inom den autonoma miljön.⁹ I Brå:s sammanställning av resultaten för år 2005, samt för år 2006 då såväl kodning som sammanställning företagits av Brå, redovisas inte längre de sistnämnda brotten.

Inom den samlade forskningen saknas ett vedertaget begrepp för hatbrott och variationen mellan olika forskare och länder är stor. Vissa länder skiljer mellan hatincidenter och hatbrott.¹⁰ Incidenter är händelser som rapporteras till polis, men som senare i processen läggs ner då brott inte kan styrkas. Dessa incidenter fångas dock ändå upp i statistiken via polisanmälan. Hatbrott är i sin tur händelser som bedöms som brott och går igenom hela rättskedjan (polis, åklagare, domstol). Denna teoretiska åtskillnad mellan incident och brott görs inte i Sverige, men i praktiken är många av de händelser som i föreliggande rapport benämns som hatbrott att betrakta som hatincidenter. Den stora skillnaden mellan antal anmälda och antal lagförda brott med hatbrottsmotiv¹¹ kan därför delvis förklaras på detta sätt – Brå och polisen har en vid tolkning av hatbrottsbegreppet, medan åklagare och domare har en snävare tolkningsram. Enligt definitionen i denna rapport kan vem som helst falla offer för exempelvis ett homofobiskt hatbrott – det räcker att förövaren uppfattar offret som en HBT-person – medan åklagare och domare, i linje med juridisk praxis, enbart åtalar och lagför homofobiska hatbrott mot en uttalad HBT-person.¹²

Antalet hatbrott beror dels på hur begreppet definieras och mäts, men också på hur de skyddade minoritetsgrupperna väljer att anmäla utsatthet för brott. Från och med 2006 års statistik redovisas fyra hatbrottsmotiv. Vissa länder redovisar enbart ett motiv och andra länder många fler.¹³ Exempel på hatbrottsmotiv från andra länder är hatbrott mot funktionshindrade, romer och hemlösa. Många motiv ger vanligtvis fler rapporterade hatbrott. Även om oenighet råder kring vad som bör

⁸ Säkerhetspolisen (2001) s.1.

⁹ Med den autonoma miljön avses grupper och individer som präglas av framförallt anarkistiska och syndikalistiska idéströmningar.

¹⁰ Hall (2005) s.11–13.

¹¹ Vid en undersökning genomförd av Brottsförebyggande rådet (2002) *Hatbrott – en uppföljning av rättsväsendets insatser*, följdes alla hatbrott som anmäldes år 2000, från anmälan till tingsrättsdom. Av de 4 284 anmälda hatbrotten var det nästan nio av tio som lades ned och av de 360 hatbrott som ledde till åtal åberopade åklagaren straffskärpningsregeln i 42 fall, vilket är åtta procent. s. 6–7.

¹² Forum för levande historia (2006a) s.11.

¹³ För mer information, se exempelvis ODIHR (2005).

inkluderas i termen hatbrott råder det internationell enighet kring att händelsen är ett resultat av bristande respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde. Hatbrottet blir en dubbel kränkning för offret som utsätts dels som person, dels som en representant för den grupp han eller hon tillhör, vilket ger återverkningar för andra personer tillhörande samma grupp.

Hatbrott är ett konstruerat begrepp. I brottsbalken finns, förutom hets mot folkgrupp, olaga diskriminering och straffskärpningsregeln, inga specifika lagrum som reglerar så kallade hatbrott.¹⁴ Bedömningsprocessen försvåras ytterligare av att viktiga begrepp tolkas olika mellan rättsväsendets myndigheter. Exempelvis anges i Rikspolisstyrelsens vägledning till poliser, för att förbättra stödet till offer för homofobiska brott, att ”även beträffande hatbrott kan ett brottsoffer och en gärningsman komma från samma kultur, ras, etniska grupp eller ha samma sexuella läggning eller samma religion”.¹⁵ Polisens definition är vidare och tar inte samma hänsyn till relationsförhållandet att brottsoffret ska vara i minoritet och gärningspersonen i majoritet.

Vad avses med majoritet och minoritet?

Det primära kriteriet i denna rapport för att en händelse ska kunna klassas som ett hatbrott är att det är en majoritetsperson som kränker en minoritetsperson.¹⁶ Vad som utgör majoritet och minoritet varierar från motiv till motiv.¹⁷

- Främlingsfientliga hatbrott. Offret ska vara, eller av gärningspersonen uppfattas vara, av *utländsk härkomst*. Gärningspersonen ska vara av *svensk härkomst*. Detta gäller oavsett offrets eller gärningspersonens religiösa tro eller sexuella läggning.
- Islamofobiska hatbrott. Offret ska vara, eller av gärningspersonen uppfattas vara, *muslim*. Gärningspersonen ska vara *icke-muslim*. Med icke-muslim avses alla som inte är muslimer, såväl troende som sekulära personer oberoende av härkomst (hudfärg, etnicitet, nationalitet) och sexuell läggning.
- Antisemitiska hatbrott. Offret ska vara, eller av gärningspersonen uppfattas vara, av *judisk härkomst*. Gärningspersonen ska vara *icke-jude*. Med icke-jude avses alla som inte har judisk

¹⁴ Majoriteten av hatbrotten i föreliggande rapport har i stället andra brottstyper såsom olaga hot/ofredande, misshandel, ärekränkning och klotter.

¹⁵ Rikspolisstyrelsen (2005) s.17.

¹⁶ Att hatbrott i föreliggande rapport enbart kan begås av en majoritet mot en minoritet, härrör ursprungligen i från Säpo. Detta bygger i sin tur på praxis kring användandet av straffskärpningsregeln.

¹⁷ För en mer detaljerad diskussion kring gränsdragningsproblematik, se metodavsnittet under rubriken "Definitioner och bedömningskriterier" s.19.

härkomst, såväl troende som sekulära oberoende av härkomst (hudfärg, etnicitet, nationalitet) och sexuell läggning.

- Homofobiska hatbrott. Offret ska vara, eller av gärningspersonen uppfattas vara, *HBT-person*. Gärningspersonen ska vara *heterosexuell*. Detta gäller oavsett offrets eller gärningspersonens hudfärg, etnicitet, nationalitet eller religiösa tro.

Hatbrottens offer

I följande avsnitt redogörs kortfattat för de teoretiska bakgrunderna till de begrepp som förekommer i rapporten – främlingsfientliga hatbrott, islamofobiska hatbrott, antisemitiska hatbrott och homofobiska hatbrott (för definitioner av begreppen se respektive avsnitt i metoddelen) och hur de demografiska sammansättningarna av definierade minoritetsgrupper ser ut. Även personer som inte tillhör en definierad minoritetsgrupp kan utsättas för ett hatbrott om denne uppfattas som minoritet. Dessa personer faller utanför den skattning som redovisas nedan, då antalet är omöjligt att beräkna.

Främlingsfientlighet drabbar svenskar med utländsk bakgrund

I begreppet främlingsfientlighet antyds att människor som invandrar till Sverige definieras som främlingar. Begreppet innefattar samma uppdelning som begreppet rasism – vi och dom – men har inte samma anknytning till nationalsocialistisk ideologi. Där rasism betonar skillnader och rangordnar mellan mänskliga raser, omfattar termen främlingsfientlighet i stället dimensioner av etnicitet och kulturella särdrag.¹⁸ Här används begreppet främlingsfientliga hatbrott eftersom det inkluderar allt ifrån negativa inställningar till människor av utländsk härkomst till handlingar av mer renodlad rasistisk karaktär.¹⁹

Den befolkningsgrupp som kan komma att utsättas för främlingsfientliga hatbrott består av personer som gärningspersonen uppfattar som utländska. Utöver utrikes födda och inrikes födda med en eller två utrikes födda föräldrar, drabbas även asylsökande. Enligt data från statistiska centralbyrån (SCB) har Sverige år 2006 drygt 2,1 miljoner invånare som i denna rapport anses ha utländsk bakgrund (23 procent av totalbefolkningen).²⁰ Av dessa är

¹⁸ Brå & Forum för levande historia (2004).

¹⁹ Kategorin ideologiskt motiverade hatbrott rymmer dock flera handlingar som till högre grad kan beskrivas som rasistiska, vilket hör samman med den nationalsocialistiska tron på överlägsenhet hos vissa mänskliga raser.

²⁰ I denna beräkning ingår alltså inte de personer som av en gärningsperson uppfattas som utländska, det antalet är omöjligt att beräkna.

- Drygt 1,1 miljoner (55 procent) utrikes födda personer.²¹
- Ytterligare ca 350 000 personer (16 procent) inrikes födda med två utrikes födda föräldrar.
- Ca 600 000 personer (28 procent) inrikes födda med en utrikes född förälder.
- Omkring 24 300 personer (1 procent) asylsökande.²²

Största grupperna av utlandsfödda personer i Sverige år 2006 var från följande länder (fallande ordning): Finland, Irak, Jugoslavien, Iran, Bosnien-Hercegovina, Polen, Norge, Danmark, Tyskland, Turkiet, Chile och Libanon.²³

Islamofobi drabbar Sveriges muslimska befolkning

Islamofobi är ett förhållandevis nytt begrepp som vetenskapligt har debatterats och använts i begränsad utsträckning.²⁴ Tidigare, och i viss utsträckning fortfarande, har begreppet ofta införlivats i främlingsfientlighet. Enligt brittiska forskare kom ordet till användning 1991, men populariserades och spreds först 1997 med rapporten "Islamophobia, a challenge to us all".²⁵ Definitioner av islamofobi har kritiserats då fördomar främst drabbar araber och inte alla muslimer.²⁶ Detta då araber till utseendet mer uppfyller den stereotypa uppfattningen av vem som är muslim än exempelvis muslimer från Balkan. Tidigare har det saknats en terminologi för att sätta ord på antimuslimska fördomar och ur detta perspektiv fyller begreppet islamofobi en viktig funktion. En definition av begreppet bör vara inkluderande och öppen. För att kunna nyttja det praktiskt måste det kopplas till beteende och handlingar snarare än till ideologi och åsikter.²⁷ Brås definition är utarbetad i linje med detta resonemang.

Enligt Integrationsverket uppskattas Sveriges muslimska befolkning till 100 000–400 000 personer beroende på hur den mäts.²⁸ Framför allt handlar det om huruvida registrerade personer i församlingar/trosamfund är mäthenhet eller om andra kriterier används. En del muslimer är

²¹ Här ingår inte de knappt 7 000 personer som är födda utomlands av två svenska föräldrar. Adopterade faller in i denna grupp och omfattar ca 47 000 personer (utrikes födda barn med två adoptivföräldrar). Muntlig referens. SCB 2007-04-11.

²² Antalet asylsökande kan fluktuera kraftigt och ska inte ses som en konstant andel i befolkningen. För år 2003 var antalet ca 31 000, för 2004 var antalet ca 23 000 och för 2005 ca 17 500. Hämtat från: www.migrationsverket.se 2007-05-15.

²³ Att både Jugoslavien och Bosnien-Hercegovina förekommer beror på att utvandringsland benämns som det hette när personen utvandrade till Sverige. SCB (2006) Hämtat från: http://www.scb.se/templates/Product___25785.asp. Hämtat 2007-04-11.

²⁴ Sander (2006) s.1. För en mer utförlig beskrivning av situationen i Europa se EUMC (2006).

²⁵ The Runnymede Trust (1997).

²⁶ Larsson (2005) s.80.

²⁷ Se avsnitt "Åke Sanders definition" i Forum för levande historia (2006b) s.23.

²⁸ Integrationsverket (2005a) s.1.

sekulära och då utgör antalet personer registrerade i samfund sannolikt en underskattning av det verkliga antalet. Flera andra studier uppskattar den muslimska befolkningen till närmare 350 000 personer och enligt dessa undersökningar har 85 procent, eller 300 000 personer, fötts i eller kommit till landet efter år 1985.²⁹ Det bör även understrykas att skillnaden mellan sekulära och troende muslimer är mindre viktig vid utsatthet för hatbrott eftersom brottet drabbar såväl människor som uppfattas vara muslimer som praktiserande muslimer.

Antisemitism drabbar Sveriges judiska befolkning

Begreppet antisemitism har sitt ursprung i grekiskans ”anti” som betyder mot, och ”semit” som i denna sammansättning betyder jude.³⁰ Begreppet myntades av den tyske journalisten Wilhelm Marr, och syftet var att klä judehatet i en neutral och vetenskaplig terminologi. Idag är det en vedertagen beteckning inom forskningen och svår att ersätta.³¹ Definitioner av antisemitism fokuserar ofta på strukturer av fientliga föreställningar om den judiska befolkningen och är ofta kopplade till nationalsocialistisk ideologi och politik.³²

Den judiska befolkningsgruppen i Sverige uppskattas, enligt Integrationsverket, till 10 000–20 000 personer. Ser man till antalet registrerade personer i judiska församlingar/trossamfund uppgår dessa enligt samma rapport till ca 10 000 personer, medan den judiska församlingen i Stockholm själv uppskattar antalet i Sverige till cirka 17 000.³³ I en rapport om antisemitism från år 2006 uppskattas den judiska gruppen i Sverige till mellan 18 000–20 000 personer.³⁴ De utgör således en mycket liten minoritet.

Homofobi drabbar Sveriges HBT-personer

Homofobi är ett omtvistat begrepp vars ursprung inte är helt klarlagt, men tillskrivs ofta psykoterapeuten George Weinberg runt år 1967.³⁵ Han definierade begreppet som ”rädslan för att vara nära homosexuella”. Litteraturen om hatbrott mot homosexuella bygger till övervägande del på antagandet om homofobi hos gärningspersonen, med andra ord en individuell, negativ inställning till homosexuella och homosexualitet. Begrepp såsom heterosexism och heteronormativitet används i stället för att beskriva den strukturella negativa inställningen till samma feno-

²⁹ Forum för Levande Historia (2006b) s. 8, Larsson (2006) s.9.

³⁰ Diaz (2005) s.60.

³¹ Brå & Forum för levande historia (2006) s.21.

³² Se exempelvis Bachner (1999) s.28; Brå och Forum för levande historia (2004) s. 23ff; Ny-lund Skog (2006), s. 79–81; ODIHR (2006) s.19.

³³ Integrationsverket (2005a) s.1.

³⁴ Brå och Forum för levande historia (2006) s.36.

³⁵ Dahl (2005). För en diskussion kring relevanta begrepp och definitioner se s.16–22.

men.³⁶ Begreppet homofobi används i denna rapports definition då ett hatbrott kan betraktas som en följd av en individs uppfattningar och handlingar.

I Sverige har det inte gjorts någon undersökning med syfte att visa på antalet personer som är homo- bi- eller heterosexuella.³⁷ Denna typ av undersökning anses generellt vara mycket svår att genomföra och skulle sannolikt dras med stora metodproblem. Befolkningsgruppen HBT-personer har i forskningsresultat från andra länder uppskattats till någonstans mellan fem och tio procent av befolkningen, men alla angivelser av denna typ bör tolkas varsamt.³⁸ I Sverige skulle detta kunna innebära att antalet HBT-personer återfanns i intervallet mellan en halv och en miljon personer, men det troliga är att antalet personer befinner sig i den lägre delen av skalan.

Tidigare studier

Denna rapport ger *en* bild av hatbrottsligheten i Sverige, nämligen den polisanmälda hatbrottsligheten. Andra studier har undersökt hatbrott utifrån andra metoder och andra perspektiv och har därigenom annan relevant information att förmedla. Sammantaget ger många källor en mer nyanserad bild av hatbrottslighetens omfattning och karaktär. Därför ges här en kort sammanfattning av aktuella hatbrottsrelaterade studier.

Under år 2006 publicerades flera rapporter av Forum för levande historia som avhandlade ämnet hatbrott och attityder till utsatta grupper. I en rapport kartlades antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige.³⁹ Resultaten visar att 5 procent ger uttryck för en stark och systematisk antisemitisk inställning. För 36 procent av de tillfrågade är inställningen till judar delvis ambivalent i den betydelsen att de instämmer i vissa som kan uppfattas som antisemitiska påståenden, men tar avstånd i från andra. Andelen som generellt avvisar antisemitiska fördomar är totalt 59 procent. Män och äldre (66–75 år) hyser jämförelsevis mer antisemitiska attityder än kvinnor och yngre. Antisemitiska uppfattningar och ambivalenta inställningar mot judar är i jämförelse mer utbredda bland invånare med utländsk och i synnerhet utomeuropeisk bakgrund, än bland andra. Muslimer är i högre grad antisemitiska än kristna.⁴⁰

³⁶ Tiby (1999) s.6.

³⁷ Riksförbundet för sexuellt likaberättigande. Hämtat på <http://www.rfsl.se/?p=414.070416>.

³⁸ Gonsiorek & Weinrich (1991) s.11.

³⁹ En postenkät om attityder till judar skickades ut till ett urval av drygt 5 000 personer i åldern 16–75 år, folkbokförda i Sverige. Svarefrekvensen var 59 procent. Brå och Forum för levande historia (2006) s.8.

⁴⁰ Brå och Forum för levande historia (2006) s.11ff.

I en annan rapport studerades polisanmälda, homofoba hatbrott i Sverige som anmäls år 2004.⁴¹ Huvudsyftet med studien var att följa de polisanmälda hatbrotten genom rättskedjan och att undersöka om straffskärpningsregeln användes. Av de 614 polisanmälningar som Säpo kategoriserat som homofobiska hatbrott valdes 367 anmälningar ut.⁴² Bara 35 anmälningar, cirka tio procent, gick vidare från polismyndigheterna till åtal, vilket i sin tur ledde till 24 domar. 10 av dessa domar innehöll ingenting som antydde att det var ett hatbrott. I endast två fall tillämpades straffskärpningsregeln. Majoriteten av gärningspersonerna i de utvalda polisanmälningarna var under 20 år. Runt 80 procent av såväl de utsatta som gärningspersonerna var män. Det var lika vanligt att offret kände eller var bekant med gärningspersonen, som att denne var helt okänd. Arenor där brotten skedde var framför allt på allmän plats, tele/nätet, i hemmiljö, i skolan och i nöjeslivet.⁴³

I ytterligare en rapport⁴⁴ studerades begreppet islamofobi, ungdomars attityder till muslimer samt unga muslimers utsatthet för kränkande beteende.⁴⁵ Undersökningen var en fördjupning av Intoleransrapportens resultat (se nästa stycke). Resultaten visar att termen islamofobi redan har haft en stor effekt genom att den lyckats föra upp frågor om rimligheten i skildringar av islam på agendan. Nästan var fjärde muslimsk elev uppgav sig ha blivit utsatt för kränkande behandling någon gång under år 2004. Flickor och yngre var mer utsatta än pojkar och äldre med undantag för fysiskt våld. De muslimer som uppfattade sig själva som religiösa var i högre grad utsatta för kränkningar än de som inte uppfattade sig som religiösa.⁴⁶

Brå och Forum för levande historia publicerade år 2004 rapporten *Intolerans* som undersökte tendenser till antisemitism, homofobi, islamofobi och främlingsfientlighet hos svenska skolorungdomar.⁴⁷ Resultaten visar att majoriteten av skolorungdomarna har en övervägande positiv inställning till de olika minoriteterna, varierande mellan 66–72 procent. Mest intolerant var ungdomarna mot muslimer (8 procent). Flickor och äldre visade sig överlag vara mer toleranta än pojkar och yngre, men ålderskillnaderna var förhållandevis små. Elever med helsvensk bakgrund tenderade oftare än elever med immigrantbakgrund⁴⁸ att vara mer intoleranta mot muslimer, 9 respektive 2 procent. Motsatt förhållande

⁴¹ Forum för levande historia (2006a).

⁴² Med ett urval av brottstyperna ofredande, olaga hot och misshandel.

⁴³ Forum för levande historia (2006a) s.9.

⁴⁴ Forum för levande historia. (2006b).

⁴⁵ Urvalet består av elever i årskurserna 8 och 9 i grundskolan, samt årskurs 1,2 och 3 i gymnasiet. Sammantaget svarade 10 600 elever, varav 565 personer (cirka 5,5 procent) uppgav att de hade muslimsk bakgrund. Svarsfrekvensen var 76,2 %.

⁴⁶ Forum för levande historia (2006b) s.13.

⁴⁷ Urvalet består av elever i årskurserna 8 och 9 i grundskolan, samt årskurs 1,2 och 3 i gymnasiet. Sammantaget svarade 10 600 elever och svarsfrekvensen var 76,2 %.

⁴⁸ Utlandsfödda med utlandsfödda föräldrar.

gäller om homosexuella, andelen intoleranta med immigrantbakgrund är 12 procent och andelen helsvenskar 6 procent. Intolerans mot judar uppgavs förekomma i lika liten utsträckning hos elever oavsett religionstillhörighet, med andra ord, muslimska elever uppger sig inte vara antisemiter i högre utsträckning än andra grupper (6 procent). Den lilla grupp (2 procent) som är starkt intolerant mot samtliga minoriteter består så gott som uteslutande av elever födda i Sverige.⁴⁹

Integrationsbarometern⁵⁰ undersöker hur allmänhetens föreställningar om förekomsten av rasism ser ut. Sammantaget visar resultaten att andelen som tror att rasismen ökat har minskat med 9 procentenheter mellan åren 1999 och 2005, från 56 till 47 procentenheter.⁵¹ Under samma period har andelen som, helt eller delvis, instämmer i påståendet att personer från olika kulturer och raser inte bör bilda familj hållit sig tämligen konstant mellan 10 och 13 procent. Allmänheten tycks dock bli mer restriktiv i sin inställning till flyktingpolitiken och under perioden har andelen som anser att Sverige inte bör släppa in fler flyktingar ökat och ligger år 2005 på 44 procent. Män, personer över 65 år och lågutbildade var generellt mer främlingsfientligt inställda.⁵² Även islamofobi studeras och år 2005 är andelen som helt eller delvis instämmer i påståendet att ”man bör begränsa muslimers invandring till Sverige” 37 procent. Även här är män, lågutbildade och äldre generellt mer islamofobiskt inställda.⁵³ Andelen som instämmer helt eller delvis i de båda antisemitiska formulerade påståendena uppgår till 7 procent.⁵⁴ Knappt 40 procent av respondenterna tror att rasismen kommer att öka i Sverige de kommande fem åren, tendensen jämfört med 2003 är dock att fler tror att rasismen kommer att minska.⁵⁵

⁴⁹ Brå och Forum för levande historia (2004) s.9ff.

⁵⁰ Integrationsbarometern är en enkätundersökning som integrationsverket genomfört vid sju tillfällen: 1999, 2000, 2002, 2003, 2004, 2005 & 2007. Urvalet är riksrepresentativt.

⁵¹ Integrationsverket (2006) s.230.

⁵² Integrationsverket (2006) s.238-239.

⁵³ Integrationsverket (2006) s.245. Se även Songur och Englund (2007) s.88.

⁵⁴ Integrationsverket (2006) s.251-252.

⁵⁵ Integrationsverket (2006) s.259.

Metod

Hatbrott är en typ av brottslighet som uppmärksammas alltmer under senare år och som det behövs mer kunskap om. Men hatbrott är inte en typ av brott som uttryckligen regleras i egna bestämmelser i brottsbalken eller som det finns särskilda koder för i polisens system för att registrera brott, ärendehanteringssystemet Rationell Anmälningsrutin (RAR). Således finns det heller inte någon möjlighet att på sedvanligt sätt producera och publicera statistik över polisanmälda hatbrott. Ett första led i arbetet med att ta fram denna särskilda statistik var därför att definiera det som särskilt ska uppmärksammas, det vill säga att avgöra och beskriva vad som i detta sammanhang avses med hatbrott.

Den hatbrottslighet som beskrivs i föreliggande rapport grundas på gärningspersonens motiv till sin handling. Sådan brottslighet innefattar brott motiverade av gärningspersonens inställning till:

- *utländsk bakgrund* – i denna kartläggning hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund.
- *religiös tro* – i denna kartläggning muslimsk eller judisk tro.
- *sexuell läggning* – i denna kartläggning homosexualitet.

Det är dessa egenskaper som ska ligga till grund vid identifieringen av hatbrott. Med begreppet hatbrott avser Brå i denna rapport:

”Brott mot person, grupp, egendom, institution eller representant för dessa, som motiveras av rädsla för, fientlighet eller hat mot offret grundat på hudfärg, nationalitet eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning som gärningspersonen tror, vet eller uppfattar att personen eller gruppen har.”

Definitioner och bedömningskriterier

De definitioner som beskrivs för de olika motiven utgår ifrån Säpos definitioner som i sin tur baseras på straffskärpningsregeln (BrB 29 kap. 2 § 7 st.).⁵⁶ Brå har efter övertagandet ifrån Säpo förtydligat definitionerna för de olika motiven så att de ska vara mer likalydande och specifikt kopplade till hatbrott. Det primära för att en händelse ska kunna klassas som ett hatbrott är att det är en majoritetsperson som kränker en minoritetsperson. Vad som utgör majoritet och minoritet varierar från motiv till motiv och beskrivs ingående under vardera motiv nedan.

⁵⁶ Se äldre rapporter för tidigare definitioner; Brå (2006a) och Säkerhetspolisen (2005).

Majoritet och minoritet

De aktuella hatbrottsegenskaperna för att vara i *minoritetsposition* är att vara av utländsk härkomst, muslim, jude eller homo- bisexuell eller transperson (om gärningspersonen har ett homofobiskt motiv till sin handling). Det motsatta för att vara i *majoritetsposition* är att vara av svensk härkomst, icke-muslim, icke-jude eller heterosexuell. Majoritets- och minoritetskriteriet grundar sig på utformningen av den svenska lagstiftningen på området, där minoriteter är skyddade. Vilka grupper som här utgör minoriteter baseras på Säpos tidigare avgränsningar; genom att använda samma indelning kan den påbörjade tidsserien upprätthållas. Undantaget är islamofobi, som tillkommit via ett regeringsuppdrag.

Om en polisanmälan innehåller flera presumtiva hatbrottsmotiv har riktlinjen varit att gå på det mest *framträdande* motivet. Ett exempel är när en person blir ärekränkt med tillmälen rörande både sexuell läggning och religiös tillhörighet som ”*jävla lebba, jävla muslimjävel, ta av dig slöjan och kom hit så ska jag slå dig*”. I exemplet ovan skulle detta kategoriseras som islamofobiskt då användandet av ordet slöja i kombination med ”jävla muslimjävel”, förstärker det islamofobiska motivet. Detta exempel skulle tidigare ha kodats som homofobiskt av Säpo, men särredovisas numera som ett islamofobiskt hatbrott. Om flera motiv är lika framträdande avgör slumpen genom lottning.

Bedömningskriterier

När en anmälan bedöms används flera olika kriterier för att fastställa hatbrottsmotivet. I denna bedömning används *all information* som finns att tillgå i polisanmälanens fritext. Denna information kan vara alltifrån:

- *Offrets berättelse*, exempelvis att offret påpekar för polisen att hon eller han har utländsk bakgrund, är muslim, av judisk börd eller är homosexuell.
- *Gärningspersonens uttalanden*, exempelvis att denne skriker jävla svartskalle, äckelflata, jävla muslim eller judejävel till offret vid brottstillfället.
- *Signalement*, gärningspersonen beskrivs som svensk, som skinnskalle, som utländsk med mera.
- *Information via relaterade anmälningar*. Ibland förekommer offer eller gärningsperson i flera anmälningar. Detta kan då finnas noterat i den aktuella fritexten. Dessa relaterade anmälningar kan exempelvis vara en motanmälan eller ytterligare ett offer som anmäler samma händelse, vilket vanligtvis ger relevant information även om den aktuella händelsen.
- *Namn på offer och gärningsperson* används för att bedöma gärningspersonens eller offrets nationella ursprung. Avseende

gärningspersonen framgår namn om denne på något sätt är identifierad.⁵⁷

Ytterligare uppgifter inhämtas vid behov via telefonkontakt med polisutredaren. Denna information, exempelvis vittnesuppgifter, kan komma från flera olika informationssystem, såsom RAR eller DurTvå.⁵⁸ Nedan följer beskrivningar av definitioner och bedömningskriterier för de fyra hatbrottsmotiven.

Främlingsfientliga motiv

Med begreppet *främlingsfientliga hatbrott* avser Brå i denna rapport brott som grundas i:

”Rädsla för, fientlighet eller hat mot en person, grupp, dess egendom eller institution på grund av hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund och som aktiverar en främlingsfientlig reaktion mot den eller dem som är, uppfattas vara av utländsk härkomst eller representanter för personer av utländsk härkomst.”

För att en anmäld händelse ska kunna bedömas som främlingsfientlig krävs att gärningspersonen *är* eller *identifierar* sig som svensk.⁵⁹ Vidare ska gärningspersonen ha begått brottet på grund av att denne *uppfattat* eller *ansett*, utifrån hudfärg, etnicitet eller nationalitet, att målsägaren är av utländsk härkomst. Detta gäller oavsett offrets eller gärningspersonens religiösa tro eller sexuella läggning. Brottet behöver inte vara riktat mot en person som faktiskt är av utländsk härkomst. Även allmänt klotter, affischer och flygblad med främlingsfientlig text som exempelvis ”ut med alla svartskallar” eller när en person av svensk härkomst blir kallad för ”jävla svartskalle” kan räknas som ett främlingsfientligt brott eftersom detta kan anses nedsättande för gruppen med personer av utländsk härkomst generellt. Även termer som ”turk” och ”neger” kan anses utgöra grund för främlingsfientligt motiv om de används i utpekande syfte, exempelvis om ordet ristats in på någons ytterdörr.

I denna rapport har vissa undantag gjorts vad avser de främlingsfientliga hatbrotten. Att använda namn som indikator för att bestämma svensk eller utländsk bakgrund är en problematisk avvägning, exempel-

⁵⁷ Vid bedömningen om en anmälan kan vara ett hatbrott eller inte används uppgifter om såväl utpekade som misstänkta och skäligen misstänkta personer. Dessa uppgifter används vid bedömningen, men endast skäligen misstänkta personer redovisas i avsnittet om skäligen misstänkta personer.

⁵⁸ Polisens utredningssystem DurTvå är en förkortning för Datoriserad UtredningsRutin.

⁵⁹ Svenskhet bedöms i denna rapport enbart på grundval av härkomst, det vill säga, om gärningspersonen har eller inte har svensk härkomst. Undantaget från denna regel är om gärningspersonen själv uppfattar sig som svensk och tydligt ger uttryck för detta (så att det framkommer i polisanmälan); då bedöms det som att gärningspersonen identifierar sig som svensk.

vis förekommer det att många med svensk härkomst i norra Sverige sedan lång tid tillbaka har finska namn.⁶⁰ Med hänsyn till detta har vissa gärningspersoner med finska namn bedömts som majoritet om händelsen ägt rum i norra Norrland.

Tidigare forskning⁶¹ visar att en del grupper på grund av sin utländska bakgrund, religiösa tro eller sexuella läggning blir diskriminerade av framför allt restauranger och nattklubbar men också av fastighets- och bostadsföretag. Därför har undantag gjorts baserat på ovannämnda antagande att det förekommer diskriminering inom strukturer som dessa. Vid olaga diskriminering anses exempelvis en ordningsvakt som arbetar utanför en nattklubb tillhöra majoritetsgruppen oavsett om ordningsvakten (gärningspersonen) själv är av utländsk härkomst eller har svenskt ursprung. Gärningspersonen ses därmed som en representant för sin arbetsplats och inte som privatperson, om det inte är uppenbart att denne överskrider sina befogenheter (exempelvis vid misshandel).

Brott mellan olika minoritetsgrupper där motivet är främlingsfientlighet, exempelvis kränkning på grund av hudfärg, definieras här inte som hatbrott eftersom gärningspersonen inte tillhör majoritetsbefolkningen i landet. Exempel på detta är om en person med svart hudfärg blir kallad ”neger” av annan etnisk minoritet.⁶² Inte heller det som brukar betecknas som omvänd rasism, att minoritetsgrupper begår brott mot en majoritetsgrupp i samhället utifrån en etnisk dimension, räknas som hatbrott. Exempel på detta är brott där en person av svensk härkomst benämns nedsättande genom att kallas ”jävla svenne”.

Islamofobiska motiv

Från och med 2006 års statistik särredovisas islamofobiska hatbrott. I arbetet med detta har Brå tillsammans med forskningsinstitutioner och myndigheter utarbetat en definition och sökord för att finna dessa brott bland polisanmälningarna. Med begreppet *islamofobiska hatbrott* avser Brå i denna rapport brott som grundas i:

”Rädsla för, fientlighet eller hat mot islam och muslimer och som aktiverar en antiislamisk reaktion mot islam, muslimsk egendom, dess institutioner eller den eller dem som är, uppfattas vara muslimer eller representanter för muslimer.”

För att en anmäld händelse ska kunna bedömas som islamofobisk krävs att gärningspersonen *är* eller *identifierar* sig som icke-muslim. Med

⁶⁰ Regeringskansliet (2006) s.3.

⁶¹ Se exempelvis Brå (2004) s. 217–226.

⁶² För att kunna koda brott mellan minoriteter krävs att det kan fastslås vem som är i majoritetsposition respektive minoritetsposition. Detta är i sin tur avhängigt kunskap om olika minoriteters förhållande till varandra och deras respektive storlekar i olika regioner i landet. Såpo inkluderade tidigare brott mellan minoriteter, men valde att ta bort redovisningen på grund av svårigheter relaterade till ovannämnda avgränsningar.

icke-muslim avses alla som inte är muslimer, såväl troende som sekulära personer oberoende av härkomst (hudfärg, etnicitet, nationalitet) och sexuell läggning. Vidare ska gärningspersonen ha begått brottet på grund av att han eller hon *uppfattat* eller *ansett* att målsägaren är muslim, oberoende av om denne har en faktisk tro. Ett brott behöver således inte vara riktat mot en muslimsk person. Även allmänt klotter, affischer och flygblad med islamofobisk text som exempelvis ”muslimjävlar – inga fler moskéer i Sverige” eller när en icke-muslimsk person blir kallad för ”jävla muslim” kan räknas som ett islamofobiskt brott eftersom detta kan anses nedsättande för gruppen muslimer generellt. Även termen ”muslim” kan anses utgöra grund för islamofobiskt motiv om den används i utpekande syfte, exempelvis om ordet ristas in på någons bil.

En del islamofobiska brott registreras med största säkerhet som främlingsfientliga och inte som islamofobiska eftersom det i anmälan inte framgick att offret var muslim och blev utsatt just därför. Ibland är det också mycket svårt att avgöra om ett uttryck är islamofobiskt eller främlingsfientligt, exempelvis om gärningspersonen skriker ”arabjävlar” till offret. I detta exempel bedöms anmälan som främlingsfientlig, och det är egentligen enbart uttryck kopplade till religionen islam och uttryck som kan särskiljas från det främlingsfientliga motivet som blir bedömda som islamofobiska hatbrott.

Antisemitiska motiv

Med begreppet *antisemitiska hatbrott* avser Brå i denna rapport brott som grundas i:

”Fientlighet eller hat mot judendomen och den judiska befolkningen och som aktiverar en antijudisk reaktion mot judendomen, judisk egendom, dess institutioner eller den eller dem som är, uppfattas vara judar eller representanter för den judiska befolkningen.”

För att en anmäld händelse ska kunna bedömas som antisemitisk krävs således att gärningspersonen *är* eller *identifierar* sig som icke-jude. Med icke-jude avses alla som inte har judisk härkomst, såväl troende som sekulära oberoende av härkomst (hudfärg, etnicitet, nationalitet) och sexuell läggning. Vidare ska gärningspersonen ha begått brottet på grund av att denne *uppfattat* eller *ansett* att målsägaren är av judisk börd, oberoende av om denne har en faktisk tro. Ett brott behöver således inte vara riktat mot en judisk person. Allmänt klotter med antisemitisk text, affischer och flygblad med exempelvis davidsstjärnor i kränkande kontext, eller när en icke-judisk person blir kallad för ”jävla jude” kan också räknas som antisemitiska hatbrott eftersom dessa anses nedsättande för den judiska befolkningsgruppen generellt. Även termen ”jude” kan anses utgöra grund för antisemitiskt motiv om den används

i utpekande syfte, exempelvis om ordet ristas in på någons skåp i skolan.

Avseende antisemitiska hatbrott har undantag gjorts rörande brott som riktar sig mot staten Israel och dess politik. Dessa brott kodas inte som hatbrott av den anledningen att brottet då inte är specifikt riktat mot den judiska befolkningsgruppen eller judendomen. Sådana händelser kan vara pro-palestinska demonstrationer och liknande.

Homofobiska motiv

Med begreppet *homofobiska hatbrott* avser Brå i denna rapport brott som grundas i:

”Rädsla för, fientlighet eller hat mot en person, grupp, egendom eller institution, på grund av sexuell läggning och som aktiverar en homofobisk reaktion mot den eller dem som är, uppfattas vara homo- bisexuell och transperson eller representanter för homo-bisexuella och transpersoner.”

För att en anmäld händelse ska kunna bedömas som homofobisk krävs att gärningspersonen *är* eller *identifierar* sig som heterosexuell. Vidare ska gärningspersonen ha begått brottet på grund av att han eller hon *uppfattat* eller *ansett* att målsägaren är HBT-person, oberoende av personens faktiska sexuella läggning. Detta gäller oavsett offrets eller gärningspersonens hudfärg, etnicitet, nationalitet eller religiösa tro. Ett brott behöver inte vara riktat mot en HBT-person. Även allmänt klotter, affischer och flygblad med homofobisk text, exempelvis ”hata bögar” eller när en heterosexuell person blir kallad ”jävla bög” kan räknas som ett homofobiskt brott, eftersom dessa kan anses nedsättande för HBT-gruppen generellt. Även termerna bög, flata eller transa kan anses utgöra grund för homofobiskt motiv om de används i utpekande syfte, exempelvis om orden ristas in på någons bil.

Begreppet sexuell läggning omfattar vanligtvis inte transpersoner, med vilket brukar avses transsexuella, transvestiter och andra personer som har en könsidentitet som alltid eller tidvis skiljer sig i från normerna i samhället för hur en man eller kvinna förväntas vara.⁶³ Vid definitionen av homofobiska hatbrott inkluderas, i denna rapport, denna grupp om gärningspersonens motiv till brottet är homofobiskt. Om anledningen till brottet uppenbarligen är en annan, exempelvis om gärningspersonen säger till den manliga transvestiten ”klä dig som en man”, antas brottet snarast vara ett resultat av ogillande av transvestism och inte sexuell läggning och då inkluderas inte brottet.

Avseende homofobiska hatbrott har undantag rörande haranger, en stor mängd nedsättande uttryck i följd, gjorts. Ett typiskt exempel vid brottstypen våld mot tjänsteman är när poliser, ordningsvakter eller

⁶³ Justitiedepartementet (2006) s.41.

våktare vid ingripanden överöses med glåpord, som ”*jag ska döda dig din jävla snutjävel. Du är rasist. Dra åt helvete din jävla snutbög*”. I fallet ovan är kränkningarna och hotelserna snarare ett resultat av ilskan över att bli gripen (myndighetsutövningen) än ett resultat av att gärningspersonen uppfattar polisen som homosexuell. Därför exkluderas fall som dessa från statistiken.

Som framgår ovan används ordet bög numera i ett mycket bredare sammanhang än enbart som en benämning för en homosexuell man. I många polisanmälningar framgår att ungdomar och andra personer relativt ofta i stället för ”idiot” kallar varandra för ”jävla bög”. Detta definieras ändå som ett hatbrott eftersom yttringarna i sig är nedsättande för HBT-personer som grupp, oberoende av offrets faktiska sexuella läggning. I tidigare forskning om homofobiska hatbrott har problem som detta medför diskuterats.⁶⁴ Eftersom hatbrotten omfattas av en skyddslagstiftning via straffskärpningsregeln, som är till för att skydda vissa utsatta grupper, blir det svårt för domstolarna att tillämpa lagstiftningen på personer som inte ingår i någon av dessa grupper. För att domstolarna ska använda sig av straffskärpningsregeln krävs det därför att offret är homosexuell. År 2006 har en indelning av anmälningarna med homofobiska motiv gjorts i tre kategorier:

- Kategori 1: Hatbrott mot *uttalade HBT-personer*, där offret själv uppgett i polisanmälan att hon eller han är HBT-person.
- Kategori 2: Hatbrott mot personer som känner sig *kränkta över att ha blivit kallade exempelvis ”bög*” och uttryckligen i polisanmälan påpekar att de inte är homosexuella.
- Kategori 3: Övriga. För resterande andel *går det inte i polisanmälan att utröna* om offret är en HBT-person eller heterosexuell.

Syftet med denna indelning är att sprida ljus över vilka personer som anmäler att de utsatts för homofobiska hatbrott. Uppskattningen har gjorts genom en särskild granskning och genomläsning av fritexterna för samtliga homofobiska hatbrottsanmälningar. Problemet med denna indelning är att det i så många anmälningar inte framgår något om sexuell läggning. Detta är inget egendomligt i sig eftersom sexuell läggning kan vara ett känsligt ämne, som inte alla målsägande är beredda att delge polisen. Vidare händer att polisen inte skriver ut känslig information i fritexterna, utan i ett separat utredningssystem, DurTvå. Därmed kommer inte all information till Brå:s kännedom. Granskningen visar att i ungefär en fjärdedel av alla polisanmälningar med identifierade homofobiska hatbrott är hatbrottet riktat mot en uttalad HBT-person. Den andra kategorin utgör drygt en tiondel och den sista kategorin drygt 60 procent.

⁶⁴ Forum för levande historia (2006a).

Ideologiskt motiverade hatbrott

Med begreppet *ideologiskt motiverade hatbrott* avser Brå i denna rapport främlingsfientliga, islamofobiska, antisemitiska eller homofobiska hatbrott som ytterligare motiveras av gärningspersonens högerextrema åsikter eller nationalsocialistiska ideologi.

Detta kan ta sig uttryck genom att gärningspersonen vid brottstillfället uttrycker sympati för denna ideologi, exempelvis med orden "heil hitler" eller "vit makt, judeslakt". Det kan också uttryckas genom att gärningspersonen gör en hitlerhälsning eller bär nazistiska symboler såsom hakkors, sifferkoden 88 (åttonde bokstaven i alfabetet "h" = heil hitler), wasakarven med flera. Hatbrott där koppling till en nationalsocialistisk organisation eller en högerextrem grupp kan fastslås anses alltid vara ideologiskt motiverade.

Insamling och bearbetning

Som nämnts finns det inga särskilda koder för hatbrotten i polisens ärendehanteringssystem RAR, som gör det möjligt att ta fram statistik på samma sätt som görs för att producera och publicera den officiella statistiken över anmälda brott. Det finns heller inte rutinmässigt angivet i RAR att ett anmält brott är eller misstänks vara av hatbrottskaraktär. Därför har det varit nödvändigt att utveckla en särskild insamlingsmetod för att få en bild av hatbrottsligheten. Brå har, som nämnts tidigare, valt att ha samma metod som Säpo eftersom det är viktigt att kunna göra jämförelser över tid. Brå har under år 2006 utarbetat och byggt upp ett eget system och gränssnitt för att kunna söka, granska och koda hatbrottsanmälningar.

Redovisade brottstyper

Det är inte alla anmälningar som genomsöks med ovanstående metod, utan enbart sådana som omfattar de brottstyper som enligt Säpo förekommer vid hatbrott. De vanligaste brottstyperna är olaga hot/ofredande, våldsbrott, ärekränkning, hets mot folkgrupp, olaga diskriminering samt en del övriga brott.⁶⁵ Sökningen görs inte mot anmälningar med exempelvis stöldbrott, narkotikabrott och ekonomisk brottslighet. Effekten av denna avgränsning är svår att uttala sig om, men det kan innebära att en del hatbrott förbigås. Sammantaget rör det sig om en utsökning av ca 400 000 anmälningar per år. Det kan dock förekomma att anmälningar som genomsöks hänvisar till andra anmälningar som kan vara aktuella som hatbrott, och på så sätt kan också en del andra brottstyper förekomma i redovisningen av hatbrott. För år 2006 har

⁶⁵ För brottstyperna hets mot folkgrupp och olaga diskriminering har kartläggningen dock varit heltäckande, det vill säga samtliga anmälda brott med dessa brottstyper har granskats manuellt oavsett sökordsträff.

drygt 27 000 anmälningar lästs och bedömts flera gånger av olika personer.

Fritexten

Den grundläggande datainsamlingsmetod som använts är att via sökordslistor göra sökningar i den fritext som finns i polisanmälningarna. Det är alltifrån några rader till en längre text med en beskrivning av det anmälda brottet och omständigheter i samband med brottet, vanligen kallad gärningsbeskrivning. När det gäller denna fritext finns det två förhållanden som är särskilt viktiga att ha i minnet. För det första finns det inte någon strukturerad och fastställd mall för vad fritexten ska innehålla. För det andra skrivs fritexten vanligen in direkt vid anmälanstillfället. Hatbrottsmotiv kan framkomma först vid ett senare tillfälle, till exempel i det fortsatta utredningsarbetet. Om det finns misstanke om att så är fallet kommer dessa uppgifter ändå med i bedömningen efter kontakt med polisutredare. För dödligt våld finns det stora problem med att använda denna metod. Det främsta skälet till det är att det inte finns något offer som kan berätta hur brottet gick till eller delge polisen eventuella motiv till brottet. Ett annat skäl är också att fritexten i anmälan antingen blir mycket kort på grund av alltför känslig information eller att den enbart beskriver brottsplatsen och vad man funnit där. Om det dödliga våldet har ett hatbrottsmotiv kan det i vissa fall ändå identifieras och inkluderas i statistiken genom information från andra källor.

Sökordslistor

De ord och termer som ingår i sökordslistorna⁶⁶ markeras vid en automatiserad genomsökning av fritexten i anmälan, varefter de utselektade anmälningarna granskas och bedöms. Nytt för år 2006 är den islamofobiska sökordslistan, som utvecklats för att bättre kunna hitta anmälningar med islamofobiskt motiv. Exempel på nya sökord är *allah*, *huvudbonad*, *huvudduk* och *sjal*. De sökord som listan innehåller resulterade endast i att ett fåtal ytterligare anmälningar identifierades. Mer än 95 procent av de islamofobiska anmälningarna hittades genom den generella sökordslistan via orden *Bin Laden*, *islam*, *muslim*, *moské* och *taliban*. Den generella sökordslistan har av Brå uppdaterats och kompletterats med nya ord, exempelvis *fjolla*, *hatbrott* och *straffskärpning*. Söktermerna i listan, som ofta är vanligt förekommande skällsord, bygger bland annat på Säpos erfarenheter från tidigare års arbete med statistiken. Meningen är att sökordslistan ska hållas aktuell utifrån eventuellt nytt språkbruk och företeelser i samhället. I det följande ges ett exempel på hur ord från sökordslistan markeras i anmälan fritext:

⁶⁶ Se bilaga 1 för en komplett lista över alla sökord år 2006.

Sara ringde från en restaurang. Hon går klädd i muslimska kläder och en man inne på restaurangen retade sig på detta. Mannen sa att "du jävla muslim försvinn från Sverige, jag skall döda dig". Han sa vidare "dra åt helvete du får inte vara här".

Kodning

De utselektade anmälningarna kodas sedan manuellt med avseende på huvudbrott, motiv, ideologiskt motiv, koppling till organisation, tillvägagångssätt, plats och relation. I urvals- och bedömningsprocessen har kontakter också tagits med polisutredare för att få tillgång till ytterligare information omkring anmälningar där informationen är bristfällig eller tvetydig. Eftersom polisen och Brå inte har samma definition av hatbrott får dock Brå göra den sista bedömningen. I vissa fall har media uppmärksammat en hatbrottshändelse, och då kan denna information ibland användas, exempelvis om det framkommit att det kan vara frågan om ett hatbrott men det inte går att utläsa i själva anmälan. Vid bedömningen av anmälningarna är det målsägarens upplevelse av gärningspersonens motiv som sökes. Ibland kan även någon annan persons perspektiv, till exempel en polis eller ett vittnes vara av vikt. Det är dock oftast målsägarens version och tolkning av händelsen som anmälan bygger på. Framgår det i polisanmälan att målsägaren (eller någon annan) anser eller tror att motivet till brottet är främlingsfientlighet, islamofobi, antisemitism eller homofobi tas detta som utgångspunkt.

Statistiska enheter och redovisningsgrupper

I denna statistik sammanställs uppgifter om polisanmälningar med hatbrott och om skäligen misstänkta personer i anmälningarna. Polisanmälan och den skäligen misstänkte personen utgör således de statistiska enheterna i redovisningen. Redovisningsgrupperna är huvudbrott, motiv, tillvägagångssätt, plats, relation, regionindelning och ideologiskt motiverade hatbrott.

I redovisningen är det av sekretessskäl inte alltid möjligt att redovisa alla enheter eller grupper separat.⁶⁷ Enligt dessa lagar får det inte finnas någon risk för att enskilda individer ska kunna identifieras i statistiken. Om så är fallet måste antingen kategorier med låga tal sammanfogas eller döljas med ett kryss. Med låga tal avses här tal lägre än fyra. Vissa låga tal kan dock redovisas om bedömningen är att ingen enskild individ kan identifieras.

Polisanmälningar

I årets rapport, liksom i föregående års rapport, redovisas större delen av statistiken i enheten *polisanmälan*. Det är enbart polisanmälningar med brott som begåtts i Sverige som redovisas här. I tidigare års rappor-

⁶⁷ Enligt lagen om officiell statistik (2001:99) och personuppgiftslagen (1998:204).

ter, innan år 2002, har statistik även förts över *antalet anmälda brott* vilket där inneburit något högre siffror eftersom en polisanmälan kan innehålla flera registrerade brott. Anledningen till att Säpo övergick till att redovisa anmälningar i stället för brott var att de ville se till det mest framträdande brottet i anmälan, istället för samtliga brottstyper.

Skäligen misstänkta personer

Definitionen av skäligen misstänkta personer i denna rapport är inte densamma som för skäligen misstänkta i den officiella statistiken. I den officiella statistiken betyder "skäligen misstänkta" att brottsmisstanken kvarstår efter genomförd utredning av åklagaren. I denna redovisning ingår alla som i något skede av utredningen anses vara "skäligen misstänkta". Ytterligare en skillnad från den officiella statistiken över misstänkta personer är att även personer som är minderåriga ingår här, det vill säga personer under 15 år. I kvalitetsarbetet med granskning av den officiella statistiken har det framkommit att det inte finns några tydliga regler för hur polismyndigheterna ska redovisa minderåriga skäligen misstänkta personer. Det gör att vid en del tillfällen registreras misstänkta minderåriga och vid andra tillfällen inte. Detta gör att mörkertalet troligtvis är mycket större för misstänkta minderåriga än för övriga åldersgrupper.

I Säpos redovisning av skäligen misstänkta personer ingick också personer som bedömdes ha en koppling till vit maktmiljön.⁶⁸ Som nämnts tidigare ingår inte detta område i Brå:s uppdrag och ingår således inte i denna redovisning.

Skäligen misstänkta personer redovisas i separat avsnitt med avseende på motiv, brottskategori, kön och ålder.

Huvudbrott

För varje polisanmälan väljs ett huvudbrott som sedan redovisas. Med huvudbrott avses här det brott i anmälan med den strängaste straffskalan där motivet har bedömts vara relevant för denna kartläggning. Att föra statistik enligt huvudbrottsprincipen innebär att siffrorna blir något lägre än om samtliga brott räknas med. Utöver huvudbrott, kodas även de bibrott som bedöms som hatbrott. Det vanligaste bibrottet var ärekränkning. Bibrott redovisas dock inte i denna rapport.

Motiv

De motiv som bedöms ligga bakom brottet har delats in i följande utslutande kategorier:

⁶⁸ Med vit makt avses en blandning av idéer från den europeiska nationalsocialismen och den amerikanska white supremacy-ideologin. För utförligare beskrivning av detta se Säpos tidigare rapporter om *Brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet*.

1. Främlingsfientliga
2. Islamofobiska
3. Antisemitiska
4. Homofobiska

De olika motiven redovisas i separata avsnitt med avseende på brottskategori, tillvägagångssätt, plats och relation mellan gärningsperson och offer.

Tillvägagångssätt vid brotten

Från och med år 2006 redovisas även tillvägagångssätt, som beskriver på vilket sätt brottet är utfört. I föreliggande rapport redovisas tillvägagångssätt under respektive motivavsnitt. I resultatavsnitten finns också en grövre indelning i tre kategorier för att sammanfoga liknande grupper. Dessa tre kategorier är *fysisk kontakt* (grupp 1), *närhet* (grupp 2) och *distans* (grupp 3–8). Tillvägagångssätt indelas inledningsvis enligt följande:⁶⁹

1. Direkt mot person, fysisk kontakt

Denna grupp väljs om det uppstår fysisk kontakt, exempelvis att gärningspersonen tagit ett stryppgrepp på offret och brottet är direkt riktat mot en person eller väl avgränsad grupp (ett par eller en familj). Exempel på brottstyper för detta alternativ kan vara mord, misshandel eller våld mot tjänsteman.

2. Direkt mot person, närhet

Denna grupp väljs om det inte uppstår fysisk kontakt och när brottet är direkt riktat mot en person eller en väl avgränsad grupp (ett par eller en familj), exempelvis genom att gärningspersonen hotat och skrikit mot offret. Typiska brottstyper för denna kategori är olaga hot/ofredande, ärekränkning och olaga diskriminering.

3. Internet

Denna grupp väljs om brottet har förmedlats via internet. Detta inkluderar såväl e-post, hemsidor (som tryckta tidningars hemsidor) och chatt på exempelvis MSN. Exempel på vanliga brottstyper för alternativet är olaga hot/ofredande, ärekränkning och hets mot folkgrupp.

4. Media

Denna grupp väljs om brottet förmedlas via radio, TV eller tryckt press.

5. Postbrev

Denna grupp väljs om brottet förmedlas via brevlådan och kan utgöras av såväl postbrev som reklamblad eller annat tryckt material.

⁶⁹ En del undantag till kodningen av tillvägagångssätt är relaterade till polisens felrubriceringar i brottsanmälan, bland annat rubriceras en del ärekränkningar som hets mot folkgrupp. För att det ska rubriceras som hets mot folkgrupp måste meddelandet spridas till en grupp och kan således inte gälla bara mot en enskild person. I dessa fall kodas tillvägagångssätt som direkt mot person, närhet. Ett korrekt rubricerat hets mot folkgrupp kodas alltid som övrigt tillvägagångssätt, det vill säga tillhörande kategorin distans.

6. *SMS*

Denna grupp väljs om brottet förmedlas via SMS.

7. *Telefon och/eller fax*

Denna grupp väljs om brottet förmedlas via fast telefoni, mobil eller fax.

8. *Övrigt*

Övrigt som grupp väljs när brottet utförts på ett sätt som inte ryms i ovanstående kategorier. Exempel på brottstyper i denna kategori är hets mot folkgrupp och klotter på allmän plats.

Plats

Från och med år 2006 redovisas även plats, som beskriver var brottet är begånget. I föreliggande rapport redovisas plats under respektive motiv. Kategoriseringen avser målsägarens perspektiv – är det exempelvis en dörrvakt på en krog som blir utsatt för ett hatbrott kodas brottsplatsen som arbetsplats och inte nöjesplats. Plats indelas i tio grupper enligt följande:

1. *Arbetsplats*

Brottet sker på eller i anslutning till arbetsplatsen.

2. *Hem*

Brottet sker i eller i anslutning till det egna hemmet. I villa och radhus inkluderas hus och trädgård. Vad gäller flerfamiljshus inkluderas lägenheten, balkong, uteplats samt trapphus. Däremot kodas källare, vind eller tvättstuga som övrig plats.

3. *Internet*

Om tillvägagångssätt kodas som internet ska även platsen kodas som internet. Exempel är ärekränkning eller olaga hot i elektronisk form via e-post, hemsidor eller chatt på MSN.

4. *Offentliga transportmedel*

Brottet sker på eller i anslutning till offentliga transportmedel, med vilka avses all form av kollektivtrafik, såsom buss, tunnelbana, spårvagn och tåg. Även taxi räknas in i denna kategori.

5. *Nöjesplats*

Brottet sker på eller i anslutning till nöjesplats, med vilket avses fysiska lokaler såsom restauranger, nattklubbar eller barer. Festivaltäkt, öltält och andra platser av mer temporär karaktär kodas i stället som allmän plats.

6. *Religiös plats*

Brottet sker på eller i anslutning till religiösa platser, såsom synagogor, moskéer, kyrkor eller begravningsplatser.

7. *Skola*

Brottet sker i skolan eller på skolgården. Med skola avses utöver grundskola och gymnasium även högskola.

8. *Allmän plats*

Brottet sker på en allmän plats utomhus, exempelvis på gatan, på ett torg eller i en park.

9. *Övriga platser*

Brottet sker på en plats inomhus, som inte ryms i ovanstående kategorier. Exempel är när brottet sker i någon annans hem, träningslokal, café, butik, garage, tvättstuga, källare, vind med mera.

10. *Uppgift saknas*

Här framgår det inte på vilken typ av plats som brottet sker och därför kodas platsen med kategorin uppgift saknas.

Relation mellan gärningsperson och offer

Från och med år 2006 redovisas kategorin relation, som beskriver förhållandet mellan gärningspersonen och offret. I föreliggande rapport redovisas relation under respektive motivavsnitt. I resultatavsnitten finns även en indelning i fyra grövre kategorier för att sammanfoga liknande grupper. Dessa fyra kategorier är *närstående* (grupp 1–4), *ytligt bekant* (grupp 5–7, 9), *obekant* (grupp 8 och 10) och *uppgift saknas* (grupp 11). Relation indelas inledningsvis enligt följande:

1. *Gift/partner/sambo*

2. *Före detta partner*

Gärningspersonen är offrets före detta partner eller en eventuell ny partners ex-partner.

3. *Släkt*

Gärningspersonen kan vara såväl nära familj som avlägsen släkting.

4. *Vänner/bekanta*

Gärningspersonen är alltifrån en ytlig bekant till nära vän.

5. *Kollega*

Gärningspersonen är en arbetskamrat från offrets arbetsplats.

6. *Skolkamrat*

7. *Granne*

8. *Serviceperson*

Gärningspersonen ger offret service i någon bemärkelse, exempelvis såsom butikspersonal, restaurangpersonal, banktjänstemän, ordningsvakter, poliser med flera.

9. *Känd person*

Gärningspersonen är en för offret, till namn eller utseende, känd person och som inte tillhör någon av kategorierna 1–8, exempelvis en bekants bekant eller en kund som utsätter en serviceperson.

10. *Okänd person*

Gärningspersonen är helt okänd för offret, såväl till namn som utseende.

11. Uppgift saknas

Gärningspersonen kan vara såväl känd som okänd, men det framgår i anmälan inte vilken typ av relationsförhållande som råder mellan gärningsperson och offer.

Regional fördelning

Nytt från i år är att Brå redovisar brotten efter homogena regioner. På grund av sekretess, som gör det svårt att redovisa låga tal, är det inte möjligt att presentera de fyra olika motiven på vare sig kommun- eller länsnivå. H-regioner är en kategorisering av kommuner efter folkmängd inom 3 och 10 mil från kommuncentrum. I tabellerna som redovisas enligt H-regioner finns också uppgifter om den anmälda brottsligheten i förhållande till kommungruppernas medelfolkmängd. Se utförligare beskrivning av H-regionerna i bilaga 2.

Indelningen är gjord i sex grupper efter ovannämnda kriterier. De sex grupperna är följande:

- H1. *Stockholm/Södertälje* A-region
- H2. *Göteborgs samt Malmö/Lund/Trelleborgs* A-regioner
- H3. *Större städer* (kommuner med mer än 90 000 invånare inom 3 mil från kommuncentrum)
- H4. *Mellanbygden* (kommuner med mellan 27 000 och 90 000 invånare inom 3 mil från kommuncentrum samt med mer än 300 000 invånare inom 10 mil)
- H5. *Tätbygden* (kommuner med mellan 27 000 och 90 000 invånare inom 3 mil från kommuncentrum samt med mindre än 300 000 invånare inom 10 mil)
- H6. *Glesbygden* (kommuner med mindre än 27 000 invånare inom 3 mil från kommuncentrum)

Indelning enligt dessa regioner bygger på kommuner vilket gör att alla anmälningar inte kan redovisas eftersom det inte alltid finns en angiven kommun redovisad i en anmälan. Bortfallet är 4,7 procent vilket motsvarar 152 anmälningar.

I bilaga 3 redovisas också tabeller enligt den vanliga länsindelningen och den anmälda brottsligheten i förhållande till länens medelfolkmängd. Statistik över den länsvisa medelfolkmängden baseras på uppgifter från Statistiska Centralbyrån gällande den 31 december 2006.

Ideologiskt motiverade hatbrott

När Säpo hade ansvaret för hatbrottsstatistiken var en central aspekt i kartläggningen huruvida brottsligheten var kopplad till vit maktmiljön, den autonoma miljön eller djurrättsaktivism. Detta ingår inte i Brå:s uppdrag och därför är redovisningen av koppling till organisation

mycket begränsad. I stället indelas anmälningarna i följande två kategorier:

1. Anmälningar där ett synbart ideologiskt motiv saknas.
2. Anmälningar där det finns ett uttalat ideologiskt motiv eller där det finns en koppling till nationalsocialistiska organisationer eller högerextrema grupper.

Anmälningar enligt kategori 1 är de absolut vanligaste av alla anmälningar i föreliggande rapport. Anmälningar enligt kategori 2 är de anmälningar som identifierats med ideologiskt budskap, till exempel då den misstänkte uttryckt sympati med nationalsocialistiska åsikter. I denna kategori ingår också anmälningar där det finns en eventuell koppling till organisation. Det kan antingen vara Svenska Motståndsrörelsen/Nationell Ungdom, Nationalsocialistisk front eller övriga organisationer/grupper.

Ideologiskt motiverade hatbrott redovisas i ett separat avsnitt med avseende på brottskategori, motiv, koppling till organisation, tillvägagångssätt, plats och relation.

Tillförlitlighet

Den bild av hatbrottsligheten som ges i denna rapport visar sannolikt endast en mindre del av den faktiska hatbrottsligheten. För att ett brott ska kunna registreras som ett hatbrott i denna statistik krävs att:

- händelsen anmäls till polisen
- brottet rubriceras rätt
- polisen registrerar relevant information i anmälsans fritext
- denna text inrymmer ord som återfinns i listan över sökord
- kodaren tolkar och bedömer händelsen som ett hatbrott.

Anmälan till polisen

En första förutsättning för att ett brott ska komma med i statistiken över hatbrott är att händelsen kommit till polisens kännedom. I detta avseende skiljer sig inte denna statistik från övrig statistik om anmälda brott. Benägenheten att anmäla ett brott varierar från brottstyp till brottstyp och över tid. Utifrån tidigare studier kan konstateras att relationen mellan faktisk och anmäld brottslighet, det så kallade mörkertalet, är stort vid hatbrott.⁷⁰ Anmälningsbenägenheten vid hatbrott kan till exempel påverkas av brottets grovhet och relation mellan gärningsperson och offer. Ännu en faktor som kan påverka anmälningsbenägenheten är den allmänna synen på hatbrotten och om brottstypen får stor

⁷⁰ Se exempelvis Forum för levande historia (2006a). För en utförligare beskrivning av dessa begrepp se Brå (2006b) s.66ff.

uppmärksamhet, exempelvis i media. Anmälningsbenägenheten kan också variera mellan de olika grupperna som blir utsatta för hatbrott, exempelvis kan förtroendet för rättsväsendet variera och påverka om offer anmäler brott till polisen.⁷¹ Mörkertalet för polisanmälda hatbrott är svårt att uppskatta. För de homofobiska hatbrotten är det enligt forskning uppskattningsvis en fjärdedel av offren som anmäler händelsen till polisen.⁷² Homosexuella män anmäler brott dubbelt så ofta som homosexuella kvinnor. Vad gäller muslimers benägenhet att anmäla brott så påverkas denna sannolikt av samma faktorer som övriga hatbrottsmotiven. Förklaringar till detta kan handla om bristande språkkunskaper, okunskap kring hur brott anmäls och känslan av att anmälningar inte gör någon nytta. Till skillnad från HBT-personer, där den sexuella läggningen inte alltid är öppen och därmed känslig att yppa, är den judiska och muslimska religiösa tillhörigheten sannolikt inte så känslig information att offret vill dölja informationen för sin omgivning, eller för polisen vid anmälanstillfället.

Antalet hatbrott som kommer till polisens kännedom kan också påverkas av hur stora resurser som avsätts för dessa frågor inom polisen. Om polisen ökar sina resurser eller på annat sätt prioriterar denna typ av brott torde antalet registrerade hatbrott öka. För att identifiera fler hatbrott bör eventuella hatbrottsmotiv uppmärksammas under förundersökningens alla skeden.⁷³

Brottet rubriceras rätt

Som nämnts tidigare genomsöks inte alla polisanmälningar med hjälp av sökordslistan mot fritexten. Det är enbart vissa brottstyper som ingår i sökningen (se avsnitt ”brottstyper” under insamling och bearbetning). Därför är det viktigt att händelsen rubriceras på ett korrekt sätt. Exempelvis hittades under kodningen, med hjälp av hänvisning från andra anmälningar, en del anmälningar som rubricerats som olaga affischering där affischen i fråga hade ett rasistiskt budskap. Denna händelse borde rimligtvis också ha rubricerats som hets mot folkgrupp. Vid bedömningen har därför tagits hänsyn till målsägarens uppfattning om huruvida händelsen var ett hatbrott eller inte. En eventuell felrubricering har då bortsetts ifrån.

Polisen registrerar relevant information i anmälan

Att ta upp en anmälan om ett hatbrott och då också uppmärksamma vilket motiv som finns till brottet, ställer högre krav på polisen än övriga brottsanmälningar. Det är inte alltid som offret själv vid anmälan tar upp faktorer som talar för att det rör sig om ett hatbrott. Det innebär att polisen många gånger aktivt måste uppmärksamma att det kan fin-

⁷¹ Brå (2007) s. 24.

⁷² Tiby (1999) s.207.

⁷³ Åklagarmyndigheten (2007) s.43.

nas ett hatbrottsmotiv och ställa frågor till offret kring detta. Denna typ av förfarande underlättar, men är inget krav för att anmälda hatbrott ska identifieras. Det problematiska med att identifiera hatbrott är att det många gånger kan vara frågan om känslig information, exempelvis om en homosexuell person blivit hotad just för att denne är homosexuell. Det är inte säkert att den utsatte vill tala om för polisen att han eller hon är homosexuell, och även om det framkommer så kanske polisen i stället väljer att skriva den informationen i utredningssystemet DurTvå. Informationen som skrivs i DurTvå finns inte tillgänglig för Brå och det kan hända att en del hatbrottsanmälningar inte identifieras på grund av det. Ett annat, omvänt, exempel rör polisens formuleringar i fritexten. Om ett brott beskrivs som "rasistiskt motiverat" är kodarens grundantagande att detta innebär att det är främlingsfientligt. Dock förekommer det även att polisen använder ordet för att, utöver främlingsfientliga brott, beskriva ett kränkingsbrott mot personer av svensk härkomst (exempelvis "jävla svenne"), vilket inte ska inrymmas i denna rapport. Dessa skillnader i förfarande ger sannolikt återverkningar i statistikföringen då en del hatbrott inte kommer till Brå:s kännedom, medan en del brott felaktigt inkluderas i statistiken.

Med bättre kunskap inom polisen ökar möjligheterna att identifiera och i anmälan beskriva en eventuell koppling till hatbrott. Det är rimligt att anta att det också gradvis påverkar hur många hatbrott som blir registrerade. Som nämnts tidigare har polisen och Brå inte samma definition på hatbrott, polisen har en vidare definition, vilket gör att Brå inte uteslutande kan gå efter polisens bedömning.

Fritexten måste inrymma ord som ingår i sökordslistan

För att underlätta arbetet har två sökordslistor använts för att datoriserat genomläsa fritexten. Antalet anmälningar som kodarna läste igenom avseende år 2006 var drygt 27 000. Det kan dock inte uteslutas att det finns fritexter som beskriver ett hatbrott, men som inte innehåller några av de ord som finns med i sökordslistan. När det gäller brottstyperna olaga diskriminering och hets mot folkgrupp görs en genomgång av alla dessa anmälningar, oavsett om det finns en sökordsträff eller ej, för att på så sätt finna ytterligare anmälningar med hatbrott. För dessa brottstyper har således kartläggningen en heltäckande statistik.

Kodarens bedömning

Kodarens bedömning av anmälan är av central betydelse för utfallet. De flesta anmälningarna bedöms inte som hatbrott. För att få en så god reliabilitet som möjligt har anmälningarna granskats efter tydliga riktlinjer flera gånger av flera olika personer. Vid svåra bedömningar har anmälningar tagits upp till gemensam diskussion och därefter kodats enligt beslut. Regelbundna möten har hållits med Säpo där olika anmälningar diskuterats, för att på så sätt få en så lika bedömning som möjligt med den som tidigare gjordes av Säpo. När det gäller tillförlit-

ligheten för variablerna tillvägagångssätt, plats och relation mellan gärningsperson och offer är vad som framkommer vid anmälan och vad som skrivs in i anmälan fritext helt avgörande. Framkommer inget av detta i anmälan kodas det som att uppgift saknas. I en studie av homofobiska hatbrott⁷⁴ påpekas att även om vissa platser är vanligare än andra i hatbrottsmanhang betyder det inte nödvändigtvis att flest hatbrott äger rum på dessa platser. En eventuell rangordning är snarast ett resultat av de tolkningar och klassificeringar som offer och polisen gör i anmälan.

Jämförbarhet

I följande avsnitt redovisas jämförbarheten såväl mellan olika år som med annan relevant statistik.

Årsvisa jämförelser

Under år 2004 genomförde Säpo ett omfattande metodutvecklingsarbete av datateknisk art som påverkat inhämtningsrutinerna. Det nya datastöd som denna metodutveckling lett fram till har möjliggjort en betydligt effektivare och mer rationell hantering av de polisanmälningar som ligger till grund för statistiken. Detta främst genom en ny metod att genom fritexten söka och selektera anmälningar med hatbrottsmotiv. Kombinationen av ett automatiskt och manuellt granskningsförfarande har inneburit en noggrannare granskning av anmälningarna, vilket i sin tur har inneburit att fler anmälningar med relevans för rapporten har kunnat hittas. Metodförändringarna har med andra ord påverkat möjligheten att jämföra 2004–2006 års statistik med tidigare års statistik. Mellan år 2004 och 2005 skedde ingen förändring i metod.

För att säkerställa att det system som Brå byggt upp överensstämmer med det Säpo använde för hatbrott har en sökning gjorts i Brå:s system mot anmälningarna för år 2005, som Säpo kodade och bedömde. Av de anmälningar som Säpo bedömde som hatbrott år 2005 hittades 98 procent genom den sökningen. Systemet har efter detta förfinats så att även de återstående anmälningarna kan hittas.

När det gäller statistiken för år 2006 har Brå haft det fulla ansvaret för insamling, bearbetning och bedömning av alla hatbrottsanmälningar. Regelbundna möten har hållits med Säpo där principer, riktlinjer och enskilda polisanmälningar diskuterats för att på så sätt få så lika bedömning som möjligt med tidigare år. Trots samarbete går det inte att utesluta att övertagandet fått konsekvenser för jämförbarheten med tidigare år. Bedömningen är dock att nivån på antalet hatbrott inte påverkats, men att övertagandet kan ha vissa konsekvenser när det gäller vilket brott i anmälan som väljs som huvudbrott, där Brå mer strikt hållit sig till huvudbrottsprincipen och valt brott med strängast straff-

⁷⁴ Forum för levande historia (2006a) s.19.

skala. När det gäller uppgifter om koppling till organisation har övertagandet fått tydliga konsekvenser. Dels ingår detta inte i Brå:s uppdrag och dels har Säpo andra möjligheter att fastslå kopplingar än vad Brå har. Redovisningen är därför mycket sparsam inom området.

De islamofobiska hatbrotten särredovisades inte av Säpo men en del av dem ingick tidigare sannolikt i redovisningen av främlingsfientliga hatbrott. Det var till exempel brott med både ett främlingsfientligt och ett islamofobiskt hatbrottsmotiv. Brott med enbart islamofobiskt hatbrottsmotiv ingick däremot inte. En genomgång av de kodade islamofobiska hatbrotten för år 2006 visade att en övervägande majoritet enbart omfattas av ett islamofobiskt motiv, vilket innebär att de inte skulle ha redovisats i tidigare års sammanställningar. Det gör att det kan vara svårt att jämföra nivån av främlingsfientliga hatbrott år 2006 med tidigare år.

Jämförelser med annan statistik

Hatbrottsstatistiken är inte jämförbar med övrig officiell kriminalstatistik avseende anmälda brott. Som beskrivits tidigare är den redovisade enheten för hatbrotten polisanmälan och inte anmält brott. En anmälan kan innehålla ett eller flera brott. Den officiella kriminalstatistiken för anmälda brott redovisar alla brott i anmälan.

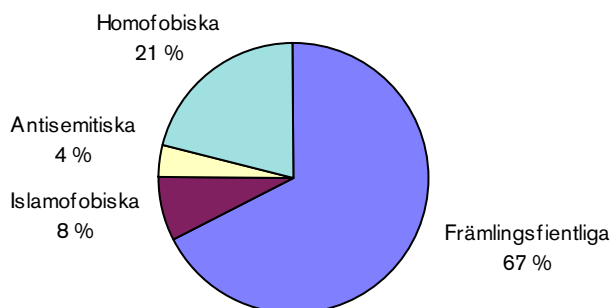
Skäligen misstänkta personer i denna rapport är inte heller jämförbara med de misstänkta i den officiella statistiken. Definitionerna skiljer sig åt på så sätt att i den officiella statistiken betyder ”skäligen misstänkta” att brottsmisstanken kvarstår efter genomförd utredning av åklagaren. I denna rapport ingår alla som i något skede anses vara skäligen misstänkta för hatbrott. Ytterligare en skillnad från den officiella statistiken över misstänkta personer är att även personer som är minderåriga ingår här, det vill säga personer under 15 år. Säpo redovisade också skäligen misstänkta personer men däremot inkluderade de inte skäligen misstänkta personer som åklagaren, i ett senare skede av brottsutredningen, tillförde anmälningarna. Dessa personer ingår dock i denna redovisning. Andelen personer som tillkommer från åklagaren är 8 procent, det vill säga 84 personer, för år 2006. Sammantaget gör detta att det är svårt att göra några jämförelser med tidigare år över skäligen misstänkta personer. I Säpos redovisning av skäligen misstänkta personer ingick också personer som bedömdes ha en koppling till vit maktmiljön. Som nämnts tidigare behövde inte de personerna vara misstänkt för något hatbrott. De personerna ingår inte i denna redovisning om det inte är ett hatbrott som de misstänks för.

Hatbrott – samtliga motiv

I följande avsnitt ges en generell beskrivning av de polisanmälningar bedömda som hatbrott. För mer detaljerade beskrivningar av de skilda hatbrottsmotiven hänvisas till respektive motivavsnitt. För att ett brott ska betraktas som ett hatbrott krävs dels att offret är eller uppfattas vara i minoritet i samhället (av utländsk härkomst, muslim, jude eller homo- bisexuell eller transperson), dels att gärningspersonen är i majoritet i samhället (av svensk härkomst, icke-muslim, icke-jude eller heterosexuell). Som nämnts tidigare är definitionen av hatbrott ”brott mot person, grupp, egendom, institution eller representant för dessa, som motiveras av rädsla för, fientlighet eller hat mot offret grundat på hudfärg, nationalitet eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning som gärningspersonen tror, vet eller uppfattar att personen eller gruppen har.” Den generella beskrivningen av hatbrotten påverkas av att vissa motiv är mer framträdande än andra – främlingsfientliga hatbrott är den enskilt största kategorin vilket påverkar den generella bilden i stor utsträckning. De mindre kategorierna, antisemitism och islamofobi, ger inget större genomslag i den generella bilden, vilket bör hållas i åtanke vid tolkning.

Nivå och utveckling

Under år 2006 bedömdes totalt 3 259 anmälningar utgöra hatbrott. Främlingsfientliga motiv identifierades i 2 189 anmälningar (67 procent), islamofobiska motiv i 252 av anmälningarna (8 procent), antisemitiska motiv i 134 av anmälningarna (4 procent) och homofobiska motiv i ytterligare 684 anmälningar (21 procent).

Figur 1. Andel anmälningar med hatbrottsmotiv, år 2006.

Totalt sett var nivån något högre år 2004 än år 2005, men har nu åter ökat år 2006. Vid tolkningen av utvecklingen över tid är det viktigt att

hålla i minnet att det från och med år 2006 tillkommit ytterligare ett motiv, det islamofobiska, som påverkar möjligheten att jämföra mellan år.

En rimlig tolkning är att en del av de anmälningar som nu kodas som islamofobiska tidigare ingått i kategorin främlingsfientliga. Därmed beror minskningen i den senare kategorin sannolikt delvis på införandet av det islamofobiska motivet, vilket antyder en relativt konstant nivå över tid. Vidare är det också viktigt att ha i åtanke att många av redovisningarna innehåller små tal. Det gäller främst kategorierna antisemitiska och islamofobiska hatbrott. Följden därav blir att procentuella förändringar kan bli mycket stora från ett år till ett annat. Det är i tidigare och föreliggande rapport inte ovanligt med skillnader på 30 procent eller mer, men problemet uppstår främst i jämförelser för brottstyper över tid.

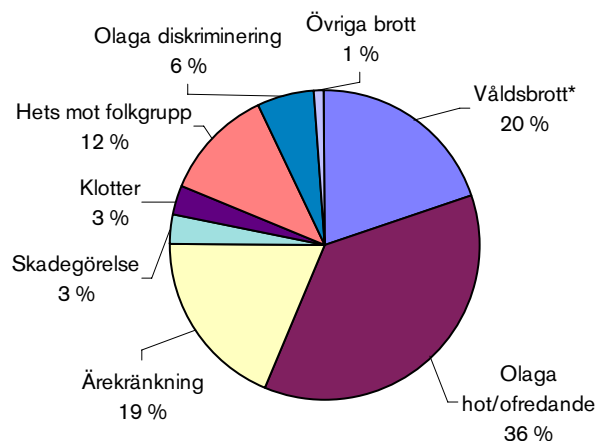
Av tabell 1 framgår att sedan år 2004 har det totala antalet anmälningar med hatbrottsmotiv ökat med 8 procent. Sedan år 2005 har anmälningarna ökat med 11 procent.

Tabell 1
Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv, åren 2004–2006.

Motiv	År					
	2004		2005		2006	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Främlingsfientliga	2 263	75	2 272	77	2 189	67
Islamofobiska	252	8
Antisemitiska	151	5	111	4	134	4
Homofobiska	614	20	563	19	684	21
Summa	3 028	100	2 946	100	3 259	100

Med .. menas att uppgift ej är tillgänglig.

Den enskilt vanligast förekommande brottstypen (huvudbrottet) i hatbrottsanmälningar, var olaga hot/ofredande, 1 179 anmälningar, följt av våldsbrott, 662 anmälningar och ärekränkning, 616 anmälningar. Antalet anmälningar innehållande hets mot folkgrupp var 398 och antalet anmälda olaga diskriminering var 194.

Figur 2. Andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter huvudbrottskategori, år 2006. (* I våldsbrott kan följande brottskategorier ingå: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman).

De båda sistnämnda brottstyperna, hets mot folkgrupp och olaga diskriminering, skiljer sig från de andra brottskategorierna i den bemärkelsen att de har specifika lagrum som reglerar kränkningar på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning.⁷⁵ Därmed är dessa brottstyper, sett till antal hatbrott, mycket närmare den officiella statistiken över anmälda brott än övriga förekommande brottstyper.⁷⁶ Exempelvis anmäldes 754 hets mot folkgrupp år 2006 enligt den officiella statistiken, motsvarande antal för olaga diskriminering var 394. I föreliggande rapport har alltså drygt hälften av samtliga anmälningar avseende hets mot folkgrupp och knappt hälften av samtliga anmälningar avseende olaga diskriminering identifierats som hatbrott.⁷⁷ Övriga brottstyper i hatbrottsstatistiken utgör en mycket lägre andel av de anmälda brotten i den officiella statistiken. Anledningen därtill är avsaknaden av ovannämnda skyddslagstiftning. Exempelvis utgör andelen identifierade hatbrott med ärekränkning⁷⁸ som huvudbrott 7 procent eller en dryg femtondel av de anmälda ärekränkningarna i den officiella statistiken.

⁷⁵ Se BrB kap. 16 § 8 (hets mot folkgrupp) och kap. 16 § 9 (olaga diskriminering). För mer information se Brotsförebyggande rådet, Brå (2001). *Hets mot folkgrupp*.

⁷⁶ Den officiella statistiken anger enheten antal brott, medan hatbrotten anges i enheten anmälningar. Därav bör även bedömda bibrott vägas in för en god jämförelsegrund.

⁷⁷ Ungefär hälften av samtliga anmälda hets mot folkgrupp och olaga diskriminering definieras alltså inte som hatbrott enligt denna statistik. Förklaringen till detta är att brottet inte har begåtts utifrån ett relevant hatbrottsmotiv av en majoritetsmedlem mot en minoritetsmedlem. I denna beräkning ingår inte bibrotten, hets mot folkgrupp (67 stycken) och olaga diskriminering (9 stycken).

⁷⁸ Antalet ärekränkning bedömda som bibrott i föreliggande rapport är 252.

Tillvägagångssätt vid brotten

Vilket tillvägagångssätt som dominerar beror i stor utsträckning på vilken brottstyp som är vanligast förekommande. Tillvägagångssätt kan grovt delas in i tre kategorier – *fysisk kontakt, närhet och distans*. För samtliga hatbrott är det vanligast att gärningspersonen befinner sig i offrets omedelbara närhet, men att ingen fysisk kontakt uppkommer (*närhet*, 50 procent). Det innebär att i hälften av hatbrottsanmälningarna är det en gärningsperson som hotar, ofredar eller uttalar kränkningar mot offret i dennes omedelbara närhet (alltså inte via telefon eller internet). Ytterligare vart femte hatbrott (20 procent) är ett våldsbrott i skalan från dödligt våld till våld mot tjänsteman, där gärningspersonen gått till fysiskt angrepp mot offret (*fysisk kontakt*). Lite mindre än en tredjedel (30 procent) av hatbrotten begås på *distans*.⁷⁹ I knappt var tionde anmälan hotas eller kränks offret via telefon, medan endast en av hundra kränks via media.

Tabell 2

Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter tillvägagångssätt, år 2006.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	662	20
Direkt mot person, närhet	1 620	50
Distans	977	30
Internet	155	5
Media	22	1
Postbrev	155	5
SMS	65	2
Telefon/fax	248	8
Övrigt	332	10
Summa	3 259	100

Plats

Generellt sett kan man inte tala om någon framträdande ”hatbrottsplats”. Mönstret visar i stället att spridningen är stor och att hatbrott sker på alla möjliga platser. I en knapp fjärdedel (23 procent) av anmälningarna anges *skola* eller *arbetsplats* som brottsplats. Vart femte hatbrott (18 procent) sker i det egna *hemmet*. På *övriga platser*, såsom olika platser inomhus, exempelvis andras hem, träningslokaler, caféer, butiker och garage, anmäls lika många hatbrott (18 procent). Även *allmän plats* (med vilket avses platser utomhus, exempelvis på gatan, på

⁷⁹ Avser internet, media, postbrev, SMS, telefon/fax samt övrigt.

ett torg eller i en park) är en stor kategori, 16 procent, medan *religiös plats* endast förekommer i en av hundra anmälningar.

Tabell 3
Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv
efter plats, år 2006.

Plats	Antal	%
Arbetsplats	453	14
Hem	588	18
Internet	155	5
Offentliga transporter	132	4
Nöjesplats	258	8
Religiös plats	36	1
Skola	294	9
Allmän plats	537	16
Övriga platser	588	18
Uppgift saknas	218	7
Summa	3 259	100

Relation

Relation kan här grovt indelas i fyra kategorier – *närstående*, *ytligt bekant*, *obekant* och *uppgift saknas*. Den vanligaste relationen, i en dryg tredjedel (38 procent) av fallen, är att gärningspersonen är *obekant* för offret.⁸⁰ I en knapp tredjedel (31 procent) av fallen är gärningspersonen en *ytligt bekant* vilket innebär att var tredje gärningsperson är en granne, skolkamrat eller kollega till offret, eller en för offret till namn eller utseende känd person. Knappt var tjugonde gärningsperson (5 procent) är offret *närstående*, vilket innebär att offret utsätts av en partner, före detta partner, släkting eller en vän. I vissa anmälningar är det inte möjligt att utläsa hur relationsförhållanden ser ut, eftersom det ofta *saknas uppgift* om detta i polisanmälanens text. I drygt en fjärdedel av anmälningarna, 26 procent, är så fallet.⁸¹

⁸⁰ Här ingår kategorin serviceperson, då dessa vanligtvis, utöver etablerad servicerelation, är okända för offret.

⁸¹ Vid uppgift saknas kan gärningspersonen vara såväl känd som okänd för offret, men detta går inte att fastställa i polisanmälanens fritext.

Tabell 4
 Antal och andel anmälningar med hatbrottsmotiv efter
 relation mellan gärningsperson och offer, år 2006.

Relation	Antal	%
Närstående	175	5
Gift/partner/sambo	11	0
Föredetta partner	63	2
Släkt	38	1
Vänner/bekanta	63	2
Ytligt bekant	994	31
Kollega	40	1
Skolkamrat	216	7
Granne	269	8
Känd person	469	14
Obekant	1 251	38
Serviceperson	315	10
Okänd person	936	29
Uppgift saknas	839	26
Summa	3 259	100

Främlingsfientliga hatbrott

I följande avsnitt beskrivs polisanmälningar där motivet till brottet bedöms vara främlingsfientlighet. För att ett hatbrott ska betraktas som främlingsfientligt krävs dels att gärningspersonen uppfattar offret som tillhörande minoritetsgruppen med utländsk härkomst och dels att gärningspersonen själv tillhör majoritetsgruppen med svensk härkomst. I denna statistik definieras främlingsfientliga hatbrott som brott som begås på grund av ”rädsla för, fientlighet eller hat mot en person, grupp, dess egendom eller institution på grund av hudfärg, nationalitet eller etnisk bakgrund och som aktiverar en främlingsfientlig reaktion mot den eller dem som är, uppfattas vara av utländsk härkomst eller representanter för personer av utländsk härkomst.”

Främlingsfientliga hatbrott kan ta sig många olika uttryck. Det är händelser av incidentkaraktär såväl som grova våldsbrott. Det kan vara fråga om vandalisering av flyktingförläggningar, skadegörelse mot bilar, ärekränkning och trakasserier av personer på grund av deras faktiska, eller av den misstänkte uppfattade, utländska härkomst. Det finns skäl att tro att personer av utländsk härkomst inte alltid delger anmälningsupptagande polis information om att händelser eventuellt är hatbrottsrelaterade. Detta kan ha sin grund i att offret har dåliga språkkunskaper, kunskapsluckor kring hur brott anmäls och känslan över att anmälningar inte gör någon nytta. En person som väljer att inte anmäla kan även ha blivit dåligt bemött av rättsväsendets aktörer vid tidigare tillfällen, antingen i sitt tidigare hemland eller i Sverige.⁸² Sammantaget genererar detta en okunskap om hatbrottsmotivet, som i sin tur sannolikt påverkar antalet anmälningar som kan identifieras som främlingsfientliga.

Vid tolkning av resultaten är det viktigt att komma ihåg att från och med år 2006 särredovisas islamofobiska motiv. Detta innebär att en del av de anmälningar som tidigare år kodats som främlingsfientliga av Säpo i år i stället hamnar i kategorin islamofobiska hatbrott, om det mest framträdande motivet är islamofobi.

Nivå och utveckling

Under år 2006 identifierades 2 189 anmälningar som bedömdes innehålla ett huvudbrott med främlingsfientligt motiv. Detta innebär en minskning om 4 procent från föregående år, med 83 anmälningar, men med hänsyn till införandet av det islamofobiska motivet, antyder det en

⁸² I en rapport från DO (2007). s.46, där 33 ungdomar och unga vuxna med afrikansk bakgrund intervjuas om, bland annat, anmälning av rasism och diskriminering, påpekas att det finns ett flertal upplevelser kring att det är meningslöst att anmäla brott till polisen. Framst för att förtroendet saknas för polisen och för att det finns en misstro mot att man skulle bli trodd.

relativt konstant nivå över tid.⁸³ I jämförelse med år 2004 har antalet anmälningar där främlingsfientliga motiv identifierats minskat med 3 procent.

Tabell 5

Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga motiv efter huvudbrottskategori, åren 2004–2006.

Brottskategori	År						Skillnad	
	2004		2005		2006		2005–2006	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%	
Våldsbrott*	383	17	342	15	461	21	35	
Olaga hot/ofredande	794	35	781	34	758	35	-3	
Ärekränkning	443	20	458	20	426	20	-7	
Skadegörelse	72	3	53	2	53	2	0	
Klotter	62	3	53	2	49	2	-8	
Hets mot folkgrupp	290	13	325	14	260	12	-20	
Olaga diskriminering	203	9	241	11	171	8	-29	
Övriga brott	16	1	19	1	11	1	-42	
Summa	2 263	100	2 272	100	2 189	100	-4	

* I våldsbrott kan följande brottskategorier ingå: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman.

Vid tolkningen är det viktigt att komma ihåg att det i detta avsnitt inte är ovanligt med skillnader på 30 procent eller mer, vilket förekommer för brottstyper över tid. Detta har dock även varit fallet i rapporter från tidigare år och är i studien vanligt förekommande överlag.

Anmälningar med brottstypen våldsbrott ökade med 35 procent, vilket betyder att denna brottstyp utgör en större andel av anmälningarna år 2006 än vad de gjorde år 2005. En delförklaring till förändringen är hur val av huvudbrott görs i denna statistik.⁸⁴ Antalet anmälningar med följande brottstyper har minskat: olaga diskriminering med 29 procent, hets mot folkgrupp med 20 procent och ärekränkning med 7 procent. Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av en del av de brottstyper som ingår i tabell 5. I samtliga exempel från polisanmälningarnas fritexter har *namn och platser bytts ut* för att avidentifiera autentiska fall.

Våldsbrott

Under år 2006 identifierades 461 anmälningar avseende våldsbrott till att ha ett främlingsfientligt motiv. Nivån har därmed ökat med 35 procent sedan år 2005, då 342 sådana anmälningar identifierades. I kategorin ingår alltifrån att någon blir dragen i håret, till att offret uppsåtli-

⁸³ År 2006 har 252 polisanmälningar med islamofobiska hatbrottsmotiv identifierats. Se metodavsnittet, under "Jämförbarhet" s.35-36 för ett utförligare resonemang.

⁸⁴ För en utförligare förklaring, se metodavsnittet under rubriken "Jämförbarhet" s.35-36.

gen blir påkörd av en bil. Det är uppenbart att fysisk kontakt har förekommit. Ett exempel för att illustrera brottstypen grov misshandel är:

”Målsägaren befinner sig vid badstranden när en grupp på cirka tio stycken ynglingar kommer fram till honom. De säger till målsägaren och hans kamrater att de har fem sekunder på sig att sticka ifrån platsen. När målsägaren ifrågasätter detta skallar en av de svenska ungdomarna i gänget målsägaren över munnen. När han faller till marken ställer sig hela gänget och sparkar och slår mot målsägaren tills han förlorar medvetandet. Målsägarens utländska härkomst var den utlösande faktorn.”

Olaga hot/ofredande

Under år 2006 identifierades 758 anmälningar avseende olaga hot/ofredande som bedömdes ha främlingsfientliga motiv. Nivån har därmed minskat med 3 procent i jämförelse med föregående år, då 781 sådana anmälningar identifierades. I kategorin ingår såväl främlingsfientliga busringningar eller brev som grova hotelser under vapenhot. En typisk illustration till brottstypen olaga hot är:

”Kevin träffar på en granne i hissen. De åker ner till husets utgång. Mannen börjar hånflina och sen säger han: ’jävla neger, jävla invandrare, jag hatar att åka hiss med en jävla neger’. Kevin går ifrån platsen, medan mannen skriker ’Jag ska ta dig sen. Vi ses!’.”

Ärekränkning

Under år 2006 identifierades 426 anmälningar avseende ärekränkning som bedömdes ha främlingsfientliga motiv. Föregående år uppgick anmälningarna till 458. Detta innebär en minskning med 7 procent. Vanligtvis kränks offret av en okänd person, men även grannar är tämligen vanligt förekommande. Exempel på detta är:

”Målsägaren möter sin granne i trapphuset kring jul. Grannen börjar då direkt skrika ’stick åt helvete jävla svartskalle, är det julklappar eller bomber du har i kassen? Stick härifrån det här är faktiskt Sverige’.”

Skadegörelse/klotter

Antalet anmälningar avseende skadegörelse/klotter där det identifierats att det funnits främlingsfientliga motiv uppgick år 2006 till 102, vilket i stort är oförändrat i jämförelse med året innan, då 106 sådana anmälningar kunde identifieras. Vid skadegörelse och främlingsfientligt klotter har brotten riktats mot butiker och lokaler som ägs och drivs av personer med utländsk härkomst, men även mot personers bostäder och bilar. Skadegörelse kan ta sig följande uttryck:

”Fem stycken cyklar tillhörande en familj har stulits från ett cykelförråd. Vid tio tillfällen de senaste månaderna har Leila fått köpa nya vindrutetorkare till bilen, då någon hela tiden bryter sönder dem. Det är fullt med bilar på samma gata, men det är bara hennes familj som utsätts. Hennes man har nu köpt en ny bil, som någon roar sig med att kasta brinnande fimpår på. Leila befarar nu att detta är rasistiskt.”

Hets mot folkgrupp

Antalet anmälningar avseende hets mot folkgrupp där det identifierats att det finns främlingsfientliga motiv uppgick år 2006 till 260, vilket är en minskning med 20 procent jämfört med året innan, då 325 sådana anmälningar kunde identifieras. Vanligt förekommande är att brottet förmedlats via affischer eller vid demonstrationståg och liknande omständigheter. Även klotter kan utgöra hets mot folkgrupp:

”En okänd person har klottrat rasistiska texter med färgpenna på toaletten i bussterminalen, såsom keep Sweden white, döda alla blattar med mera. Flera hakkors har även ritats bredvid.”

Olaga diskriminering

År 2006 identifierades 171 anmälningar avseende olaga diskriminering som bedömdes ha främlingsfientliga motiv. Detta utgör en minskning med 29 procent i jämförelse med år 2005, då 241 sådana anmälningar identifierades. Den vanligaste situationen i denna kategori är ett offer som av en dörrvakt nekas inträde på en restaurang eller en krog och upplever att detta är relaterat till hans eller hennes utländska härkomst eller etniska tillhörighet. Ett typexempel på detta är:

”Två romska kvinnor har tidigare under kvällen besökt en kvarterskrog. De återkommer senare på kvällen och nekas inträde av ordningsvakten med förklaringen att ’man har haft problem med zigenare förr och man vet hur zigenare är’.”

Tillvägagångssätt vid brotten

Vilket tillvägagångssätt som dominerar beror i stor utsträckning på vilken brottstyp som är vanligast förekommande. Tillvägagångssätt kan grovt delas in i tre kategorier – *fysisk kontakt*, *närhet* och *distans*. För främlingsfientliga hatbrott är det vanligast att gärningspersonen befinner sig i offrets omedelbara närhet, men att ingen fysisk kontakt uppkommer (*närhet*, 55 procent). Konkret innebär det att drygt hälften av anmälningarna visar en gärningsperson som hotar, ofredar eller uttalar kränkningar mot offret i dennes omedelbara närhet (alltså inte via telefon eller internet). Detta skiljer sig från övriga hatbrottsmotiv, men

framför allt från det islamofobiska och det antisemitiska motivet. Var femte främlingsfientlig anmälan (21 procent) visar att gärningspersonen gått till fysiskt angrepp mot offret (*fysisk kontakt*), alltså är vart femte främlingsfientliga hatbrott ett våldsbrott i skalan från dödligt våld till våld mot tjänsteman. En fjärdedel (24 procent) av de främlingsfientliga hatbrotten begås på *distans*. I knappt var tionde anmälan hotas eller kränks offret via telefon.

Tabell 6

Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga motiv efter tillvägagångssätt, år 2006.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	461	21
Direkt mot person, närhet	1 209	55
Distans	519	24
Internet	51	2
Media	9	0
Postbrev	70	3
SMS	35	2
Telefon/fax	143	7
Övrigt	211	10
Summa	2 189	100

Plats

Vad avser främlingsfientliga hatbrott kan man inte tala om någon framträdande "*hatbrottsplats*". Mönstret visar i stället att spridningen är stor och att hatbrott sker på alla möjliga platser. I en fjärdedel (24 procent) av anmälningarna anges skola eller arbetsplats som brottsplats. Vart femte hatbrott sker i det egna *hemmet* (18 procent), eller på *övriga platser* (20 procent). Med *övriga platser* avses olika platser inomhus, exempelvis andras hem, träningslokaler, caféer, butiker och garage. Även *allmän plats* (med vilket avses platser utomhus, exempelvis på gatan, på ett torg eller i en park) är en stor kategori, 17 procent. Den minst typiska platsen för detta motiv är *Internet* (2 procent), vilket är en väsentligt mindre andel jämfört med övriga hatbrottsmotiv.

Tabell 7
Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga motiv
efter plats, år 2006.

Plats	Antal	%
Arbetsplats	333	15
Hem	389	18
Internet	51	2
Offentliga transporter	99	5
Nöjesplats	202	9
Religiös plats	3	0
Skola	187	9
Allmän plats	368	17
Övriga platser	428	20
Uppgift saknas	129	6
Summa	2 189	100

Relation

Relation kan här grovt indelas i fyra kategorier – *närstående*, *ytligt bekant*, *obekant* och *uppgift saknas*. Den vanligaste relationen, i en dryg tredjedel (38 procent) av fallen, är att gärningspersonen är *obekant* för offret. I kategorin *obekant* ingår okänd person, men också servicepersoner i myndighetsställning och serviceyrken. Dessa är gärningspersoner i 12 procent av fallen, vilket i jämförelse med de andra hatbrottsmotiven är en hög andel. En förklaring till att den kategorin är så stor just för detta motiv ligger i att en stor andel består av dörrvakter vid brotts-typern olaga diskriminering. I en knapp tredjedel (32 procent) av fallen är gärningspersonen en *ytligt bekant* vilket innebär att var tredje gärningsperson är en granne, skolkamrat eller kollega till offret eller en för offret till namn eller utseende känd person. Knappt var tjugonde gärningsperson (5 procent) är offret *närstående*, vilket innebär att offret utsätts av en partner, före detta partner, släkting eller en vän. I vissa anmälningar är det inte möjligt att utläsa hur relationsförhållanden ser ut, eftersom det ofta *saknas uppgift* om detta i polisanmälans text. I en fjärdedel av anmälningarna, 25 procent, är så fallet.⁸⁵

⁸⁵ Vid uppgift saknas kan gärningspersonen vara såväl känd som okänd för offret, men detta går inte att fastställa i polisanmälans fritext.

Tabell 8
 Antal och andel anmälningar med främlingsfientliga motiv
 efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006.

Relation	Antal	%
Närstående	102	5
Gift/partner/sambo	9	0
Före detta partner	44	2
Släkt	16	1
Vänner/bekanta	33	2
Ytligt bekant	693	32
Kollega	30	1
Skolkamrat	135	6
Granne	201	9
Känd person	327	15
Obekant	837	38
Serviceperson	271	12
Okänd person	566	26
Uppgift saknas	557	25
Summa	2 189	100

Islamofobiska hatbrott

I följande avsnitt beskrivs polisanmälningar där motivet till brottet bedöms vara islamofobi. Detta särredovisas för första gången år 2006. För att ett hatbrott ska betraktas som islamofobiskt krävs dels att gärningspersonen uppfattar offret som tillhörande gruppen muslimer, dels att gärningspersonen själv inte är muslim. Islamofobi särskiljer sig alltså från främlingsfientlighet i den bemärkelsen att det är *religionen* som är centralt fokus för missaktning, snarare än den etniska bakgrunden. Om en person *uppfattas* som muslim av gärningspersonen, men inte är det, kategoriseras brottet ändå som ett islamofobiskt hatbrott. I denna statistik definieras islamofobiska hatbrott som brott som begås på grund av "rädsla för, fientlighet eller hat mot islam och muslimer och som aktiverar en antiislamisk reaktion mot islam, muslimsk egendom, dess institutioner eller den eller dem som är, uppfattas vara muslimer eller representanter för muslimer".

Islamofobiska hatbrott kan ta sig många uttryck. Exempelvis kan den misstänkte ha uttryckt fientlighet eller hat mot muslimer. Det kan vara fråga om vandalisering av lokaler med koppling till muslimer, skadegörelse mot moskéer eller muslimska begravningsplatser, ärekränkning och trakasserier av personer på grund av deras faktiska eller uppfattade muslimska tro. När det gäller muslimers benägenhet att anmäla brott påverkas detta sannolikt av samma faktorer som vid de övriga hatbrottsmotiven. Lägre anmälningsbenägenhet kan ha sin grund i att ett offer har bristande språkkunskaper eller att denne inte har kunskaper kring vad som är ett hatbrott och hur hatbrott anmäls. Till skillnad från HBT-personer, där den sexuella läggningen inte alltid är offentlig och därmed kan vara känslig att yppa, är den muslimska religiösa tillhörigheten sannolikt inte så känslig information att offret vill dölja informationen för sin omgivning, eller för polisen vid anmälanstillfället. Dock kan offer i tidigare möten med rättsväsendets aktörer ha blivit dåligt bemötta, vilket kan resultera i att offret väljer att inte anmäla eller känner att anmälningar inte gör någon nytta. Sammantaget genererar detta en okunskap om hatbrottsmotivet, som i sin tur sannolikt påverkar antalet anmälningar som kan identifieras som islamofobiska.

Nivå

Under år 2006 identifierades 252 anmälningar som bedömdes innehålla ett huvudbrott med islamofobiskt motiv. För detta motiv beskrivs inte utvecklingen, eftersom det är första året som det särredovisas, men som framgår av tabell 9 nedan, har islamofobiska hatbrott en struktur som är lik de antisemitiska hatbrotten.

Tabell 9

Antal och andel anmälningar med islamofobiska motiv efter huvudbrottskategori, år 2006.

Brottskategori	Antal	%
Våldsbrott*	33	13
Olaga hot/ofredande	101	40
Ärekränkning	36	14
Skadegörelse	7	3
Klotter	6	2
Hets mot folkgrupp	55	22
Olaga diskriminering	12	5
Övriga brott	2	1
Summa	252	100

* I våldsbrott kan följande brottskategorier ingå: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman.

När de 252 anmälningarna med islamofobiskt motiv delas upp efter vilket brott som är anmält, handlar det i flertalet fall om små tal. När så är fallet blir relativa jämförelser svårtolkade. Detta är dock inte aktuellt i år, då inga jämförelser över tid kan göras. De vanligaste brottstyperna för denna motivkategori är olaga hot/ofredande (40 procent) och hets mot folkgrupp (22 procent). Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av en del av de brottstyper som ingår i tabell 9. I samtliga exempel från polisanmälningarnas fritexter har *namn och platser bytts ut* för att av-identifiera autentiska fall.

Våldsbrott

Under år 2006 identifierades 33 anmälningar avseende våldsbrott till att ha ett islamofobiskt motiv. Våldsbrott är mindre vanliga då hatbrottsmotivet är religiöst, men liksom för de andra motiven kan ett våldsbrott här variera mellan ett rivmärke på armen och grova våldsyttningar. En del händelser äger rum i det allmänna, andra i skolan, vilket exemplifieras nedan:

”Maryam har blivit slagen och hotad av ett par flickor i sin skola. Hon är muslim och bär huvudbonad. Eleverna sa: ”Tar du inte av dig huvudbonaden ska vi döda dig”. Maryam har en rodnad och svullnad i ansiktet efter händelsen.”

Olaga hot/ofredande

101 anmälningar avseende olaga hot/ofredande identifierades under år 2006 till att ha ett islamofobiska motiv. Vanligtvis är det en okänd person som hotar eller ofredar, och händelsen kan utspela sig i hemmet, på arbetsplatsen eller i det allmänna. Exempel på detta är:

”En okänd person har kastat in ett brev i brevkastet. I brevet står det: ’Jag ska döda er era jävla muslimer’. Det medföljde även en bild på en kvinna och en bebis, som var döda. Målsägande är livrädd och känner en allvarlig fruktan för sin familj.”

Ärekränkning

Under år 2006 identifierades 36 anmälningar med islamofobiska motiv där ärekränkning utgjorde brottstypen. En händelse som fick genomslag i statistiken över islamofobiska hatbrott, med drygt tio anmälningar, var ett uttalande i en tidningsartikel i norra Sverige, där muslimer som bar slöja jämfördes med fundamentalister. Muslimer har även ärekränkts genom ord som ”självordsbombare”, ”Al-qaida” eller ”talibanjävel”. Ytterligare ett exempel med brottstypen ärekränkning är:

”Det är städdag i ett bostadsområde. När en familj städat klart går de fram till en servering för att höra om det finns något annat att äta för dem som är muslimer, än korv gjord på fläsk. Linda svarar då: ’Nej, vi bor i Sverige’. Familjen frågar vad hon menar med det. Då säger Linda återigen ’vi bor i Sverige, så är det, det får ni respektera’. Mannen i familjen säger att ’vi respekterar ju er, varför kan inte ni respektera oss?’. Linda svarar då att ’Nej, tyvärr’. Hon skrattar och går därifrån.”

Skadegörelse/klotter

13 anmälningar avseende skadegörelse/klotter identifierades under år 2006 ha ett islamofobiskt motiv. En del av brotten avsåg skadegörelse vid privatpersoners bilar och bostäder genom att islamofobiska ord och karikatyrer av profeten Muhammed klottrats. Även allmänt islamofobiskt klotter på fastigheter och vid islamiska lokaler anmäldes. Exempel på detta är:

”En okänd gärningsperson klottrar med svart sprayfärg på en husfasad, där en lokal hyrs av en muslimsk förening. Gärningspersonen skriver något på engelska om att den muslimska föreningen ska flytta därifrån, samt sprayar svarta kors över fönstren.”

Hets mot folkgrupp

Antalet anmälningar avseende hets mot folkgrupp där det identifierats att det funnits islamofobiska motiv uppgick år 2006 till 55 anmälningar. De Muhammed-karikatyror⁸⁶ som ursprungligen publicerades i tidningen Jyllands-Posten i Danmark, spreds även i Sverige och anmäldes vid ett tiotal tillfällen som hets mot folkgrupp. Utöver affischer och

⁸⁶ För en analys av nideckningars idétradition och nära koppling till antisemitism och islamofobi, se Fazlhashemi (2007) s.33-56.

nationalsocialistiska demonstrationer förekommer även hets mot folkgrupp ibland på internet. Exempel på detta är:

”En person anmäler en hemsida på internet, som kränker islam som religion, genom att lägga ut vulgära citat som inte existerar i koranen.”

Olaga diskriminering

År 2006 upprättades 12 anmälningar avseende olaga diskriminering som bedömdes ha islamofobiska motiv. Exempel på olaga diskriminering är att personer blivit nekade tillträde till restauranger eller nöjeslokaler, blivit behandlade på ett diskriminerande sätt i kontakter med myndigheter eller blivit felaktigt behandlade i butiker, i arbetslivet och i kontakt med bostadsbolag. Exempel på detta är:

”Vid ett informationsmöte på bostadsrättsföreningen får föreningens ordförande en fråga om huruvida en muslim skulle få flytta in om hon/han så önskade. Ordförande svarar då nej på denna fråga. Anmälaren anmäler då denna person samt bostadsrättsföreningen för olaga diskriminering.”

Tillvägagångssätt vid brotten

Vilket tillvägagångssätt som dominerar beror i stor utsträckning på vilken brottstyp som är vanligast förekommande. Tillvägagångssätt kan grovt delas in i tre kategorier – *fysisk kontakt, närhet och distans*. För islamofobiska hatbrott till skillnad mot de främlingsfientliga hatbrotten är det vanligast att hatbrotten begås på *distans*⁸⁷ (58 procent). Konkret innebär det att drygt hälften av anmälningarna visar en gärningsperson som hotar, ofredar eller kränker offret på distans. Till skillnad från övriga hatbrottsmotiv sker detta primärt via postbrev vilka utgör en knapp fjärdedel (23 procent) av anmälningarna.⁸⁸ I en knapp tredjedel (29 procent) av fallen kränker eller hotar gärningspersonen offret i hans eller hennes omedelbara närhet, utan att fysisk kontakt uppkommer (*närhet*). Var tionde islamofobisk anmälan (13 procent) visar att gärningspersonen gått till fysiskt angrepp mot offret (*fysisk kontakt*). Till skillnad från det homofobiska motivet och det främlingsfientliga motivet, där andelen anmälningar med fysisk kontakt är betydligt större, är var tionde anmälan vid islamofobiska motiv alltså ett våldsbrott i skalan från dödligt våld till våld mot tjänsteman.

⁸⁷ Avser internet, media, postbrev, SMS, telefon/fax samt övrigt.

⁸⁸ Avseende islamofobiska hatbrott är den vanligaste platsen dit postbrev skickas *hemmet* (46 procent), *arbetsplatsen* (20 procent), *religiös plats* (20 procent) samt i fallande ordning *skola/högskola* (7 procent) och *övriga platser* (7 procent).

Tabell 10
 Antal och andel anmälningar med islamofobiska motiv
 efter tillvägagångssätt, år 2006.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	33	13
Direkt mot person, närhet	74	29
Distans	145	58
Internet/SMS	16	6
Media	11	4
Postbrev	59	23
Telefon/fax	20	8
Övrigt	39	15
Summa	252	100

Plats

Inte heller när det gäller islamofobiska hatbrott kan man tala om någon framträdande "hatbrottsplats". Mönstret visar i stället att spridningen är stor och att hatbrott sker på alla möjliga platser. I en fjärdedel av anmälningarna anges det egna *hemmet* (23 procent) och *skola* eller *arbetsplats* som brottsplats (25 procent). En knapp femtedel av de islamofobiska hatbrotten (17 procent) begås på *övriga platser*. Till skillnad från övriga hatbrottsmotiv är *allmän plats* (8 procent) en liten kategori, medan *religiös plats* (8 procent) är förhållandevis vanligt förekommande.

Tabell 11
Antal och andel anmälningar med islamofobiska motiv
efter plats, år 2006.

Plats	Antal	%
Arbetsplats	43	17
Hem	58	23
Internet	13	5
Offentliga transporter	4	2
Nöjesplats	4	2
Religiös plats	20	8
Skola	21	8
Allmän plats	19	8
Övriga platser	44	17
Uppgift saknas	26	10
Summa	252	100

Relation

Relation delas in i fyra kategorier – *närstående*, *ytligt bekant*, *obekant* och *uppgift saknas*. Den vanligaste relationen, i knappt hälften av fallen, är att gärningspersonen är *obekant* för offret (47 procent), vilket i jämförelse med övriga hatbrottsmotiv är en hög andel.⁸⁹ I kategorin obekant ingår förutom okända personer även servicepersoner i myndighetsställning och serviceyrken, som i en knapp tiondel (8 procent) av fallen är gärningsperson. Ett rimligt antagande är att dessa, till skillnad från gärningspersoner kopplade till det främlingsfientliga motivet, inte är dörrvakter, utan snarare butikspersonal, hyresvärdar med flera. I en femtedel (19 procent) av fallen är gärningspersonen en *ytligt bekant* vilket innebär att var femte gärningsperson är en granne, skolkamrat eller kollega till offret, eller en för offret till namn eller utseende känd person. Var tjugonde gärningsperson (5 procent) är en för offret *närstående* person. Det innebär att offret utsätts av en partner, före detta partner, familjen eller en vän. I vissa anmälningar är det inte möjligt att utläsa hur relationsförhållanden ser ut, eftersom det ofta *saknas uppgift* om detta i polisanmälans text. I en dryg fjärdedel av anmälningarna, 29 procent, är så fallet.⁹⁰

⁸⁹ Här ingår kategorin serviceperson, då dessa vanligtvis, utöver servicerektion, är okända för offret.

⁹⁰ Vid uppgift saknas kan gärningspersonen vara såväl känd som okänd för offret, men detta går inte att fastställa i polisanmälans fritext.

Tabell 12
 Antal och andel anmälningar med islamofobiska motiv
 efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006.

Relation	Antal	%
Närstående	13	5
Släkt	8	3
Övriga*	5	2
Ytligt bekant	48	19
Kollega	5	2
Skolkamrat	11	4
Granne	11	4
Känd person	21	8
Obekant	118	47
Serviceperson	21	8
Okänd person	97	38
Uppgift saknas	73	29
Summa	252	100

* Här ingår gift/partner/sambo, före detta partner, vänner/bekanta.

Antisemitiska hatbrott

I följande avsnitt beskrivs polisanmälningar där motivet till brottet bedöms vara antisemitism. För att ett hatbrott ska betraktas som antisemitiskt krävs dels att gärningspersonen uppfattar offret som tillhörande minoritetsgruppen judar, dels att gärningspersonen själv tillhör majoritetsgruppen icke-judar. Antisemitiska hatbrott definieras som brott som begås på grund av "fientlighet eller hat mot judendomen och den judiska befolkningen och som aktiverar en antijudisk reaktion mot judendomen, judisk egendom, dess institutioner eller den eller dem som är, uppfattas vara judar eller representanter för den judiska befolkningen."

Antisemitiska hatbrott kan ta sig många olika uttryck. Det förekommer såväl grova våldsbrott som händelser av incidentkaraktär. Den misstänkte kan ha uttryckt eller visat ett ogillande mot den judiska befolkningen. Det kan vara fråga om vandalisering av lokaler med koppling till judendom, skadegörelse på judiska begravningsplatser, hot/ofredande, ärekränkning och trakasserier av personer på grund av deras faktiska eller uppfattade judiska börd/trosuppfattning. Epitetet "jude" kan också ha använts på ett nedvärderande eller förolämpande sätt. Anmälningsbenägenheten hos den judiska befolkningsgruppen påverkas, liksom hos andra minoritetsgrupper, av om de tidigare blivit dåligt bemötta av rättsväsendets aktörer.

De antisemitiska brotten är i mycket högre utsträckning än andra motiv associerade med nationalsocialistisk ideologi och högerextrema grupper. Att hatbrottsstatistiken numera produceras av Brå antas dock inte generera några större skillnader i statistiken, med undantag för anmälningar med koppling till specifik organisation.

Nivå och utveckling

I detta avsnitt är det viktigt att ha i åtanke att många av redovisningarna innehåller små tal. Följden därav blir att procentuella förändringar kan bli mycket stora från ett år till ett annat, främst i jämförelser för brottstyper över tid. Det är i detta avsnitt inte ovanligt med skillnader på 30 procent eller mer, men så har fallet även varit i rapporter för tidigare år.

Under år 2006 identifierades 134 anmälningar som bedömdes innehålla ett huvudbrott med antisemitiska motiv. Antalet anmälningar med antisemitiska hatbrott är alltså 21 procent fler år 2006 än under år 2005 och har ökat från 111 till 134. I jämförelse med år 2004 har dock antalet år 2006 minskat med 11 procent (då anmäldes 151 antisemitiska hatbrott).

En av tre (35 procent) av dessa anmälningar bedömdes vara ideologiskt motiverade, vilket är i linje med andelen från 2005. Andelen ideologiskt motiverade anmälningar är således högre bland brott med antisemitiska motiv (35 procent) än vid brott med främlingsfientliga motiv

(10 procent), islamofobiska motiv (5 procent) och brott med homofobiska motiv (5 procent).

Tabell 13

Antal och andel anmälningar med antisemitiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2004–2006.

Brottskategori	År						Skillnad 2005–2006
	2004		2005		2006		
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Brott mot person*	49	32	35	32	51	38	46
Årekränkning	7	5	12	11	16	12	33
Skadegörelse/klotter	21	14	12	11	14	10	17
Hets mot folkgrupp	66	44	48	43	50	37	4
Övriga brott	8	5	4	4	3	2	-25
Summa	151	100	111	100	134	100	21

* I brott mot person kan följande brottskategorier ingå: dödligt våld, misshandel, våld mot tjänsteman och olaga hot/ofredande.

Ökningen av anmälningarna mellan åren 2005 och 2006 avser nästan uteslutande brott mot person⁹¹, där olaga hot/ofredande utgör den största andelen av brotten, medan våldsbrott är mindre vanligt förekommande. Den enskilt vanligast förekommande rubriceringen är fortfarande hets mot folkgrupp, även om andelen sådana brott minskat från föregående år. När de 134 anmälningarna med antisemitiska motiv delas upp efter vilket brott som är anmält, handlar det i flertalet fall om mycket små tal. Slutsatsen som kan dras är att det år 2006, liksom under föregående år, är anmälningar med hets mot folkgrupp som dominerar. Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av en del av de brotts typer som ingår i tabell 13. I samtliga exempel från polisanmälningarnas fritexter har *namn och platser bytts ut* för att avidentifiera autentiska fall.

Brott mot person

Under år 2006 identifierades 51 anmälningar avseende brott mot person som bedömdes ha antisemitiska motiv. I denna kategori ingår såväl misshandel som olaga hot och ofredande, vilket innebär att tillvägagångssättet kan vara både via telefonsamtal med hot som ”jävla jude, du ska dö” (närhet) och fysisk kontakt, exempelvis via ett knytnävsslag. Exempel på en grov misshandel är:

⁹¹ På grund av statistiksekretess redovisas inte kategorier med färre än fyra anmälningar. Därav är antalet redovisningsgrupper färre för detta motiv då flera kategorier slagits samman. För aktuella lagrum, se metodavsnittet, s.27.

”Målsägaren berättar att han såg ett gäng som bråkade. Han gick dit för att avstyra bråket. Gängen särade sedan på sig och ett av gängen gav sig sedan på målsägaren. Det var fem personer som sa ’han är Jude, slå honom’. Sedan sa de på arabiska ’gud är stor’. Målsägande blev sparkad av alla männen. Han blev slagen under ca en halvtimme. Alla sparkar träffade i ansiktet.”

Hets mot folkgrupp

Under år 2006 identifierades 50 anmälningar avseende hets mot folkgrupp som bedömdes ha antisemitiska motiv. Nivån är alltså relativt konstant gentemot år 2005, då 48 anmälningar bedömdes ha antisemitiska motiv. Omkring hälften av anmälningarna (24 stycken) med hets mot folkgrupp bedömdes vara ideologiskt motiverade under år 2006. Många brott riktar sig mot synagogor och judiska församlingar, men även privatpersoner utsätts för hets mot folkgrupp. Ett exempel på detta är:

”En okänd gärningsman har under ett foto på en elev som satt på en anslagstavla i en skolkorridor skrivit med en tuschpenna. ’JUDE’. Eleven hade tidigare berättat om sitt judiska ursprung för klassen.”

Ärekränkning

Under år 2006 identifierades 16 anmälningar avseende ärekränkning som bedömdes ha antisemitiska motiv. Motsvarande antal 2005 var 12 anmälningar vilket motsvarar en ökning om 33 procent (4 anmälningar). Många ärekränkningar med antisemitiska motiv företas i skolan av unga förövare. Kränkningar sker på flera olika platser, nedan ett exempel där offret utsätts via övrigt tillvägagångssätt:

”En okänd gärningsman har satt in 50 öre på målsägandens bankkonto. På meddelanderaden står det Jude.”

Tillvägagångssätt vid brotten

Vilket tillvägagångssätt som dominerar beror i stor utsträckning på vilken brottstyp som är vanligast förekommande. Tillvägagångssätt kan grovt delas in i tre kategorier – *fysisk kontakt*, *närhet* och *distans*. För antisemitiska hatbrott är det vanligast att brottet begås på *distans*⁹² (64 procent). I distans ingår kategorin övrigt, vilket utgör tillvägagångssätt i 28 procent av fallen. Den höga andelen beror på brottstypen hets mot folkgrupp, som är mycket omfattande för detta motiv.⁹³ Två av tre anti-

⁹² Avser internet, media, postbrev, SMS, telefon/fax samt övrigt.

⁹³ När det gäller hets mot folkgrupp är tillvägagångssättet ofta *övrigt*, vilket beror på att ett visst antal personer ska ha hört uttalandet för att det ska utgöra hets mot folkgrupp.

semitiska hatbrott sker alltså genom att gärningspersonen uttrycker sig hetsande mot offret eller kränker offret via telefon, brev eller internet. I en knapp tredjedel (30 procent) av anmälningarna befinner sig gärningspersonen i offrets omedelbara närhet, men ingen fysisk kontakt uppkommer (*närhet*). I drygt var tjugonde antisemitisk anmälan (6 procent) har gärningspersonen gått till fysiskt angrepp mot offret (*fysisk kontakt*), vilket i jämförelse med övriga hatbrottsmotiv är en mycket låg andel.

Tabell 14
Antal och andel anmälningar med antisemitiska motiv efter tillvägagångssätt, år 2006.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	8	6
Direkt mot person, närhet	40	30
Distans	86	64
Internet/SMS/Media	18	13
Postbrev	11	8
Telefon/fax	19	14
Övrigt	38	28
Summa	134	100

Plats

När det gäller antisemitiska hatbrott kan man i högre grad än för övriga hatbrottsmotiv tala om framträdande "hatbrottsplatser". Mönstret visar att även om spridning finns, så är det tre kategorier som är framträdande. Vart fjärde antisemitiska hatbrott (25 procent) begås i det egna *hemmet* och knappt vart femte (18 procent) begås i *skolmiljö*. I en jämförelse med övriga motiv sker antisemitiska brott dubbelt så ofta i skolmiljö. Vart sjätte (16 procent) antisemitiskt hatbrott begås på allmän plats. Till skillnad från övriga hatbrottsmotiv utsätts personer med judisk härkomst sällan på *arbetsplatsen* (4 procent), men förhållandevis ofta på *religiös plats* (8 procent).

Tabell 15
Antal och andel anmälningar med antisemitiska motiv
efter plats, år 2006.

Plats	Antal	%
Arbetsplats	6	4
Hem	33	25
Internet	15	11
Offentliga transporter	2	2
Nöjesplats	2	2
Religiös plats	11	8
Skola	24	18
Allmän plats	22	16
Övriga platser	14	10
Uppgift saknas	5	4
Summa	134	100

Relation

Relation kan här grovt indelas i fyra kategorier – *närstående*, *ytligt bekant*, *obekant* och *uppgift saknas*. I vissa anmälningar är det inte möjligt att utläsa hur relationsförhållanden ser ut, eftersom det ofta *saknas uppgift* om detta i polisanmälans text.⁹⁴ Denna andel är högre för de antisemitiska hatbrotten än för de övriga hatbrottsmotiven och samtidigt här den vanligaste kategorin, (44 procent). Detta hänger till stor del samman med den för motivet vanligt förekommande brottstypen hets mot folkgrupp, som ofta manifesteras via affischering eller brevutskick vilket gör gärningsperson svår att fastställa. I en knapp tredjedel (29 procent) av fallen är gärningspersonen *obekant* för offret, vilket är en låg andel i jämförelse med de övriga hatbrottsmotiven. I en dryg fjärdedel (27 procent) av fallen är gärningspersonen en *ytligt bekant* vilket innebär att var fjärde gärningsperson är en skolkamrat, en granne eller en för offret till namn eller utseende känd person. Skolkamrat är här vanligare förekommande än för något annat motiv (10 procent), vilket hör samman med att skolan är en så vanlig brottsplats. Det har inte kodats några relationsförhållanden där gärningspersonen är *närstående* offret.

⁹⁴ Vid uppgift saknas kan gärningspersonen vara såväl känd som okänd för offret, men detta går inte att fastställa i polisanmälans fritext.

Tabell 16
 Antal och andel anmälningar med antisemitiska motiv
 efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006.

Relation	Antal	%
Närstående	-	-
Gift/partner/sambo	-	-
Före detta partner	-	-
Släkt	-	-
Vänner/bekanta	-	-
Ytligt bekant	36	27
Kollega	-	-
Skolkamrat	14	10
Granne	6	4
Känd person	16	12
Obekant	39	29
Serviceperson	-	-
Okänd person	39	29
Uppgift saknas	59	44
Summa	134	100

Homofobiska hatbrott

I följande avsnitt beskrivs polisanmälningar där motivet till brottet bedöms vara homofobi. För att ett hatbrott ska betraktas som homofobiskt krävs dels att gärningspersonen uppfattar offret som tillhörande HBT-gruppen, dels att gärningspersonen själv är heterosexuell. Huruvida offret faktiskt har den antagna läggningen eller inte har ingen betydelse, det är gärningspersonens uppfattning som är central. Homofobiska hatbrott definieras som brott som begås på grund av "rädsla för, fientlighet eller hat mot en person, grupp, egendom eller institution, på grund av sexuell läggning och som aktiverar en homofobisk reaktion mot den eller dem som är, uppfattas vara homo- bisexuell och transperson eller representanter för homo- bisexuella och transpersoner."

Homofobiska hatbrott kan ta sig många olika uttryck, från uttalade nedsättande fraser om homosexuella generellt, till grova misshandelsfall som ibland leder till döden. Det kan handla om vandalism av RFSL-lokaler, om hattal i det offentliga rummet, om misshandel, skadegörelse och ärekränkning. Liksom för övriga hatbrottsminoriteter kan anmälningsbenägenheten hos HBT-personer påverkas av flera olika saker, såsom okunskap om vad som är ett hatbrott. Den mest påverkande faktorn torde dock vara att HBT-personer ofta väljer att inte delge anmälningsupptagande polis sin sexuella läggning vid anmälningsstillfället. Detta kan ha sin grund i att offret inte är öppen för allmänheten med sin läggning, eller vid tidigare tillfällen blivit dåligt bemött på denna punkt. Kanske anser offret att informationen är onödig att delge. Sammantaget genererar detta en okunskap om hatbrottsmotivet, som i sin tur sannolikt påverkar antalet anmälningar som kan identifieras som homofobiska.

Från och med år 2006 görs en uppdelning av de homofobiska hatbrotten i tre kategorier.⁹⁵ Syftet är att sprida ljus över vilka personer som anmäler att de utsatts för homofobiska hatbrott. Resultat redovisas under rubrikerna för de olika brottstyperna, samt för tillvägagångssätt, plats och relation.

- Kategori 1: Hatbrott mot *uttalade HBT-personer*. En fjärdedel (25 procent) av alla polisanmälningar med homofobiskt motiv uppskattas vara riktade mot uttalade HBT-personer.
- Kategori 2: Hatbrott mot personer som känner sig *kränkta över att ha blivit kallade exempelvis "bög"* och uttryckligen påpekar att de inte är homosexuella. Denna grupp består av en dryg tiondel (12 procent).
- Kategori 3: Övriga. För resterande andel (63 procent) *går det inte att utröna* om offret är en HBT-person eller heterosexuell.

⁹⁵ Se metodavsnittet s.24-25 för ytterligare beskrivning.

Nivå och utveckling

Under år 2006 identifierades 684 anmälningar som bedömdes innehålla ett huvudbrott med homofobiskt motiv. Det innebär en ökning med 21 procent jämfört med året innan. Delvis kan ökningen förklaras med att Brå har varit mer inkluderande när det gäller allmänna kränkningar av HBT-personer, men även av ett förändrat mörkertal, anmälningsbenägenhet samt eventuellt en faktisk ökning av de homofobiska hatbrotten. Ökningen i jämförelse med år 2004 är mindre, 11 procent.

Tabell 17

Antal och andel anmälningar med homofobiska motiv efter huvudbrottskategori, åren 2004–2006.

Brottskategori	År						Skillnad	
	2004		2005		2006		2005–2006	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%	
Våldsbrott*	146	24	124	22	160	23	29	
Olaga hot/ofredande	233	38	235	42	277	40	18	
Ärekränkning	129	21	92	16	138	20	50	
Skadegörelse	39	6	42	7	31	5	-26	
Klotter	30	5	24	4	28	4	17	
Hets mot folkgrupp	20	3	21	4	33	5	57	
Olaga diskriminering	11	2	15	3	11	2	-27	
Övriga brott	6	1	10	2	6	1	-40	
Summa	614	100	563	100	684	100	21	

* I våldsbrott kan följande brottskategorier ingå: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman.

En del av redovisningarna innehåller små tal. Följden därav blir att procentuella förändringar kan bli mycket stora från ett år till ett annat, men de förekommer främst i jämförelser för brottstyper över tid. Det är i detta avsnitt inte ovanligt med skillnader på 30 procent eller mer, vilket även varit fallet i rapporter för tidigare år.

Det vanligaste homofobiska hatbrottet är fortfarande olaga hot eller ofredande, följt av våldsbrott och ärekränkning. Minst vanligt förekommande är olaga diskriminering. Denna fördelning har varit stabil de senaste tre åren. Den största procentuella ökningen, 57 procent, svarar hets mot folkgrupp för. Antalet anmälningar har ökat från 21 till 33 anmälningar. Även ärekränkning har ökat med 50 procent, från 92 anmälningar till 138. Såväl skadegörelse som olaga diskriminering minskade med ungefär en fjärdedel, 26 respektive 27 procent. Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av vissa brottstyper som ingår i tabell 17. I samtliga exempel från polisanmälningarnas fritexter har *namn och platser bytts ut* för att avidentifiera autentiska fall.

Våldsbrott

Under år 2006 identifierades 160 anmälningar avseende våldsbrott med homofobiska motiv. Detta innebär en ökning av våldsbrotten med knappt 30 procent jämfört med år 2005. Våldsbrott anmäls lika ofta oavsett sexuell läggning, *uttalade HBT-personer* (kategori 1) har samma andel som homofobiska hatbrott i genomsnitt.⁹⁶ En tolkning är att sexuell läggning inte är central för anmälningens benägenhet av grövre brott. Homofobiska våldsbrott begås ofta i det allmänna och gärningspersonen är ofta okänd för offret. Exempel på detta är:

”Ett gäng på ca 10–15 personer har gjort sig skyldiga till grov misshandel genom att ha slagit och sparkat målsägarna vid upprepade gånger, mot huvudet och kroppen, så blodvite uppstod. Gärningsmännen har agerat tillsammans och i samråd. Enligt målsägarna så har gärningsmännen slagit dem på grund av deras sexuella läggning.”

Olaga hot/ofredande

277 anmälningar (40 procent) avseende olaga hot/ofredande identifierades under år 2006 med homofobiska motiv, vilket är en ökning om 18 procent från föregående år. Brottstypen anmäls något mer sällan av *uttalade HBT-personer* (kategori 1), men är även i denna kategori den vanligaste brottstypen (36 procent). Till skillnad från de tre övriga hatbrottsmotiven är det oftare närstående som ofredar offret. Hoten/ofredandet sker ofta via internet eller telefon. Exempel på ett ofredande via telefon är:

”Okänd gärningsman har ringt hem till målsägande minst 25 gånger inom samma dygn. Han skrattar, svär och säger lebbba.”

Ärekränkning

Under år 2006 identifierades 138 anmälningar (20 procent) avseende ärekränkning med homofobiska motiv, en ökning om 50 procent från 2005. Detta är den klart vanligaste brottstypen för anmälningar i kategori 2, där *offret är kränkt över att kallas homosexuell* (68 procent). Det är således denna typ av anmälning som drar upp genomsnittet för brottstypen i helhet, *HBT-personer* (kategori 1) och *personer där sexuell läggning inte framgår* (kategori 3) har klart lägre andelar (15 respektive 11 procent). Ärekränkning kan ske via direkta uttalanden mot en person, via kränkande tillmälen på internet eller via utpekande klotter.

⁹⁶ Andelen säger dock ingenting om den faktiska utsattheten för våld bland HBT-personer på grund av sexuell läggning, enbart något om vad som anmäls.

Exempel på detta är:

”Målsägarens mamma ringer till polisstationen och vill anmäla förolämpning. Hon berättar att hon upptäckte att någon skrivit ’Johan Svensson är bög’ på ett broräcke intill parken. Anmälaren säger att det är hennes son man menar. Hela familjen känner sig mycket kränkt över detta.”

Skadegörelse

För det homofobiska motivet identifierades 31 anmälningar (5 procent) avseende skadegörelse under år 2006, vilket är en minskning om 26 procent från föregående år. I denna kategori ingår all form av skadegörelse mot HBT-lokaler i olika former, exempelvis mot RFSL:s lokaler, eller mot olika gaycaféer. Andelen skadegörelse riktad mot *uttalade HBT-personer* eller relaterade verksamheter (kategori 1) är dock samma som för homofobiska hatbrott i genomsnitt. Skadegörelse kan även drabba en privatperson, där en bil, en ytterdörr eller en brevlåda repas, klottras ner eller förstörs. Typexemplet är:

”Skadegörelse genom att okänd person ristat in ordet bög på målsägandens dörr.”

Hets mot folkgrupp

Under år 2006 identifierades 33 anmälningar (5 procent) avseende hets mot folkgrupp med homofobiska motiv, en ökning om 57 procent (12 anmälningar) från år 2005. Ökningen kan delvis förklaras av att en isolerad händelse anmälts många gånger till olika polismyndigheter. Det som anmäldes var en högerextrem hemsidas hetsande uttryck mot homosexuella som grupp. Knappt hälften av ökningen kan tillskrivas detta. Resterande ökning är för liten för att uttalanden om möjliga orsaker till förändring ska kunna göras. Brottstypen är nästan uteslutande riktad mot *uttalade HBT-personer*, 29 av de 33 fallen återfinns i kategori 1. Även andra typer av händelser utgör hets mot folkgrupp, exempelvis bärandet av t-tröjor med budskapet ”böghatare”. Ytterligare ett exempel är:

”Anmälaren berättar att när Café ’X’ har öppet brukar det komma mellan 15-25 personer dit. Man brukar också hänga ut ’Regnbågsflaggan’ utanför dörren, den brukar få hänga kvar över natten. Imorse upptäckte man att flaggan var stulen och att okänd gärningsman klistrat dit ett märke med ett svart hakkors.”

Olaga diskriminering

Av de homofobiska hatbrottsanmälningarna identifierades 11 anmälningar (2 procent) avseende olaga diskriminering under år 2006, vilket är en minskning med 4 anmälningar (27 procent) från föregående år.

Samtliga fall anmäldes av *uttalade HBT-personer* (kategori 1). Typiska exempel på olaga diskriminering är homosexuella som avvisas från caféer, taxibilar, butiker med mera för att de på ett öppet sätt visat sin sexuella läggning. Exempel på detta är:

”Ett homosexuellt par är ute på en nattklubb. De pussas på dansgolvet, då ägaren kommer fram och säger att ’ni får inte pussas här, det passar sig inte, det kan störa folk’.”

Tillvägagångssätt vid brotten

Vilket tillvägagångssätt som dominerar beror i stor utsträckning på vilken brottstyp som är vanligast förekommande. Tillvägagångssätt kan grovt delas in i tre kategorier – *fysisk kontakt*, *närhet* och *distans*. När ett hatbrott har homofobiska motiv är det vanligt att gärningspersonen befinner sig i offrets omedelbara närhet, men att ingen fysisk kontakt uppkommer (*närhet*, 43 procent). Detta innebär att knappt hälften av de homofobiska anmälningarna visar en gärningsperson som hotar, ofredar eller uttalar kränkningar mot offret i dennes omedelbara närhet (alltså inte via telefon eller internet).⁹⁷ Detta tillvägagångssätt är något mindre vanligt då anmälaren uppger sig tillhöra kategori 1, att vara uttalad HBT-person (38 procent). Var fjärde homofobisk anmälan (23 procent) visar att gärningspersonen gått till fysiskt angrepp mot offret (*fysisk kontakt*), vilket i jämförelse med övriga hatbrottsmotiv är den största andelen. Vart fjärde homofobiska hatbrott är alltså ett våldsbrott i skalan från dödligt våld till våld mot tjänsteman. Vart tredje (33 procent) homofobiska hatbrott begås på *distans*.⁹⁸ Vanligast är då, i var tionde anmälan, att offret hotas eller kränks via internet eller telefon. Postbrev är i jämförelse med de övriga hatbrottsmotiven ovanliga. Det är dock mycket vanligt att hatbrott som drabbar personer i kategori 2, de som blir kränkta av att kallas homosexuella, sker på distans. Mejl och internetsidor (internet) är tillvägagångssätt i en tredjedel av dessa fall.

⁹⁷ Tillvägagångssättet är här tydligt sammanhängande med platsen för brottet – homofobiska hatbrott begås oftast på allmänna platser (se avsnitt om *plats* nedan). Det är många ingivelsebrott som uppkommer därför att en gärningsperson ser offret ute, uppfattar denne som HBT-person och då agerar.

⁹⁸ Avser internet, media, postbrev, SMS, telefon/fax samt övrigt.

Tabell 18
Antal och andel anmälningar med homofobiska motiv
efter tillvägagångssätt, år 2006.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	160	23
Direkt mot person, närhet	297	43
Distans	227	33
Internet	76	11
Media	1	0
Postbrev	15	2
SMS	25	4
Telefon/fax	66	10
Övrigt	44	6
Summa	684	100

Plats

Vad avser homofobiska hatbrott kan man inte tala om någon framträdande "hatbrottsplats". Av alla motiv är homofobi det som har den största spridningen avseende brottsplats. I en femtedel (19 procent) av anmälningarna anges *arbetsplats* och *skola* som brottsplats. Denna andel är dock väsentligt mindre för dem som uppgett sig tillhöra kategori 1, uttalade HBT-personer (8 procent), i synnerhet vad avser skolan (3 procent), vilket troligen delvis kan förklaras av att många unga människor inte är öppna med sin sexuella läggning och då inte anger denna vid anmälningstillfället. För de båda övriga kategorierna (2 och 3) är dessa andelar väsentligt högre. I en ytterligare femtedel (19 procent) av anmälningarna är *allmän plats* brottsplats, vilket är en högre andel än för övriga hatbrottsmotiv.⁹⁹ Den anmälda utsattheten är alltså stor på gator och torg samt i parker och är kopplad till den relativt höga andelen homofobiska våldsbrott som ofta sker på allmän plats, men är även avhängig det faktum att offer för denna typ av grova brott, såsom misshandel, oftare anmäler brottet till polisen.¹⁰⁰ Vart sjätte hatbrott (16 procent) sker i det egna *hemmet*, vilket i jämförelse med övriga hatbrottsmotiv är den lägsta andelen. Yttringar mot kända HBT-platser, såsom RFSL:s lokaler eller gaycaféer, hamnar i kategorin *övrig plats* som är brottsplats i vart sjätte fall. Uttalade HBT-personer och relaterade verksamheter (kategori 1) anmäler inte skadegörelse oftare än genomsnittet.

⁹⁹ Liknande resultat angående så kallade arenor för hatbrott återfanns i rapporten "En studie av homofoba hatbrott i Sverige". Forum för levande historia (2006a).

¹⁰⁰ Se exempelvis Brå 2006b s.71ff.

Tabell 19
Antal och andel anmälningar med homofobiska motiv
efter plats, år 2006.

Plats	Antal	%
Arbetsplats	71	10
Hem	108	16
Internet	76	11
Offentliga transporter	27	4
Nöjesplats	50	7
Religiös plats	2	0
Skola	62	9
Allmän plats	128	19
Övriga platser	102	15
Uppgift saknas	58	8
Summa	684	100

Relation

Relation kan här grovt indelas i fyra kategorier – *närstående*, *ytligt bekant*, *obekant* och *uppgift saknas*. Den vanligaste relationen, i en dryg tredjedel (38 procent) av fallen, är att gärningspersonen är *obekant* för offret.¹⁰¹ Det är något vanligare att gärningspersonen är okänd när anmälaren tillhör kategori 1, alltså är uttalad HBT-person (40 procent).

I ytterligare en tredjedel (32 procent) av fallen är gärningspersonen en *ytligt bekant*. Var tredje gärningsperson är alltså en granne, skolkamrat eller kollega till offret, eller en för offret till namn eller utseende känd person.¹⁰² För kategori 1, uttalade HBT-personer, är andelen lägre, en knapp fjärdedel, och för kategori 2, personer som blir kränkta av att kallas homosexuella, är andelen i stället högre, närmare 40 procent.

För var tionde gärningsperson (9 procent) är offret *närstående*. Denna andel är minst dubbelt så hög som för övriga hatbrottsmotiv. Det innebär att offret utsätts av en före detta partner, familjen eller en vän. En rimlig tolkning till detta är att sexuell läggning inte är något man föds eller socialiseras in i, till skillnad från exempelvis religion. Det bör därför vara mer vanligt förekommande att närstående utsätter offret på grund av dennes (uppfattade eller faktiska) sexuella läggning, än på grund av dennes etniska ursprung eller religion. Andelen HBT-personer (kategori 1) som anmält en närstående är något lägre än genomsnittet för homofobiska hatbrott, men fortfarande högre än för de tre övriga

¹⁰¹ Här ingår utöver kategorin okänd även serviceperson, då dessa vanligtvis, utöver etablerad servicerektion, är okända för offret.

¹⁰² Det är alltså ungefär lika stora andelar där gärningspersonen är känd, som när denne är okänd, vilket stämmer överens med tidigare forskning på området. Se Forum för levande historia (2006a) s. 9.

hatbrottsmotiven (7 procent). I stället är det kategori 2, personer som blir kränkta av att kallas homosexuella, som anmäler flest närstående (14 procent). Slutsatsen blir att när gärningspersonen är offret närstående är färre personer beredda att acceptera kränkningar av den egna sexuella läggningen, oavsett vilken den är, än kränkningar gällande hudfärg, etniskt eller nationellt ursprung eller religiös tro.

I vissa anmälningar är det inte helt enkelt att utläsa hur relationen ser ut, eftersom det ofta *saknas uppgift* om detta i polisanmälanens fritext.¹⁰³ I närmare en fjärdedel av anmälningarna, 22 procent, är så fallet.

Tabell 20

Antal och andel anmälningar med homofobiska motiv efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006.

Relation	Antal	%
Närstående	60	9
Gift/partner/sambo/före detta partner	19	3
Släkt	14	2
Vänner/bekanta	27	4
Ytligt bekant	217	32
Kollega	5	1
Skolkamrat	56	8
Granne	51	7
Känd person	105	15
Obekant	257	38
Serviceperson	23	3
Okänd person	234	34
Uppgift saknas	150	22
Summa	684	100

¹⁰³ Vid uppgift saknas kan gärningspersonen vara såväl känd som okänd för offret, men detta går inte att fastställa i polisanmälanens fritext.

Ideologiskt motiverade hatbrott

I följande avsnitt beskrivs polisanmälningar där den misstänkte gärningspersonen har ett ideologiskt motiv. Med begreppet *ideologiskt motiverade hatbrott* avser Brå i denna rapport främlingsfientliga, islamofobiska, antisemitiska eller homofobiska hatbrott som ytterligare motiveras av gärningspersonens högerextrema åsikter eller national-socialistiska ideologi. Ideologi kan exempelvis uttryckas genom klottrade hakkors eller att gärningspersonen gjort en Hitlerhälsning.

Säpo redovisade anmälningar med koppling till vit maktideologi. Där ingick även brott som inte var hatbrott, exempelvis brott mellan högerextrema grupper där inget specifikt hatbrottsmotiv kunde fastställas. Det ingår inte i Brå:s uppdrag att redovisa dessa brott och Säpo har också ett helt annat syfte och andra möjligheter för att kartlägga detta.

Nivå och utveckling

I detta avsnitt är det viktigt att ha i åtanke att många av redovisningarna innehåller små tal. Följden därav blir att procentuella förändringar kan bli mycket stora från ett år till ett annat, främst i jämförelser för brottstyper över tid. Det är i detta avsnitt inte ovanligt med skillnader på 30 procent eller mer, men så har fallet även varit i rapporter för tidigare år.

Av samtliga hatbrottsanmälningar (3 259) år 2006 var 9 procent ideologiskt motiverade. Jämfört med föregående år är det en minskning med 2 procentenheter.

Tabell 21

Antal och andel anmälningar med ideologiskt motiv efter huvudbrottskategori, åren 2004–2006.

Brottskategori	År						Skillnad 2005–2006	
	2004		2005		2006			
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%	
Våldsbrott*	41	12	27	8	27	9	0	
Olaga hot/ ofredande	80	24	76	23	58	19	-24	
Årekränkning	10	3	8	2	11	4	4	
Skadegörelse/klotter	62	18	56	17	72	24	29	
Hets mot folkgrupp	137	40	142	43	127	42	-11	
Övriga brott	10	3	19	6	9	3	-53	
Summa	340	100	328	100	304	100	-7	

* I våldsbrott kan följande brottskategorier ingå: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman.

Under år 2006 identifierades 304 anmälningar där huvudbrottet bedömts vara ideologiskt motiverat. Det är en minskning med 24 anmälningar (7 procent) jämfört med föregående år. I jämförelse med år 2004 minskade antalet med 36 anmälningar (10 procent). En förklaring till minskningen kan vara att Brå och Säpo har olika arbetsmetoder och informationskällor vilket kan ha påverkat mängden av anmälningar som identifieras. År 2006 minskade de flesta brottstyperna i antal, utom ärekränkning och skadegörelse/klotter. Minskningen av antalet anmälningar innehållande olaga hot/ofredande var störst, från 76 till 58 anmälningar, vilket motsvarar en minskning med 24 procent. Nedan följer en mer detaljerad beskrivning av vissa brottstyper som ingår i tabell 21. I samtliga exempel från polisanmälningarnas fritexter har *namn och platser bytts ut* för att avidentifiera autentiska fall.

Våldsbrott

Under år 2006 identifierades 27 anmälningar som ideologiskt motiverade avseende våldsbrott. Nivån är således konstant jämfört med föregående år. Nedan ges ett exempel på ett främlingsfientligt hatbrott som bedöms som ideologiskt genom bärandet av en nazistisk symbol:

”Två killkompisar är ute och går. Plötsligt hör de hur en grupp börjar sjunga att alla invandrare ska ut ur Sverige. De fortsätter att gå, men två gärningspersoner följer efter och sparkar och slår målsägandena. Den ene gärningspersonen öppnar sin jacka och visar ett hakkors som han har på sin tröja.”

Olaga hot/ofredande

Av de ideologiskt motiverade hatbrotten identifierades, under år 2006, 58 anmälningar avseende olaga hot/ofredande. Det är en minskning med 24 procent jämfört med föregående år. Nedan ges ett exempel på ett homofobiskt hatbrott som bedöms som ideologiskt genom uttalandet av orden ”sieg heil”:

”På kvällen ringde det på hemnumret. Kalle svarade och en man sa hallå?, då svarade han ’ja det är Kalle’. Då sa mannen ’Ditt förhållande med Johan är emot guds natur, ni är en cancersvulst i samhälle’. Mannen avslutade samtalet med att säga sieg heil.”

Skadegörelse/klotter

År 2006 identifierades 72 anmälningar som ideologiskt motiverade avseende skadegörelse/klotter. Jämfört med föregående år är det en ökning med 29 procent. De senaste tre åren har antalet anmälningar med skadegörelse/klotter som brottstyp varierat mellan 56 och 72. Nedan ges ett exempel på ett islamofobiskt hatbrott som bedöms som ideologiskt genom att en nazistisk symbol ristats in i koranen:

”Tre elever på en skola har förstört skolmaterial genom att rista hakkors, spotta i och sedermera vattenbegjuta publikationer som tillhör skolan. Någon har ristat in hakkors på pärmen till koranen och spottat i den samt hållt vatten i en låda med muslimska skrifter.”

Hets mot folkgrupp

Anmälningar innehållande brottet hets mot folkgrupp har varit den enskilt vanligaste brottstypen bland anmälningar med ideologiskt motiverade hatbrott. Under år 2006 identifierades 127 anmälningar som ideologiskt motiverade avseende hets mot folkgrupp. Det är en minskning med 11 procent jämfört med föregående år. Nedan ges ett exempel på ett antisemitiskt hatbrott som bedöms som ideologiskt genom klottrandet av en nazistisk symbol:

”Någon har klottrat ett hakkors och davidstjärnan utanför målsägandens trappuppgång. Hon är judinna och uppfattar klotret som ett hot eller en varning mot henne.”

Hatbrottsmotiv

70 procent av anmälningarna med ideologiskt motiverade hatbrott bedömdes under år 2006 ha ett främlingsfientligt motiv. De antisemitiska hatbrotten utgjorde 15 procent av anmälningarna som bedömdes vara ideologiskt motiverade. Motsvarande siffra för de homofobiska var 11 procent och för de islamofobiska 4 procent. Jämfört med föregående år har fördelningen förändrats något, även om hänsyn tas till att de islamofobiska hatbrotten nu särredovisas. Det är framför allt andelen antisemitiska hatbrott som ökat med 11 anmälningar, från 11 till 15 procent sedan föregående år.

Tabell 22

Antal och andel anmälningar med ideologiskt motiv efter hatbrottsmotiv, åren 2004–2006.

Motiv	År					
	2004		2005		2006	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Främlingsfientliga	264	78	257	78	212	70
Islamofobiska	13	4
Antisemitiska	41	12	36	11	47	15
Homofobiska	35	10	35	11	32	11
Summa	340	100	328	100	304	100

Med .. menas att uppgift ej är tillgänglig.

Koppling till organisation

När det gäller en eventuell koppling till organisation har Brå till skillnad från Säpo ingen annan information än den som finns i anmälans fritext för att avgöra organisationstillhörighet. Detta gör att färre anmälningar med koppling till organisation identifierats under år 2006 än under år 2005, 58 anmälningar respektive knappt 150 anmälningar.

Av de 304 ideologiskt motiverade hatbrotten identifierades koppling till en nationalsocialistisk organisation eller högerextrem grupp i 58 anmälningar. Av de totalt 58 anmälningarna var 37 stycken (64 procent) främlingsfientliga, 10 stycken (17 procent) homofobiska, 9 stycken (16 procent) antisemitiska och 2 stycken (3 procent) islamofobiska.

Av de anmälningar som hade koppling till organisation utgjorde brottstypen hets mot folkgrupp 47 procent (27 anmälningar), olaga hot/ofredande 21 procent (12 anmälningar), våldsbrott och skadegörelse/klotter utgjorde båda 10 procent (6 anmälningar). Den absolut vanligaste organisationen i anmälningarna är Nationalsocialistisk front, deras andel av anmälningar med koppling till organisation är 69 procent. Motsvarande andel för Svenska Motståndsrörelsen/Nationell Ungdom är 16 procent. Övriga grupper utgör 15 procent.

Hatbrott med koppling till organisation kan ta sig uttryck på olika sätt. Det kan vara fråga om rasistiska uttalanden vid torgmöten/demonstrationer, flygblad eller affischer med ett rasistiskt budskap som sprids offentligt eller direkt till enskilda individer. Ett typiskt exempel på ett främlingsfientligt hatbrott med koppling till organisation är:

”En okänd person har klistrat upp nationalsocialistisk fronts nazistiska affischer på bensinmackens tillhörigheter. Bland annat finns en affisch där en mörkhyad man slår en kvinna.”

Tillvägagångssätt vid brotten

Vilket tillvägagångssätt som dominerar beror i stor utsträckning på vilken brottstyp som är vanligast förekommande. Tillvägagångssätt kan grovt delas in i tre kategorier – *fysisk kontakt*, *närhet* och *distans*. När ett hatbrott är ideologiskt motiverat eller har en koppling till organisation är det vanligast att brottet begås på *distans* (59 procent). Detta är i sin tur relaterat till brottstypen hets mot folkgrupp¹⁰⁴, som är mycket omfattande för ideologiska hatbrott. Därefter är *närhet* relativt vanligt (33 procent), vilket delvis hör samman med en hög andel riktat klotter och skadegörelse, där gärningspersonen, utöver exempelvis ”bög” eller ”neger”, ristat in ett hakkors i målsägarens bil. I knappt en tiondel (9

¹⁰⁴ När det gäller hets mot folkgrupp är tillvägagångssätt ofta *övrigt*, vilket beror på att ett visst antal personer ska ha hört uttalandet för att det ska utgöra hets mot folkgrupp.

procent) av brotten har gärningspersonen gått till *fysiskt angrepp* mot offret.

Tabell 23
Antal och andel anmälningar med ideologiskt motiv
efter tillvägagångssätt, år 2006.

Tillvägagångssätt	Antal	%
Direkt mot person, fysisk kontakt	27	9
Direkt mot person, närhet	99	33
Distans	178	59
Internet/SMS	15	5
Media	-	-
Postbrev	15	5
Telefon/fax	21	7
Övrigt	127	42
Summa	304	100

Plats

De vanligaste platserna som de ideologiskt motiverade hatbrotten begås på är i *hemmet* och i *skolan* med en andel på vardera 22 procent. Hemmet blir en vanlig plats eftersom många hot, ofredanden och ärekränkningar begås där, via exempelvis telefon, internet eller brev. Skolan blir en vanlig plats eftersom många förövare och offer är ungdomar. *Allmän plats* och *övriga platser* är också relativt vanliga med andelar på 17 respektive 18 procent. 10 procent av de ideologiskt motiverade hatbrotten skedde på *arbetsplatsen* där exempelvis tjänstemän – ordningsvakter, poliser och lärare med flera – utsattes i sin arbetsutövning. Den minst vanliga platsen är *religiös plats*, mindre än 1 procent av de ideologiskt motiverade hatbrotten skedde där.

Tabell 24
 Antal och andel anmälningar med ideologiskt motiv
 efter plats, år 2006.

Plats	Antal	%
Arbetsplats	31	10
Hem	68	22
Internet	12	4
Offentliga transporter	5	2
Nöjesplats	4	1
Religiös plats	2	1
Skola	68	22
Allmän plats	52	17
Övriga platser	54	18
Uppgift saknas	8	3
Summa	304	100

Relation

Relation kan här grovt indelas i fyra kategorier – *närstående*, *ytligt bekant*, *obekant* och *uppgift saknas*. I vissa anmälningar är det inte möjligt att utläsa hur relationsförhållanden ser ut, eftersom det ofta *saknas uppgift* om detta i polisanmälans text. För ideologiskt motiverade hatbrott är detta den näst vanligaste kategorin (38 procent). Detta hänger samman med hets mot folkgrupp, vilket ofta manifesteras via affischering eller brevutskick, varvid gärningsperson blir svår att fastställa. I 41 procent av fallen är gärningspersonen *obekant* för offret. Dessa är alla okända gärningspersoner och förekommer i de flesta brottskategorier, såväl bland våldsbrott som bland ofredanden och skadegörelse. I en knapp femtedel av fallen (19 procent) är gärningspersonen en *ytligt bekant*, vilket innebär att var femte gärningsperson är en för offret till namn eller utseende känd person, skolkamrat eller granne. Enbart vid 1 procent av de anmälda fallen är gärningspersonen *närstående* offret, vilket delvis förklaras av att få personer med här definierade minoritetsgenskaper umgås med personer som hyser dessa typer av åsikter, vare sig som släkt eller vän.

Tabell 25
 Antal och andel anmälningar med ideologiskt motiv
 efter relation mellan gärningsperson och offer, år 2006.

Relation	Antal	%
Närstående	4	1
Ytligt bekant	57	19
Kollega/skolkamrat	17	6
Granne	7	2
Känd person	33	11
Obekant	126	41
Serviceperson	-	-
Okänd person	126	41
Uppgift saknas	117	38
Summa	304	100

Regional fördelning

H-regioner

I detta avsnitt beskrivs den regionala fördelningen av de anmälningar som identifierats innehålla främlingsfientliga, islamofobiska, antisemitiska samt homofobiska motiv. På grund av sekretess som gör det svårt att redovisa låga tal är det inte möjligt att i sin helhet presentera de fyra olika motiven på vare sig kommun- eller länsnivå. För att ändå kunna göra jämförelser mellan olika typer av regioner har en kategorisering av kommuner (H-regioner) efter folkmängd inom 3 och 10 mil från kommuncentrum gjorts. Denna indelning kan användas för att uttala sig vad som är typiskt för exempelvis liknande kommuner som tillhör glesbygden. Indelningen är gjord i sex grupper efter ovannämnda kriterier. De sex grupperna är följande:

- H1 – *Stockholm/Södertälje A-region.*
- H2 – *Göteborgs samt Malmö/Lund/Trelleborgs A-regioner.*
- H3 – *Större städer* (kommuner med mer än 90 000 invånare inom 3 mil från kommuncentrum). Städer i denna region är exempelvis Uppsala, Enköping, Norrköping och Habo.
- H4 – *Mellanbygden* (kommuner med mellan 27 000 och 90 000 invånare inom 3 mil från kommuncentrum samt med mer än 300 000 invånare inom 10 mil). Städer i denna region är exempelvis Vingåker, Valdemarsvik, Värnamo och Hultsfred.
- H5 – *Tätbygden* (kommuner med mellan 27 000 och 90 000 invånare inom 3 mil från kommuncentrum samt med mindre än 300 000 invånare inom 10 mil). Städer i denna region är exempelvis Borgholm, Boden, Söderhamn och Örnsköldsvik.
- H6 – *Glesbygden* (kommuner med mindre än 27 000 invånare inom 3 mil från kommuncentrum). Städer i denna region är exempelvis Östhammar, Sunne, Åre och Vilhelmina.

I tabellerna som redovisas enligt H-regioner finns också uppgifter om den anmälda brottsligheten i förhållande till kommungruppernas medelfolkmängd. Indelning enligt dessa regioner gör att alla anmälningar inte kan redovisas eftersom det inte alltid finns en kommun redovisad i en anmälan. Bortfallet är 4,7 procent, vilket innebär 152 anmälningar. (Se utförligare beskrivning och indelning av kommunerna i H-regionerna i bilaga 2. Tabell med redovisning enligt Sveriges län finns i bilaga 3).

Brott

Antalet anmälningar där det ingick uppgifter om hatbrottsmotiv är vanligast förekommande i regionen *Större städer*. År 2006 uppgick dessa till 1 171 (se tabell 26).

Om hänsyn tas till skillnader i folkmängden i olika kommungrupper är dock anmälningar med hatbrott vanligast i regionen *Stockholm*, år 2006 uppgick antalet anmälningar per 100 000 invånare till 48. Relativt många anmälningar förekom också i regionerna *Större städer* och *Göteborg/Malmö* med 36 respektive 30 anmälningar per 100 000 invånare. Lägst antal anmälningar per invånare med uppgifter om hatbrottsmotiv gjordes i regionen *Glesbygd* (kommuner med mindre än 27 000 invånare) med 19 anmälningar per 100 000 invånare.

Tabell 26

Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter huvudbrottskategori och H-regioner per 100 000 invånare, år 2006.

Brottskategori	Stockholm		Göteborg/ Malmö		Större städer		Mellan- bygden		Tät- bygden		Gles- bygden	
	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000
Våldsbrott*	185	10	78	5	250	8	90	6	31	6	17	3
Olaga hot/ofredande	289	16	136	9	439	13	162	11	46	9	39	8
Ärekränkning	183	10	96	7	218	7	56	4	22	4	20	4
Skadegörelse/klotter	34	2	22	2	82	3	27	2	8	2	14	3
Hets mot folkgrupp	83	5	69	5	120	4	57	4	21	4	5	1
Olaga diskriminering	89	5	30	2	53	2	8	1	7	1	0	0
Övriga brott	2	0	4	0	9	0	4	0	1	0	1	0
Totalt per region	865	48	435	30	1 171	36	404	26	136	27	96	19

* I våldsbrott kan följande brottskategorier ingå: dödligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman.

När anmälningarna delas upp efter vilken typ av brott anmälningen avser handlar det ofta om förhållandevis små tal, vilket gör jämförelser mellan regionerna något osäkra. För nästan samtliga brottstyper är det i regionen *Större städer* som flest antal anmälningar med hatbrottsmotiv upprättats. När det gäller olaga diskriminering är av naturliga skäl regionen *Stockholm* vanligast, både till antal och om hänsyn tas till befolkningsmängden, eftersom krogtätheten och nöjesutbudet är störst i denna region.

Om hänsyn tas till skillnader i befolkningsmängden är olaga hot/ofredande vanligast i regionen *Stockholm* med 16 anmälningar per 100 000 invånare. Likadant är det för våldsbrott och ärekränkning som vardera har 10 anmälningar per 100 000 invånare i regionen *Stockholm*.

Hatbrottsmotiv

Det största antalet anmälningar med främlingsfientliga, islamofobiska och homofobiska motiv finns i regioner med stor befolkning, *Större städer*. 38 procent av alla anmälningar identifierades i dessa regioner. Det största antalet anmälningar med antisemitiska motiv finns däremot i regionen *Stockholm*. Minst antal anmälningar för främlingsfientliga, islamofobiska och homofobiska motiv återfinns i *Glesbygden*. För antisemitiska motiv är antalet lägst i *Tätbygden*.

Om hänsyn tas till skillnader i befolkningmängden är anmälningar med främlingsfientliga och homofobiska motiv vanligast i *Stockholm*. Hatbrott med islamofobiska motiv är vanligast i *Göteborg/Malmö*. Anmälningar med antisemitiska motiv i relation till befolkningmängden är lika vanligt i regionerna *Stockholm* och *Göteborg/Malmö*. I *Glesbygden* identifierades inga anmälningar med islamofobiska motiv.

Tabell 27

Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter H-regioner, per 100 000 invånare, år 2006.

H-regioner	Främlingsfientliga		Islamofobiska		Antisemitiska		Homofobiska		Totalt per region	
	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000
Stockholm	598	33	55	3	42	2	170	9	865	48
Göteborg/Malmö	274	19	53	4	34	2	74	5	435	30
Större städer	783	24	103	3	29	1	256	8	1 171	36
Mellanbygden	299	20	19	1	10	1	76	5	404	26
Tätbygden	93	19	7	1	2	0	34	7	136	27
Glesbygden	64	12	-	-	3	1	29	6	96	19
Hela landet	2 111	23	237	3	120	1	639	7	3 107	34

Skäligen misstänkta personer

I detta avsnitt beskrivs de personer som är skäligen misstänkta för de redovisade hatbrotten i denna rapport. I redovisningen ingår alla som i något skede anses vara skäligen misstänkta. Nytt för i år är att även de personer som åklagaren, i ett senare skede av förundersökningen, delgivit skäligen misstanke om brott ingår i denna redovisning. Möjligheterna till jämförelser med såväl Säpos tidigare rapporter, som den officiella statistiken över personer misstänkta för brott är begränsade. Nedan redogörs för hur de skäligen misstänkta personerna fördelar sig med avseende på hatbrottsmotiv, kön och ålder.

Hatbrottsmotiv

Under år 2006 identifierades 1 049 personer som skäligen misstänkta för brott i de anmälningar där främlingsfientliga, islamofobiska, antisemitiska eller homofobiska motiv fastställts. I 26 procent av det totala antalet hatbrottsanmälningar har en misstänkt person identifierats.

Andelen av anmälningarna med en skäligen misstänkt gärningsperson är högre vid brott med homofobiska (36 procent) och främlingsfientliga (33 procent) motiv än vid antisemitiska (22 procent) och islamofobiska (21 procent) motiv. Skillnaderna när det gäller andelen anmälningar där man lyckats identifiera en misstänkt person kan delvis förklaras av skillnader i brottsstruktur. Brotten med homofobiska och främlingsfientliga motiv riktar sig oftare mot enskilda individer i form av hot, ofredande och våld. De brotten klaras oftare upp än skadegörelse och klotter, som är vanligare när motivet är antisemitiskt. En stor andel av brotten med islamofobiska motiv är också riktad mot enskilda individer i form av hot och ofredande, men ofta är det då i form av anonyma hot av för offret obekanta personer, vilket gör det svårare att finna en skäligen misstänkt.

Kön

De flesta som misstänks för hatbrott är män. Andelen män är 78 procent och andelen kvinnor är 22 procent, vilket är i linje med resultat från tidigare studier.¹⁰⁵

Ser man till de olika hatbrottsmotiven för respektive kön är främlingsfientliga motivet vanligare för kvinnor än för män. Nästan 75 procent av kvinnorna misstänktes för ett hatbrott med främlingsfientliga motiv medan motsvarande siffra för männen var 67 procent. För samtliga andra motiv är männens andel större än kvinnornas. Mäns andel bland dem som misstänks för hatbrott med islamofobiska motiv var 6 procent medan motsvarande siffra för kvinnorna var 3 procent. Detta

¹⁰⁵ Forum för Levande historia (2006a).

stämmer väl med tidigare forskning som pekat på att män generellt är mer islamofobiskt inställda.¹⁰⁶ För antisemitiska motivet var mäns andel 3 procent och för kvinnor var andelen 2 procent. Mäns andel bland dem som misstänks för hatbrott med homofobiska motiv var 24 procent medan motsvarande siffra för kvinnorna var 21 procent.

Tabell 28

Antal och andel skäligen misstänkta personer med hatbrottsmotiv efter kön, år 2006.

Motiv	Kön					
	Kvinnor		Män		Samtliga	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Främlingsfientliga	170	75	551	67	721	69
Islamofobiska	6	3	46	6	52	5
Antisemitiska	4	2	26	3	30	3
Homofobiska	47	21	199	24	246	24
Summa	227	100	822	100	1 049	100

Ålder

Av de skäligen misstänkta personer som identifierats var 432 (42 procent) yngre än 20 år, varav 123 var yngre än 15 år. Vid en uppdelning av anmälningarna efter vilket motiv som identifierats, framgår att medelåldern bland de misstänkta gärningspersonerna är förhållandevis hög vid islamofobiska motiv (33 år)¹⁰⁷ och främlingsfientliga motiv (31 år). Medelåldern är lägst när brottet bedömts ha antisemitiska motiv (22 år), vilket skiljer sig från resultaten i Brå och Forum för levande historias tidigare studie¹⁰⁸ där det visat sig att män och äldre hyser mer antisemitiska attityder än kvinnor och yngre. Detta kan bero på att yngre personer oftare går till handling som leder till brott än äldre som oftare enbart uttrycker antisemitiska åsikter.

Tidigare studier över gärningspersoner med homofobiska motiv visar att majoriteten av gärningspersonerna var under 20 år.¹⁰⁹ Detta stämmer väl med redovisningen i tabellen nedan där 53 procent av de personerna som är misstänkta för hatbrott med homofobiska motiv är under 20 år.

¹⁰⁶ Songur & Englund (2007) s.88.

¹⁰⁷ Integrationsverket (2005b) s.58. Resultatet att äldre personer generellt är mer islamofobiskt inställda framkommer även i integrationsbarometern.

¹⁰⁸ Brå och Forum för levande historia (2006) s. 11ff.

¹⁰⁹ Forum för levande historia (2006a) s.11ff.

Tabell 29

Antal skäligen misstänkta personer efter hatbrottsmotiv, ålder och medelålder, år 2006.

Motiv	Ålder					Samtliga	Medel- ålder
	-14	15-19	20-39	40-54	55-		
Främlingsfientliga	73	196	219	143	81	712	31
Islamofobiska	5	5	23	13	6	52	33
Antisemitiska	11	11	4	4*	-	30	22
Homofobiska	34	97	74	23	15	243	25
Summa	123	309	320	183	102	1 037	30

* För antisemitiska motiv har åldersgrupperna 40-54 och 55- slagits ihop på grund av låga tal. I tabellen ovan tillkommer 12 personer där det saknas uppgifter om ålder.

Avslutande diskussion

I denna rapport har redogjorts för den polisanmälda hatbrottsligheten i Sverige år 2006. Hatbrottsstatistiken är viktig för att den visar *en* bild av denna brottslighets omfattning och karaktär. Andra källor och metoder kan användas för att komplettera bilden. Rapportens resultat kan användas för att bistå rättsväsendet med underlag för att identifiera problemområden och åtgärder som behövs för att motverka denna typ av brottslighet. Vid jämförelser med annan statistik och uttalanden om nivån på hatbrottsligheten finns det dock vissa svårigheter vilket gör att tolkning av resultat bör ske med försiktighet.

Vad kännetecknar ett hatbrott? Vad som är ett typiskt hatbrott beror på många olika faktorer såsom de utsatta minoritetsgruppernas anmälningsbenägenhet, mörkertal och så vidare. Det *typiska* anmälda hatbrottet som identifieras i hatbrottsstatistiken är främlingsfientligt. Det begås av en för offret obekant man av svensk härkomst, som hotar eller ofredar personen med ord som *"jävla invandrare, jag ska döda dig"*. Det sker sannolikt i eller i anslutning till det egna hemmet. Men vad som är typiskt och vanligt vid hatbrott måste sättas i relation till vilket motiv gärningen har. Det typiska islamofobiska hatbrottet är i stället att offret hotas via brev eller telefon. Det typiska antisemitiska hatbrottet är inte olaga hot/ofredande, utan hets mot folkgrupp där förövaren är mycket ung. Homofobiska hatbrott har en fördelning lik den för främlingsfientliga hatbrott, men en gärningsperson som oftare är närstående offret. Som synes varierar det typiska beroende på motiv, men gemensamt är att hatbrotten kännetecknas av bristen på respekt för mänskliga rättigheter och människors lika värde.

Hatbrottsstatistiken är nära knuten till polisens arbete med hatbrottsfrågor. Genom att öka eller fördela resurser samt vidareutbilda personal kan fler hatbrott upptäckas. För att identifiera fler hatbrott bör hatbrottsmotiv uppmärksammas under förundersökningens alla skeden. Om *motivfrågan* ägnas särskild uppmärksamhet redan från anmälningsstillfället hos polisen kan det hjälpa polis och målsägande att snabbare och enklare identifiera ett eventuellt hatbrott. Detta kan uppnås genom att ställa många frågor samt skapa rutiner för att fråga om målsägande anser att hatbrottsmotiv föreligger med en fråga som *"varför tror du att du råkade ut för det här brottet?"*.

Den tillämpade arbetsmetoden – att främst fånga upp hatbrott via sökordsträffar i fritexten – är starkt beroende av att fritexter är tydliga, strukturerade och detaljerade. Önskvärt är att även sådana anmälningar som vid första anblicken kan verka osäkra inkluderas och markeras genom att ord såsom "eventuellt hatbrott" skrivs i fritexten i fall där polisutredare inte i första skedet kan avgöra om det är ett hatbrott. Detta kommer med automatik att gynna hatbrottsstatistiken, eftersom

en mer omfattande inkludering i rättskedjans första led resulterar i fler eventuella hatbrott att granska utifrån specifika kriterier.

I föreliggande rapport har fyra minoritetsgrupper presenterats som presumtiva hatbrottsoffer – personer med utländsk härkomst, muslimer, judar och HBT-personer. Särredovisningen av det islamofobiska motivet kan komma att resultera i en ökning av polisanmälningarna genom att anmälningsbenägenheten hos den muslimska minoritetsgruppen ökar som ett resultat av att det skapats en kategori för islamofobiska hatbrott. Om detta uppmärksammas i media kommer det sannolikt att ytterligare påverka anmälningsbenägenheten. I samhället finns även många andra utsatta minoritetsgrupper som det i framtiden kan finnas behov av att särredovisa i hatbrottsstatistiken. Det är främst två kategorier som i genomläsning av anmälningar i arbetet med denna rapport framstått som mer utsatta. *Antiziganism* – mot romer och *afrofobi* – mot svarta personer och afrikaner, är två begrepp som beskriver den specifika främlingsfientligheten som riktas mot dessa minoritetsgrupper.¹¹⁰ Såväl inom Sverige som inom EU har argument förts fram att romers utsatthet för diskriminering bör särredovisas.¹¹¹ Svarta personers utsatthet förs även fram i Sverige som en form av rasism i sin ytterlighet, då hudfärg blir en tydlig markör för en motiverad gärningsperson.¹¹² Visuell identifierbarhet – personers utseende – blir ett av de viktigaste kriterierna dels för en presumtiv gärningspersons förmåga att kategorisera individer i grupper och för om en person utsätts för ett hatbrott eller inte. Dessa två grupper, romer och svarta personer, är i den bemärkelsen särskilt synliga och därmed särskilt utsatta. I ett utvecklingsperspektiv kan det vara intressant att se om fler grupper kan särredovisas, och då ökar sannolikt även det totala antalet anmälda hatbrott.

Hatbrott är fortfarande ett relativt nytt statistikområde och det finns många möjligheter till att utveckla de statistiska metoderna. I framtiden kan det exempelvis vara av intresse att samla in fler bakgrundsuppgifter om gärningspersoner och offer. Riktade offerstudier efterfrågas ofta när det gäller hatbrott eftersom det kan vara svårt att nå ut till olika minoritetsgrupper i de riksrepresentativa undersökningar som företas. I den av Brå genomförda brottsofferundersökningen *Nationella trygghetsundersökningen* (NTU) ställs en del frågor gällande hatbrott. De två undersökningar som hittills genomförts har inte gett tillräckligt stort underlag för att slutsatser om offer för hatbrott ska kunna dras. När NTU genomförts flera gånger kan det eventuellt bli möjligt att redovisa resultat från denna källa. Vidare skulle det vara av stort intresse att ånyo göra en uppföljning av hatbrottens väg genom rättskedjan, från anmälan till tingsrättsdom, likt den rapport som Brå släppte år 2002. Resul-

¹¹⁰ Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO (2007).

¹¹¹ Se exempelvis DO (2004) och OSCE (2006) s.4.

¹¹² DO (2007) s.9.

tatet skulle ge en fingervisning om vad som skett med hatbrotten i rättsväsendet – ökar eller minskar användningen av straffskärpningsregeln, eller har ingen förändring ägt rum? Är utfallen olika beroende av hatbrottsmotiv? En sådan undersökning skulle kunna ge ytterligare bedömningsunderlag i det brottsförebyggande arbetet.

Referenser

- Bachner, Henrik (1999). *Återkomsten. Antisemitism i Sverige efter 1945*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2001). *Hets mot folkgrupp*. Rapport 2001:7. Stockholm: Brå.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2002). *Hatbrott. En uppföljning av rättsväsendets insatser*. Rapport 2002:9. Stockholm: Brå.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2004). Olaga diskriminering. I: *Brottsutvecklingen i Sverige 2001–2003*. Författare: Schelin, Lena. Rapport 2004:3. Stockholm: Brå.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2006a). *Hatbrott 2005. En sammanställning av polisanmälningar med främlingsfientliga, antisemitiska, homofobiska och vitmakt-ideologiska motiv*. Webbrapport 2006:3.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2006b). *Konsten att läsa statistik om brottslighet*. Rapport 2006:1. Stockholm: Brå.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2007). *Förtroendet för rättsväsendet. Resultat från Nationella trygghetsundersökningen, 2006*. Rapport 2007:9. Stockholm: Brå.
- Brottsförebyggande rådet, Brå och Forum för levande historia (2004). *Intolerans. Antisemitiska, homofobiska, islamofobiska och främlingsfientliga tendenser bland unga*. Författare: Ring, Jonas och Morgentau, Scarlett. Stockholm: Brå.
- Brottsförebyggande rådet, Brå och Forum för levande historia (2006). *Antisemitiska attityder och frågeställningar i Sverige*. Författare: Bachner, Henrik och Ring, Jonas. Stockholm: Brå.
- Forum för levande historia (2006a). *En studie av homofoba hatbrott i Sverige*. Författare: Tiby, Eva. Stockholm: Forum för levande historia.
- Forum för levande historia (2006b). *Islamofobi – en studie av begreppet, ungdomars attityder och unga muslimers utsatthet*. Författare: Otterbeck, Jonas och Bevelander, Pieter. Stockholm: Forum för levande historia.
- Gonsiorek, John, och Weinrich, John (1991). The definition and scope of sexual orientation. I: *Homosexuality: Research implications for public policy* (s. 1–12). Newbury Park, CA: Sage.
- Dahl, Ulrika (2005). *Det viktigaste är inte vad extremisterna tycker utan vad den stora majoriteten gör: från hatbrott och homofobi till heteronormativitet och intersektionalitet: en kunskapsinventering och situering av forskning*. Stockholm: Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO).
- Diaz, José Alberto (2005). Allmänhetens attityder till rasism, främlingsfientlighet, islamofobi och antisemitism. I: *Rasism och främlingsfientlighet i Sverige. Rapporter och delstudier om rasism och främlingsfientlighet i Sverige 2004*. Integrationsverkets rapportserie 2005:02. Norrköping: Integrationsverket.
- European monitoring centre on racism and xenophobia, EUMC (2006). *Muslims in the European Union. Discrimination and islamophobia*. Luxembourg: Publications Office.

- Fazlhashemi, Mohammad (2007). Nidteckningar, antisemitism och islamofobi. I: *Rasism och främlingsfientlighet i Sverige. Antisemitism, antiziganism och islamofobi 2006*. Norrköping: Integrationsverket.
- Hall, Nathan (2005). *Hate crime*. Cullompton, Devon: Willan.
- Integrationsverket (2005a). *Hur många muslimer och judar finns i Sverige egentligen? Officiella datauppgifter om religiösa församlingar med etnisk minoritetsbakgrund i Sverige*. Kunskapsöversikt november 2005. Norrköping: Integrationsverket.
- Integrationsverket (2005b). *Rasism och främlingsfientlighet i Sverige. Rapporter och delstudier om rasism och främlingsfientlighet i Sverige 2004*. Integrationsverkets rapportserie 2005:02. Norrköping: Integrationsverket.
- Integrationsverket (2006). *Integrationsbarometer 2005: en rapport om allmänhetens attityder, erfarenheter och kunskaper inom områdena integration, mångfald och diskriminering*. Norrköping: Integrationsverket.
- Justitiedepartementet (2006). *En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna 2006–2009*. Skr. 2005/06:69. Stockholm: Riksdagen.
- Larsson, Göran (2005). Islamofobi i Sverige 2004. I: *Rasism och främlingsfientlighet i Sverige. Rapporter och delstudier om rasism och främlingsfientlighet i Sverige 2004*. Integrationsverkets rapportserie 2005:02. Norrköping: Integrationsverket.
- Larsson, Göran (2006). *Muslimerna kommer: tankar om islamofobi*. Göteborg: Makadam.
- Migrationsverket (2007). Statistikuppgift om asylsökande. Hämtat från: www.migrationsverket.se. Hämtat 15 maj 2007.
- Nylund Skog, Susanne (2006). Med Davidsstjärnan under tröjan. Upplevelser av diskriminering och judiskt ursprung i Sverige 2005. I: *Rasism och främlingsfientlighet i Sverige – Antisemitism och islamofobi 2005*. Integrationsverkets rapportserie 2006:02. Norrköping: Integrationsverket.
- Näringsdepartementet (2001). *En nationell handlingsplan mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering*. Skr. 2000/01:59. Stockholm: Riksdagens tryckeriexpedition.
- Organization for security and co-operation in Europe, OSCE (2006). *Fact-sheet on the action plan on improving the situation of Roma and Sinti within the OSCE Area*. Warsaw: OSCE/ODIHR.
- Office for democratic institutions and human rights, ODIHR (2005). *Combating hate crimes in the OSCE region. An overview of statistics, legislation and national initiatives*. Warsaw: OSCE/ODIHR.
- Office for democratic institutions and human rights, ODIHR (2006). *Education on the holocaust and on anti-semitism. An overview and analysis of educational approaches*. Warsaw: OSCE/ODIHR.
- Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO (2004). *Diskriminering av Romer i Sverige – Rapport från DO:s projekt åren 2002 och 2003 om åtgärder för att förebygga och motverka etnisk diskriminering av Romer*. Stockholm: Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.
- Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO (2007). *Att färgas av Sverige – om unga svartas upplevelser av rasism och diskriminering*. Förfat-

- tare: Kalonaityté, Viktorija, Kawesa, Victoria och Tedros, Adam. Stockholm: Ombudsmannen mot etnisk diskriminering.
- Regeringskansliet (2006). *Sveriges sjuttonde och artonde rapport till FN:s Kommitté för avskaffande av rasdiskriminering*. Stockholm: Fritzes.
- Riksförbundet för sexuellt likaberättigande, RFSL (2007). *www.rfsl.se*
Hämtat från: <http://www.rfsl.se/?p=414>. Hämtat 16 april 2007.
- Rikspolisstyrelsen, RPS (2005). *En handledning för att förbättra stödet till offer för homofobiska brott*. Författare: Pettersson, Karl-Åke och Lindgren, Magnus. Uppsala: Rikspolisstyrelsen.
- Sander, Åke (2006). *Discussion of the definition of islamophobia*. Stencil.
- Songur, Welat och Englund, Cecilia (2007). Attityder till islam och muslimer – Intervjuer med två generationer svenska män. I: *Rasism och främlingsfientlighet i Sverige. Antisemitism, antiziganism och islamofobi 2006*. Norrköping: Integrationsverket.
- Statistiska centralbyrån, SCB (2006). *Befolkningsstatistik*. Hämtat från: http://www.scb.se/templates/Product____25785.asp. Hämtat 11 april 2007.
- Säkerhetspolisen, Säpo (2001). *Brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet 2000*. Rapport från Säkerhetspolisen. Stockholm: Säkerhetspolisen.
- Säkerhetspolisen, Säpo (2005). *Brottslighet kopplad till rikets inre säkerhet 2004*. Rapportserie 2005:4. Stockholm: Säkerhetspolisen.
- The Runnymede Trust (1997). *Islamophobia – a challenge to us all*. London: The Runnymede Trust.
- Tiby, Eva (1999). *Hatbrott?: homosexuella kvinnors och mäns berättelser om utsatthet för brott*. Stockholm: Stockholms universitet, Kriminologiska institutionen.
- Åklagarmyndigheten (2007). *Årsredovisning år 2006*. Stockholm: Åklagarmyndigheten.

Bilagor

Bilaga 1a. Generell sökordslista

1312	främlingsfi*	nasse*	same
a.c.a.b.	färgad*	nassist*	sd
acab	förintelse*	nation*	semit*
adopt*	gay*	nationalsocialistisk front*	sexis*
afrika*	gestapo*	nationell ungdom*	sieg
albansk*	hakkors*	nazi*	sionis*
antiafa*	hans man*	nd	<i>skinhead</i>
antifemin*	hans pojkvän*	ndu	skinnskall*
antijudisk*	<i>hatbrott</i>	near bin, laden	smr
antikapital*	heil*	near black, power	somal*
antisem*	hemland*	near hammare, skära	SS
antisionis*	hennes flickvän*	near mörk*, hy*	<i>stjärtgosse</i>
aparth*	hennes fru*	near sexuell*, lägg*	<i>straffskärpning*</i>
apland*	hitler*	near svart*, hudfärg*	svartdjävul*
arab*	homo*	near svart*, hy*	svarting
arbeit macht frei*	honour	near white, power	svartjävul*
arier*	hron	neger*	svartskall*
arisk*	hudfär*	negre*	svastika*
aryan*	<i>häikomst</i>	nigeria*	svenska motståndsrö-
asiat*	högermilj*	nigger*	sverigedem*
<i>auschwitz</i>	indie*	ns	synag*
bananrepu*	info 14	nsf*	syrian*
bevara sverige svenskt	invandr*	nyfasc*	taliban*
<i>bisexu*</i>	irak*	nynaz*	tattar*
blatta*	iran*	<i>nysvensk*</i>	thai*
blatte*	islam*	palestin*	<i>transa</i>
blood*	judar*	partnerskap*	<i>transsexu*</i>
bss	jude*	patriot*	<i>transvestit</i>
bög*	judin*	persisk*	turk*
chile*	judisk*	pizza*	<i>ursprung</i>
combat	jugge*	polack*	utländsk*
diskrimin*	jugoslav*	polen*	utlänning*
etnis*	kelterkors*	pride	utlänsk*
extremhög*	kines*	propag*	vam
fag	kkk	qx	wasak*
<i>fags</i>	klux	rahowa	<i>vasakärven</i>
fasci*	korea*	rakat*	white
femin*	<i>kulturberikare</i>	ras	vit makt*
fikus*	kurd*	rasism*	vitryssl*
finland*	latinam*	rasist*	vitt ariskt motstånd
finndj*	lebba*	<i>rassist</i>	zienar*
finne	lesbisk*	<i>rastistisk</i>	zigen*
finnjävel*	lespisk*	rfsl*	zog
finnpaj*	liban*	rfsu*	åk hem
finsk*	midgård*	romer*	äckelflata*
<i>fjolla</i>	molotov*	romskt*	öststat*
flata*	moské*	rysk*	
flator*	muslim*	röding*	
flykting*	mörkh*	salemfonden*	

* betyder att ordet trunkeas, det vill säga, att alla möjliga former av ordet söks på efter *.

”near”: avser två sökord som ska ligga nära varandra i texten för att markeras.

Kursiverade sökord betyder att dessa 20 ord är nya från och med år 2006.

Bilaga 1b. Islamofobisk sökordslista

*aida
911
alah
allah
fatwa
fundamentalist
hedersm*
hustrumisshandlare
huvudbonad
huvudduk
imam
israel
jihad
karikatyr
koran*
krig
kvinnoförtryck*
mecka
mekka
molla
moske
moské
mulla
musse
muslim
near go, home
near profet*, mohammad
near profet*, mohammed
near profet*, muhammad
near profet*, muhammed
near res, hem
osama
religion
sharia
shiamuslim
sjal
självordbombare
självordsbombare
slöja
terroris*
usama
11 september
11/9

* betyder att ordet trunkeas, det vill säga, att alla möjliga former av ordet söks på efter *.
”near”: avser två sökord som ska ligga nära varandra i texten för att markeras.

Bilaga 2. Regional fördelning

H-regionernas omfattning

H-regioner (där H står för Homogena med avseende på befolkningsunderlaget) är en gruppering av kommuner efter lokalt och regionalt befolkningsunderlag, längs skalan storstad – glesbygd. H-regionerna uppdateras med några års mellanrum; föreliggande uppdatering har gjorts år 2003 (beräknad på befolkningen 2002-12-31) och den dessförinnan gjordes år 1998.

- H1 – *Stockholm/Södertälje* A-region.
- H2 – *Göteborgs samt Malmö/Lund/Trelleborgs* A-regioner.
- H3 – *Större städer*, kommuner med mer än 90 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum.
- H4 – *Mellanbygden*, kommuner med mer än 27 000 och mindre än 90 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum samt med mer än 300 000 invånare inom 100 kilometers radie från samma punkt.
- H5 – *Tätbygden*, kommuner med mer än 27 000 och mindre än 90 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum samt med mindre än 300 000 invånare inom 100 kilometers radie från samma punkt.
- H6 – *Glesbygden*, kommuner med mindre än 27 000 invånare inom 30 kilometers radie från kommuncentrum.

Källa: SCB, MIS2003:1, Regionala indelningar i Sverige.

H-regioner i nummerordning med ingående kommuner

H1	0184 Solna	1261 Kävlinge
0114 Upplands Väsby	0186 Lidingö	1262 Lomma
0115 Vallentuna	0187 Vaxholm	1263 Svedala
0117 Österåker	0191 Sigtuna	1280 Malmö
0120 Värmdö	0192 Nynäshamn	1281 Lund
0123 Järfälla	H2	1287 Trelleborg
0125 Ekerö	1384 Kungsbacka	
0126 Huddinge	1401 Härryda	H3 Större städer
0127 Botkyrka	1402 Partille	0305 Håbo
0128 Salem	1407 Öckerö	0319 Älvkarleby
0136 Haninge	1415 Stenungsund	0330 Knivsta
0138 Tyresö	1419 Tjörn	0380 Uppsala
0139 Upplands-Bro	1440 Ale	0381 Enköping
0140 Nykvarn	1441 Lerum	0461 Gnesta
0160 Täby	1442 Vårgårda	0484 Eskilstuna
0162 Danderyd	1480 Göteborg	0488 Trosa
0163 Sollentuna	1481 Mölndal	0562 Finspång
0180 Stockholm	1482 Kungälv	0580 Linköping
0181 Södertälje	1489 Alingsås	0581 Norrköping
0182 Nacka	1230 Staffanstorps	0582 Söderköping
0183 Sundbyberg	1231 Burlöv	0586 Mjölby
	1233 Vellinge	0642 Mullsjö

0643 Habo	1814 Lekeberg	0862 Emmaboda
0665 Vaggeryd	1861 Hallsberg	0881 Nybro
0680 Jönköping	1880 Örebro	0882 Oskarshamn
0764 Alvesta	1881 Kumla	0883 Västervik
0780 Växjö	1884 Nora	0884 Vimmerby
0880 Kalmar	1907 Surahammar	1080 Karlskrona
1060 Olofström	1960 Kungsör	1273 Osby
1081 Ronneby	1961 Hallstahammar	1286 Ystad
1082 Karlshamn	1980 Västerås	1291 Simrishamn
1083 Sölvesborg	1983 Köping	1315 Hylte
1214 Svalöv	2080 Falun	1382 Falkenberg
1256 Östra Göinge	2081 Borlänge	1383 Varberg
1257 Örkelljunga	2082 Säter	1427 Sotenäs
1260 Bjuv	2180 Gävle	1435 Tanum
1264 Skurup	2181 Sandviken	1445 Essunga
1265 Sjöbo	2262 Timrå	1446 Karlsborg
1266 Hörby	2281 Sundsvall	1452 Tranemo
1267 Höör	2460 Vännäs	1460 Bengtsfors
1270 Tomelilla	2480 Umeå	1463 Mark
1272 Bromölla	2580 Luleå	1466 Herrljunga
1275 Perstorp		1470 Vara
1276 Klippan	H4 Mellanbygden	1472 Tibro
1277 Åstorp	0188 Norrtälje	1473 Töreboda
1278 Båstad	0331 Heby	1484 Lysekil
1282 Landskrona	0360 Tierp	1492 Åmål
1283 Helsingborg	0428 Vingåker	1493 Mariestad
1284 Höganäs	0480 Nyköping	1494 Lidköping
1285 Eslöv	0481 Oxelösund	1497 Hjo
1290 Kristianstad	0482 Flen	1499 Falköping
1292 Ängelholm	0483 Katrineholm	1760 Storfors
1293 Hässleholm	0486 Strängnäs	1762 Munkfors
1380 Halmstad	0509 Ödeshög	1781 Kristinehamn
1381 Laholm	0512 Ydre	1785 Säffle
1421 Orust	0560 Boxholm	1860 Laxå
1430 Munkedal	0561 Åtvidaberg	1862 Degerfors
1439 Färgelanda	0563 Valdemarsvik	1864 Ljusnarsberg
1443 Bollebygd	0583 Motala	1882 Askersund
1444 Grästorp	0584 Vadstena	1883 Karlskoga
1462 Lilla Edet	0604 Aneby	1885 Lindesberg
1465 Svenljunga	0617 Gnosjö	1962 Norberg
1471 Götene	0662 Gislaved	1981 Sala
1485 Uddevalla	0682 Nässjö	1982 Fagersta
1487 Vänersborg	0683 Värnamo	1984 Arboga
1488 Trollhättan	0684 Sävsjö	2026 Gagnef
1490 Borås	0685 Vetlanda	2029 Leksand
1491 Ulricehamn	0686 Eksjö	2031 Rättvik
1495 Skara	0687 Tranås	2061 Smedjebacken
1496 Skövde	0761 Lessebo	2083 Hedemora
1498 Tidaholm	0765 Älmhult	2084 Avesta
1715 Kil	0767 Markaryd	2085 Ludvika
1761 Hammarö	0781 Ljungby	2104 Hofors
1763 Forshaga	0821 Högsby	2121 Ovanåker
1764 Grums	0834 Torsås	2183 Bollnäs
1780 Karlstad	0860 Hultsfred	

H5 Tätbygden

0840 Mörbylånga
0861 Mönsterås
0885 Borgholm
0980 Gotland
1730 Eda
1784 Arvika
2132 Nordanstig
2182 Söderhamn
2184 Hudiksvall
2280 Härnösand
2284 Örnköldsvik
2309 Krokom
2380 Östersund
2482 Skellefteå
2581 Piteå
2582 Boden

H6 Glesbygden

0382 Östhammar
0513 Kinda
0760 Uppvidinge
0763 Tingsryd
1438 Dals-Ed
1447 Gullspång
1461 Mellerud
1486 Strömstad
1737 Torsby
1765 Årjäng
1766 Sunne
1782 Filipstad
1783 Hagfors
1863 Hällefors
1904 Skinnskatteberg
2021 Vansbro
2023 Malung
2034 Orsa
2039 Älvdalen
2062 Mora
2101 Ockelbo
2161 Ljusdal
2260 Ånge
2282 Kramfors
2283 Sollefteå
2303 Ragunda
2305 Bräcke
2313 Strömsund
2321 Åre
2326 Berg
2361 Härjedalen
2401 Nordmaling
2403 Bjurholm
2404 Vindeln
2409 Robertsfors

2417 Norsjö
2418 Malå
2421 Storuman
2422 Sorsele
2425 Dorotea
2462 Vilhelmina
2463 Åsele
2481 Lycksele
2505 Arvidsjaur
2506 Arjeplog
2510 Jokkmokk
2513 Överkalix
2514 Kalix
2518 Övertorneå
2521 Pajala
2523 Gällivare
2560 Älvsbyn
2583 Haparanda
2584 Kiruna

Bilaga 3. Tabeller

Länsindelning

Tabell 1
Antal anmälningar med hatbrottsmotiv efter län, per 100 000 invånare, år 2006.

Län	Främlingsfientliga		Islamofobiska		Antisemitiska		Homofobiska		Totalt per län	
	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000
Stockholms län	637	33	61	3	49	3	184	10	931	49
Uppsala län	80	25	8	3	x	x	26	8	114*	37
Södermanlands län	80	30	5	2	x	x	22	8	107*	42
Östergötlands län	108	26	12	3	8	2	37	9	165	40
Jönköpings län	61	18	5	2	x	x	17	5	83*	26
Kronobergs län	28	16	6	3	x	x	x	x	38	21
Kalmar län	54	23	4	2	5	2	12	5	75	32
Gotlands län	12	21	x	x	x	x	x	x	18	31
Blekinge län	41	27	5	3	-	-	21	14	67	44
Skåne län	253	21	43	4	27	2	84	7	407	35
Hallands län	52	18	x	x	x	x	20	7	77	27
Västra Götalands län	272	18	42	3	23	1	74	5	411	27
Värmlands län	49	18	x	x	x	x	23	8	77	28
Örebro län	95	35	17	6	x	x	25	9	137*	51
Västmanlands län	82	33	7	3	x	x	30	12	119*	49
Dalarnas län	49	18	x	x	x	x	14	5	65	24
Gävleborgs län	77	28	4	1	-	-	12	4	93	34
Västernorrlands län	66	27	x	x	-	-	10	4	76*	32
Jämtlands län	13	10	-	-	x	x	16	13	29*	24
Västerbottens län	37	14	17	7	-	-	23	9	77	30
Norrbottnens län	43	17	5	2	-	-	29	12	77	31
Hela landet	2 189	24	252	3	134	1	684	8	3 243	36

Med x menas att antalet är färre än 4.

*Här tillkommer 1-3 anmälningar som ej kan redovisas på grund av sekretess.

Tabell 2
Antal anmälningar med hatbrottsmotiv, efter huvudbrottskategori och län, per 100 000 invånare, år 2006.

Län	Våldsbrott ¹		Olaga hot/ ofredande		Ärekränkning		Skadegörelse/ Klotter		Hets mot folkgrupp		Olaga diskriminering		Övriga brott		Totalt per län	
	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000	Antal	Per 100 000
Stockholms län	194	10	314	16	190	10	34	2	102	5	94	5	3	0	931	49
Uppsala län	26	8	43	13	23	7	5	2	7	2	12	4	1	0	117	37
Södermanlands län	15	6	49	19	19	7	4	2	16	6	7	3	-	-	110	42
Östergötlands län	34	8	70	17	29	7	12	3	11	3	7	2	2	0	165	40
Jönköpings län	20	6	37	11	12	4	6	2	8	2	x	x	-	-	83*	26
Kronobergs län	x	x	10	6	8	4	6	3	6	3	5	3	-	-	35*	21
Kalmar län	16	7	27	12	17	7	5	2	7	3	x	x	2	1	75	32
Gotlands län	x	x	7	12	4	7	-	-	x	x	x	x	-	-	18	31
Blekinge län	13	9	28	19	11	7	6	4	8	5	x	x	-	-	67	44
Skåne län	72	6	148	13	97	8	23	2	51	4	14	1	2	0	407	35
Hällands län	14	5	32	11	10	3	4	1	16	6	-	-	1	0	77	27
Västra Götalands län	79	5	137	9	70	5	32	2	65	4	23	1	5	0	411	27
Värmlands län	18	7	28	10	11	4	7	3	9	3	x	x	1	0	74*	28
Örebro län	23	8	61	22	25	9	11	4	16	6	4	1	-	-	140	51
Västmanlands län	30	12	54	22	15	6	x	x	16	6	x	x	2	1	122	49
Dalarnas län	18	7	22	8	13	5	x	x	5	2	4	1	-	-	62*	24
Gävleborgs län	20	7	35	13	17	6	x	x	15	5	x	x	-	-	93	34
Västernorrlands län	17	7	21	9	13	5	4	2	17	7	x	x	2	1	74*	32
Jämtlands län	8	6	9	7	6	5	x	x	5	4	x	x	-	-	30	24
Västerbottens län	18	7	19	7	18	7	7	3	12	5	x	x	-	-	74*	30
Norrbottnens län	22	9	28	11	8	3	12	5	x	x	x	x	1	0	77	31
Helia landet	662	7	1 179	13	616	7	188	2	398	4	194	2	22	0	3 259	36

¹ I brottskategorin våldsbrott kan följande brottstyper ingå: oböjligt våld, misshandel och våld mot tjänsteman.

* Här tillkommer 1-3 anmälningar som ej kan redovisas på grund av sekretess.

Med x menas att antalet är färre än 4.